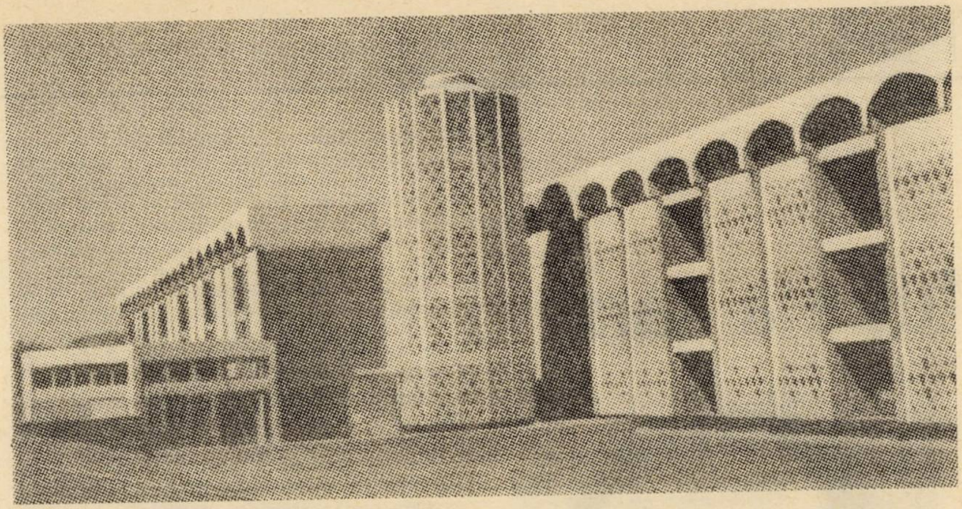

ISLAMABAD
Una din părțile noi ale orașului. La stînga, Institutul de știință și tehnologie nucleară. La dreapta, o parte a complexului de clădiri afectat Adunării Naționale

toriei mai îndepărtate ca și a celei recente care au menținut țara într-un stadiu de subdezvoltare și care au creat o seamă de probleme economice dificile. **„În ciuda acestor dificultăți, am introdus reforme în învățămînt, care a devenit gratuit pentru orice copil, începînd din primele clase pînă la maturitate. Am naționalizat, de asemenea, cu foarte puține excepții, institutele de învățămînt particulare"**. Reforme introduse în domeniul relațiilor de muncă au asigurat un spor de 40 la sută al beneficiilor salariaților, pe baza majorării sistemului de remunerație. Aceasta s-a realizat prin importante eforturi ale guvernului.

„Pe măsură ce va crește producția, ne vom putea lărgi aria economică. Vom face cu mult mai mult. Este doar un modest început pe o cale justă". Președintele a amintit, de asemenea, în contextul realizărilor din domeniul economiei, naționalizarea industriei de bază, ca și acțiunea de devalorizare masivă a rupiei, care a permis dezvoltarea bugetului în capitolele sale sociale, mărirea impozitelor percepute de la marii industriași etc. **„În domeniul reformei agrare, am împărțit gratuit pămînt țăranilor, fără nici o despăgubire pentru marii proprietari. Numai în regiunile Sind și Punjab s-au împărțit aproximativ 600 000 de acri de pămînt. Acțiunile în acest domeniu au schimbat și relațiile dintre latifundiari și dijmași. N-au fost reduse numai posesiunile marilor proprietari, au fost schimbate relațiile mai ales în folosul țăranilor. Am introdus, de asemenea, reforme sanitare, reducînd concomitent prețul medicamentelor"**.

Aflîndu-ne la începutul unui nou an de activitate, ne-au interesat, desigur, care sînt preocupările de perspectivă ale guvernului pakistanez. Președintele Bhutto le-a caracterizat astfel : **„Acum, cînd au fost restabilite condițiile normale și cînd putem să facem ca economia să progreseze, vom putea mări producția industrială și vom avea realizări mai mari. Sperăm să stabilim un sistem de cooperare în agricultură. În clipa cînd se va instaura acest sistem, el va fi extins și vom putea trece la noi măsuri, pentru care va trebui să asigurăm, în primul rînd, echipamentul necesar. Aceasta este preocuparea noastră actuală : să asigurăm condițiile necesare pentru viitoarele reforme"**.

Paralel cu preocupările de construcție internă, guvernul pakistanez s-a făcut remarcat în anul care a trecut printr-o serie de acțiuni pe plan extern, care s-au exprimat atît în preocupările privind normalizarea situației pe subcontinent, cît și în opțiunile formulate în diferite aspecte ale situației internaționale. Este, desigur, explicabil interesul cu care am încercat să aflăm opinia cea mai autorizată în acest domeniu. Președintele a ținut să sublinieze de la început unele trăsături comune pe care le constată în politica externă a Pakistanului și a României. **Cînd spun că principalele direcții ale politicii noastre externe sînt acelea pe care le puteți găsi în propriile dumneavoastră documente de politică externă, nu încerc să spun ceva care v-ar face plăcere, ci fac această observație ca un rezultat al studiului obiectiv al politicii externe a celor două țări"**. Desigur că, a continuat președintele, **„România e situată în Europa, iar Pakistanul în Asia. România își are propriile cerințe particulare, iar Pakistanul le are pe ale sale. Lăsînd asta la o parte și privind tabloul larg de ansamblu al politicii externe a țării dumneavoastră, și apoi politica externă a țării noastre, constatăm multe trăsături comune"**. Președintele Pakistanului a trecut în revistă condițiile specifice ale situației țării, raporturile sale cu țările vecine, a subliniat faptul că **„a fost mult mai rațional, mai sigur și mai înțelept să avem legături directe cu fiecare în parte, adică legături bilaterale"**. Desigur, domnia sa a făcut această precizare apreciind că în această regiune a lumii **„există multe conflicte și politica bilateralismului este mult mai sigură și mai avantajoasă"**.

„Bineînțeles, asta vorbind în principiu — a ținut să completeze președintele. **Nu putem fundamenta întregul secol XX pe relații bilaterale. În principiu, există aceste relații, dar există și Națiunile Unite, alte organizații, există participări regionale care sînt în esență multilaterale"**.

Președintele Bhutto a subliniat că în politica externă a Pakistanului **„elasticitatea, flexibilitatea se impun tocmai din cauza principiilor. Dacă nu sînt compromise principiile fundamentale, pot exista relații elastice, care nu intră în conflict cu aceste principii, între anumite state care au diferențe, deosebiri. A fost o vreme cînd Pakistanul a fost foarte greșit înțeles de anumite țări, nu de popoarele lor, pentru că stabilisem relații foarte cordiale cu China. Au apărut tot felul de obiecții. Cum este posibil ca, pe de o parte, noi să încercăm să avem relații bune cu Uniunea Sovietică, cu China, iar, pe de altă parte, să încercăm să avem relații bune cu Statele Unite. Dar noi n-am văzut aici o contradicție pentru că, așa cum am mai spus, fundamentul politicii noastre externe își are originea în principiile suveranității de stat, egalității statelor independente, relațiilor de bună vecinătate, neamestecului în treburile interne ale altor țări, neimpunerii unor puncte de vedere sau ideologii altor popoare"**.

■

În finalul convorbirii, președintele Bhutto a ținut să evoce vizita sa în România, din anul 1965, care i-a lăsat o adîncă impresie : **„Eu însumi am cunoscut atunci eforturile curajoase pe care le-au făcut poporul român, conducerea sa înțeleaptă, pentru a merge pe calea progresului"**. Șeful statului pakistanez a urat întregului popor român prosperitate, succes și fericire.

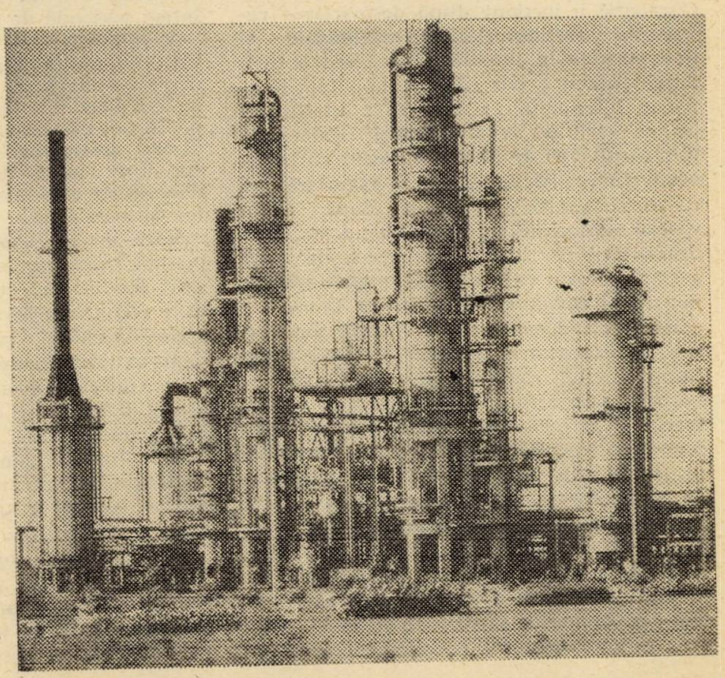

CARACI
Instalație de rafinare a petrolului

PHENIAN

Noua constituție a țării

Corespondență de la Ion Gălățeanu

Republica Populară Democrată Coreeană a trăit, săptămîna trecută, un important și semnificativ eveniment, de natură să ilustreze perspectiva deosebit de favorabilă a dezvoltării economiei țării în ritm rapid, a creșterii bunăstării materiale și spirituale a poporului, a adîncirii democratizării societății și a reunificării țării în condițiile deplinei independențe și ale păcii. La Phenian s-au desfășurat lucrările primei sesiuni a celei de-a 5-a legislaturi a Adunării Populare Supreme a Republicii Populare Democrate Coreene, sesiune de o importanță deosebită pentru dezvoltarea țării. Cu această ocazie, tovarășul Kim Ir Sen a rostit o amplă cuvîntare, care a trecut în revistă cele mai semnificative succese înregistrate pînă acum și a trasat principalele coordonate ale edificării, în următoarea etapă, a societății socialiste din țara prietenă.

Arătînd că în cei 24 de ani care au trecut de cînd poporul coreean s-a angajat pe calea construirii unei noi societăți și a unei vieți noi, înarmat cu o Constituție cu adevărat populară, prima din istoria sa, tovarășul Kim Ir Sen a spus : „Realitățile noastre de astăzi reclamă imperios adoptarea unei noi constituții socialiste, în vederea consolidării marilor realizări ale poporului nostru pe calea revoluției socialiste și a construirii socialismului, pentru reglementarea juridică a principiilor care vor conduce viața politică, economică și culturală în societatea socialistă".

Arătînd că revoluția socialistă în R.P.D. Coreeană a început după desăvîrșirea revoluției antiimperialiste, antifeudale și democratice în jumătatea de nord a țării după eliberare, dar că aceasta a fost temporar întreruptă ca urmare a războiului impus țării de imperialismul american, tovarășul Kim Ir Sen a declarat că „procesul înaintării socialiste și viguroase pe calea revoluției socialiste după acest război reprezintă nu numai o necesitate a dezvoltării revoluției în partea de nord a țării, ci și o exigență imperioasă pentru progresul revoluției în întreaga Coree".

Reamintind că Partidul Muncii din Coreea a prezentat, în tezele din aprilie 1959, linia generală constînd în promovarea revoluției socialiste, tovarășul Kim Ir Sen a trecut în revistă lupta dusă pentru transformarea vechilor relații de producție la orașe și sate, pentru stabilirea relațiilor de producție socialiste ireversibile.

„Din acest punct de vedere, aspectul cel mai important era cooperativizarea economiei țărănești individuale. Ținînd cont de realitatea concretă a țării după război, partidul și guvernul nostru au avansat linia de conduită originală constînd în transformarea formelor economice pe baze socialiste înaintea reformei tehnologice a agriculturii și au dezvoltat activ mișcarea de cooperativizare a agriculturii, a spus tovarășul Kim Ir Sen. Guvernul a respectat în mod strict principiul liberului consimțămînt în acțiunea de conducere a mișcării de cooperativizare a agriculturii, a promovat o politică de clasă constînd în sprijinirea fermă pe țăranii săraci, în întărirea alianței cu țărănimea mijlocie, în aplicarea unor restricții țăranilor bogați, în vederea transformării treptate a acestora. Grație acestor orientări, mișcarea de cooperativizare a agriculturii a avut un curs normal în țara noastră, încheindu-se victorios, într-un răstimp scurt, respectiv într-o perioadă de numai patru, cinci ani".

Adunarea Populară Supremă a ales pe tovarășul Kim Ir Sen președinte al R. P. D. Coreene

Vorbitorul s-a referit în detaliu la politica guvernului și a partidului de transformare a comerțului și micii industrii pe baze socialiste, proces încheiat în 1958, aproape în același timp cu procesul cooperativizării agriculturii, fapt ce a permis instaurarea unui sistem socialist înaintat, eliberat de exploatare și opresiune, în partea de nord a țării.

Vorbitorul a arătat că lupta poporului pentru edificarea economiei socialiste a avut loc în trei etape : cea a restaurării și a reconstrucției de după război, etapa creării bazelor industrializării și etapa desăvîrșirii industrializării. În fiecare etapă a edificării economiei socialiste, partidul și guvernul R.P.D. Coreene au trasat liniile unei politici juste, care conrespundea realităților din țară, mobilizînd cu fermitate pe toți membrii partidului, pe toți muncitorii și țăranii în vederea aplicării acestei politici.

De-a lungul întregului proces de edificare a economiei socialiste, partidul a acordat o atenție primordială dezvoltării industriei grele și, în același timp, dezvoltării industriei ușoare și a agriculturii.

„Această linie — a spus vorbitorul — se bazează pe aprecierea exactă a necesităților legice de dezvoltare economică a țării noastre de după război și a posibilităților sale reale ; de asemenea, această linie — care reprezintă o aplicare creatoare, conform realității concrete a țării noastre, a teoriei marxist-leniniste asupra reproducției lărgite — permite asigurarea echilibrului între diferitele ramuri ale economiei naționale și un ritm ridicat de creștere a producției".

După ce a subliniat că educarea și prefacerea poporului după criteriile comuniste constituie una dintre cele mai importante sarcini ale construcției socialiste și comuniste, tovarășul Kim Ir Sen a declarat :

„Omul este stăpînul naturii și al societății. El este principalul factor care hotărăște totul. Masele populare sînt stăpîne ale societății socialiste și ele au capacitatea de a promova revoluția și munca de construcție. În consecință, pentru a construi socialismul și comunismul, trebuie nu numai să punem bazele materiale și tehnologice ale țării, ci, de asemenea, să educăm și să reeducăm poporul, stăpînul societății, după criteriile comuniste, lăsînd deplin spațiu de manifestare priceperii sale creatoare și entuziasmului său revoluționar. Noua Constituție socialistă oglindește în mod just realizările înfăptuite în cadrul revoluției socialiste și al construirii socialismului în țara noastră, precizează principiile care trebuie să călăuzească activitatea în domeniile politic, economic și cultural, drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, stipulează componența și funcțiile organelor de stat și principiile activității acestora. Constituția socialistă are rolul de a apăra prin lege sistemul socialist și dictatura proletariatului instaurată în partea de nord a Republicii și de a servi cauzei revoluționare a clasei muncitoare".

După ce a subliniat că Constituția socialistă proclamă R.P.D. Coreeană stat socialist independent, tovarășul Kim Ir Sen a declarat că suveranitatea R.P.D. Coreene aparține muncitorilor, țăranilor, soldaților și oamenilor munci intelectuali. Constituția socialistă stipulează, de asemenea, îndatoririle forțelor armate ale R.P.D. Coreene și politica de apărare națională bazată pe principiul autoapărării, cît și politica externă a Republicii bazată pe principiile deplinei egalități și independențe, a marxism-leninismului și internaționalismului proletar.

Referindu-se la politica externă urmată de partid și guvern, tovarășul Kim Ir Sen a precizat : „principiul urmat cu consecvență de Republica Populară Democrată Coreeană în politica sa externă este dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările care își manifestă prietenia față de țara noastră, pe baza principiilor egalității și avantajului reciproc. Vom menține acest principiu".

După ce s-a referit la problema întăririi relațiilor de stat și a prieteniei cu țările socialiste și cu tinerele state independente Kim Ir Sen a declarat : „Ne vom strădui să stabilim relații diplomatice, politice, economice și culturale, pe baza celor cinci principii ale coexistenței pașnice, cu acele țări capitaliste care doresc să aibă relații bune cu țara noastră și duc o politică deschisă, neagresivă față de nordul și de sudul Peninsulei Coreene".

R.P. BULGARIA

De la „lot" la „masiv"

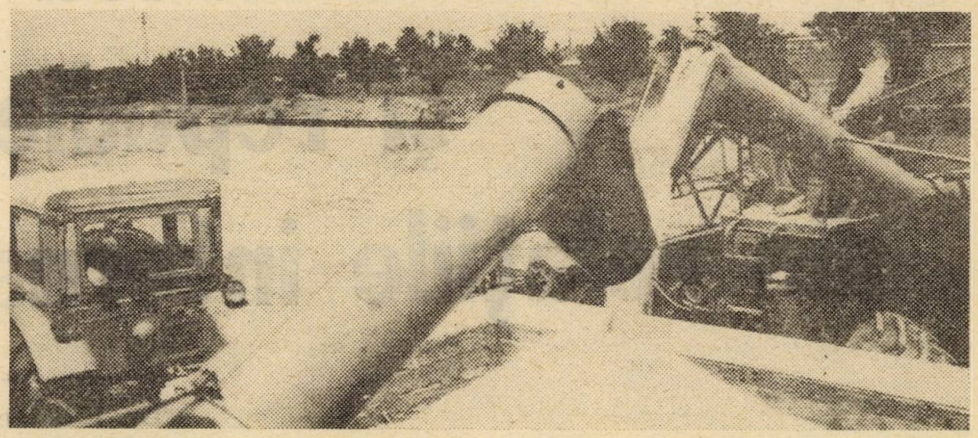

Stringerea recoltei la una din fermele C.A.I. „Trakia"

Corespondență de la Constantin Amariței

O „geometrie" nouă oferă astăzi privirilor suprafețele arabile ale agriculturii bulgare, al cărei element definitoriu este „marea suprafață". Este „geometria" celor patru milioane două sute de mii de hectare de teren arabil, a căror parcelare cunoaște astăzi în Bulgaria alte principii, se bazează pe alte legi și formule. Au dispărut de mult cele 12 milioane de mici petice de pămînt de 0,3—0,4 hectare, caracteristice agriculturii dinaintea anului 1952.

Noua concepție a specialiștilor bulgari vizează acea organizare care să permită introducerea largă a metodelor și tehnologiilor avansate, cu alte cuvinte, acea organizare care să așeze întreaga agricultură pe o bază industrială. O asemenea tendință a impus existența unei noi unități agricole, care să concentreze mari suprafețe de teren, iar această unitate s-a conturat sub forma complexului agro-industrial. Astăzi, la încheierea acțiunii de concentrare și specializare a producției agricole, începută pe scară largă în primăvara anului 1970, în Bulgaria există 170 de astfel de unități, care cuprind 96 la sută din pămîntul arabil al țării. Cu o suprafață medie de 26 000 ha, complexele agro-industriale pot oferi condiții prielnice pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare eficiență.

Cu trei ani în urmă, complexul agro-industrial Kneja, din județul Vrața, a fost declarat unitate experimentală pentru această nouă formă de organizare a agriculturii bulgare. Totul trebuia clarificat în detaliu înainte de a se trece la generalizare. Pentru prima oară, aici, s-a trecut la aplicarea în practică a programului de concentrare și specializare a producției, program care prevedea comasarea loturilor de teren pe care erau cultivate, pînă atunci foarte dispersat, grîul, porumbul sau floarea soarelui, în „masive" agricole profilate pe culturile respective. Pe de altă parte, sectorul zootehnic urma să fie și el concentrat într-o singură fermă, în loc de cinci. În anii care au trecut, rezultatele de aici și din alte zone agricole ale Bulgariei, unde luaseră ființă unități asemănătoare, au fost apreciate ca pozitive.

Așa a început să se opereze în agricultura bulgară cu noi termeni, printre care noțiunea de „masiv" venea să înlocuiască pe cea de „lot", completînd terminologia de specialitate din acest domeniu.

Ce este, de fapt, un „masiv" ?

Am vizitat complexul agro-industrial „Septemvri" din județul Pazargik (județ aparținînd celei mai fertile zone agricole a Bulgariei, situată în cîmpia Traciei) în momentul în care se constituia un „masiv" de viță de vie. Eram însoțit de Dimităr Prodanski, vicepreședintele Complexului și conducător al colectivului de cercetători de la institutul de specialitate din Plovdiv, care a conceput „masivul" pînă în cele mai mici amănunte.

Complexul cuprindea o suprafață de vie de 6 600 ha, dar organizată după alte reguli, impuse de aplicarea unei tehnologii industriale. Deosebirile dintre o metodă (cea tradițională) și alta (industrială) erau evidente. Specialistul bulgar îmi oferă amănunte : „Noua tehnologie, îmi explică el, cere rînduri largi, de aceea, în loc de 400 butuci la hectar, cît plantam în vechea tehnologie, vom avea 200, dar la distanță de 3,4 metri, putînd folosi astfel mecanizarea. Vom cîștiga, în schimb, în înălțime, susținînd vița pe stîlpi înalți. Productivitatea muncii va crește de trei ori. Tractoristul va deveni viticultor, el singur trebuind să execute toate lucrările necesare din vie pe o suprafață de 8—10 ha".

Deși numărul butucilor se înjumătățea, producția se anunța a fi dublă. Aceasta, ca efect direct al industrializării.

Pe o diagramă pe care am găsit-o la sediul complexului erau scrise două cifre : 20 000 tone și 40 000 tone ; prima arăta ce cantitate de struguri se obținea pînă acum în complex, iar a doua — cît se va obține de la noul „masiv".

După această nouă concepție au și fost reamenajate, în Bulgaria, circa 60 la sută din suprafețele cu viță de vie, în județul Varna, întreaga suprafață fiind organizată în „masive" de 800—1 200 ha. Rezultatele obținute aici, în condițiile noii tehnologii, nu se ridică încă la nivelul cotelor proiectate (de la 1,2 ha, un muncitor reușește acum să îngrijească 2,5 ha), dar perfecționarea tehnologiei, prin introducerea combinelor de recoltare — după cum susțin cercetătorii de la stațiunea experimentală de viticultură și vinificație din Varna, care urmăresc îndeaproape introducerea științei în practica agricolă —, va permite chiar atingerea unei productivități pe om de 10 ha.

Nu departe de locul unde se amenaja noul „masiv" de vie al C.A.I. „Septemvri", oameni și mașini făceau să dispară granițele dintre sate, unind micile grădini de zarzavat, moștenite de C.A.I. din Pazargik de la unitățile incluse în complex, într-un mare „masiv" legumicol de 3 000 ha. Aproape 400 ha erau atunci gata pregătite pentru aplicarea unei tehnologii industriale bazată pe o mecanizare de 90 la sută : tractoarele vor prelucra pămîntul, mașini speciale vor planta răsadul de legume, transportul se va face și el mecanizat în utilaje cu remorci autodescărcătoare, iar la punctele de selecție manipularea se va face numai cu autoîncărcătoare. Singura operație care va rămîne manuală va fi recoltarea. Dar și aceasta pentru o perioadă scurtă, deoarece noua tehnologie prevede introducerea unor combine speciale de recoltare aflate mai demult timp în experimentare în județul Plovdiv.

Apariția complexelor agro-industriale, organizarea lor în „masive", introducerea largă a tehnologiilor industriale, reclamă, în paralel, din partea cercetătorilor științifici o prezență mai activă în teren. Și aceasta deoarece agricultorii bulgari au nevoie, în această perioadă, de noi soluții tehnologice — adaptate la condițiile existente, specifice locului —, de noi sorturi de plante, de un grad mai înalt de mecanizare adaptat noilor tehnologii, cerințe decurgînd din faptul că tot mai mulți lucrători din agricultură părăsesc satele și se îndreaptă spre orașe.

La C.A.I. „1 Mai" din județul Plovdiv, unde de mai mult timp se află la lucru cercetătorii Institutului pentru culturi legumicole „Maritza" din Plovdiv, unul din brigadieri făcea o socoteală simplă : „De obicei, spunea el, o mașină este de zece ori mai productivă decît omul. Aceasta înseamnă că, la o medie anuală de 5 000 lucrători care părăsesc agricultura, în locul lor trebuie să vină 500 de mașini. De aceea, pentru introducerea cu succes a tehnologiilor industriale este necesar să se facă și o serioasă analiză a dotării tehnico-materiale a agriculturii. Mașini nu ne lipsesc, numai că noile tehnologii reclamă o tehnică specializată, de care încă nu dispunem".

Desigur, acestea sînt cîteva din greutățile inerente procesului de așezare a agriculturii bulgare pe noi baze, greutăți pe care timpul urmează să le rezolve. Mai important este faptul că noua organizare a deschis larg drumul introducerii tehnologiilor și metodelor industriale și a creat și cadrul necesar aplicării lor. Pentru că perfecționări vor mai avea loc, așa cum explica și ministrul agriculturii și industriei alimentare, Valkan Sopov : „In procesul aplicării noului mecanism economic în agricultură, spunea el, multe lucruri vor fi corectate, perfecționate. Nu trebuie să credem că programul pentru dezvoltarea agriculturii noastre va fi realizat într-un an, doi. Acest program se va realiza în al șaselea și al șaptelea cincinal. In mod sigur, în acești zece ani complexele agro-industriale vor dobîndi chipul lor adevărat și se vor afirma ca formă unică pentru dezvoltarea socialistă a agriculturii bulgare".

Așadar, urmează un program de mai lungă durată, perioadă în care constituirea „masivelor" va reprezenta una din preocupările centrale ale specialiștilor agricoli bulgari.

Securitatea europeană şi repudierea forţei din relaţiile internaţionale (2)

Dr. Nicolae Ecobescu
Dr. Edwin Glaser

„Avem datoria de a acționa cu toată energia pentru crearea unei lumi în care popoarele să poată trăi în pace și înțelegere, să poată colabora rodnic, fără teama unor agresiuni, în vederea realizării aspirațiilor de bunăstare și progres".

NICOLAE CEAUȘESCU

Pentru poporul român, care a cunoscut din plin urgia celor două războaie mondiale şi se dedică integral operei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, asigurarea păcii, edificarea securităţii în Europa, în întreaga lume, constituie o problemă de interes vital. Ferm hotărîtă să militeze, împreună cu celelalte forţe înaintate, pentru înfăptuirea acestui important obiectiv al progresului uman, România face totul pentru ca relaţiile internaţionale să fie întemeiate, nu — ca în trecut — pe forţă, ci pe respectul principiilor, pe etica şi justiţia internaţională. Or, dreptul internaţional contemporan este un drept al păcii, adică un drept care proscrie războiul, recurgerea la forţă ca mijloc de reglementare a diferendelor internaţionale, proclamă dreptul fiecărui stat de a trăi în pace şi securitate, cooperînd liber cu celelalte state pentru rezolvarea sarcinilor istorice ale epocii noastre.

Dreptul la pace, care postulează dreptul statelor la existenţă, la existenţă liberă, este o instituţie nouă a relaţiilor şi legalităţii internaţionale. Statornicirea lui a constituit o mutaţie fundamentală în raporturile dintre state, în dreptul internaţional menit să le cîrmuiască.

Dreptul internaţional avînd, ca orice drept, un conţinut de clasă, nu putea consacra un drept la pace în condiţiile cînd nu existau decît state bazate pe exploatarea omului de către om, pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie. În fapt, clasele ale căror instrumente de putere erau statele, erau interesate să poată folosi războiul ca un mijloc al politicii lor externe.

Documentele şi scrierile de drept internaţional din antichitate confirmă existenţa dreptului statelor de a porni război, de a recurge în relaţiile lor mutuale la folosirea forţei şi la ameninţarea cu forţa. Normele de drept internaţional despre care au rămas vestigii vorbesc despre războaie de cotropire, de cucerire de noi teritorii, de înrobire a unor popoare întregi, despre declararea războiului, încheierea păcii, încasarea dărilor de la ţările învinse.

Evul Mediu se caracterizează prin generalizarea războiului, consacrarea dreptului celui mai tare — „dreptul pumnului" (Faustrecht) — admite jefuirea populaţiei paşnice a statului învins, uciderea răniţilor, comerţul cu prizonierii (înrobirea şi răscumpărarea lor etc.).

Dreptul de a începe război, de a recurge la folosirea forţei şi la ameninţarea cu forţa în relaţiile dintre state se menţine şi se dezvoltă în condiţiile capitalismului. Nicolo Machiavelli (1469—1527) îl învaţă pe principe să facă război şi în cartea „Despre arta războiului" proclamă dreptul de a recurge la orice mijloace pentru a învinge. Francisco de Vitoria (teolog spaniol, 1480—1546) afirmă dreptul spaniolilor de a porni război împotriva indienilor. Alberico Gentili, italian, profesor de drept la Oxford (1552—1608) scrie o carte în trei volume despre dreptul războiului *(De iure belli libri tres,* 1588—1589). Capodopera lui Hugo Grotius (1625) se intitulează „Despre dreptul războiului şi al păcii", ceea ce sugerează că dreptul internaţional ar fi, în acelaşi timp, un drept al păcii şi un drept al războiului.

După Grotius şi pînă la primul război mondial, numeroase documente şi scrieri de drept internaţional pornesc de la dreptul statelor de a începe război unele împotriva altora, în general de a recurge la folosirea forţei şi la ameninţarea cu forţa în raporturile lor reciproce.

Aşadar, înainte de perioada dintre cele două războaie mondiale, recurgerea la forţă, la război, ca instrument de rezolvare a problemelor internaţionale, a constituit, după cum gravau habsburgii pe tunurile lor, *ultima ratio regum,* iar dreptul internaţional a recunoscut dreptul statelor de recurgere la forţă şi la ameninţarea cu forţa, le-a recunoscut dreptul de a porni război unul împotriva celuilalt — *jus ad bellum.* „Dreptul" statelor la război a constituit instituţia centrală a dreptului internaţional pînă la epoca interbelică.

În fond, dreptul internaţional al trecutului a fost un drept al celui mai tare, un drept al războiului. Dreptul internaţional nu a fost şi nu putea fi, în acelaşi timp, şi drept al păcii şi drept al războiului. Dacă statele s-ar fi bucurat realmente de un drept la pace, ele nu puteau avea şi un drept de a porni la război. *Jus ad pacem* şi *jus ad bellum* sînt noţiuni care se exclud reciproc. De aceea, atîta timp cît a domnit dreptul statelor la război, tot dreptul internaţional se caracteriza printr-o

evidentă antinomie, un adevărat paradox : pe de o parte, normele generale ale dreptului internațional proclamau idei juste, echitabile, ca, de pildă, inviolabilitatea teritoriului de stat, respectul cuvîntului dat — *pacta sunt servanda* — la un moment dat (începutul capitalismului) principiul respectării suveranității de stat, al neamestecului în treburile interne ale statelor și altele ; pe de altă parte însă, statul mai puternic putea să înceapă război împotriva statului pe care aceste norme în aparență îl apărau și să-l învingă, pentru ca să poată impune celui învins condiții de natură să răstoarne practic toate rezultatele concrete pe care aplicarea principiilor „dreptului păcii" — adică a regulilor aplicabile în timp de pace — păreau a le chezăși. Lucrurile nu se opreau, bineînțeles, aici. Statul care se știa mai slab, de multe ori nici nu aștepta începerea războiului și înfrîngerea pe cîmpul de bătălie, pentru a consimți adversarului mai puternic ceea ce acesta îi pretindea, în fond pe nedrept — adică împotriva normelor „dreptului păcii". Dreptul internațional consacra rezultatele șantajului — ale amenințării cu folosirea forței —, considerînd că era vorba de o voință siluită, dar totuși o voință : *coacta voluntas sed tamen voluntas.*

Dreptul la război a imprimat, așadar, relațiilor internaționale din acele vremi caracteristicile unei „legi a junglei", reflectînd și promovînd inegalitatea în drepturi între cei puternici și cei slabi, între marile puteri și statele mici sau mijlocii. „Războiul este falimentul dreptului — scria, în 1915, cu drept cuvînt D. Gusti — pentru că este suspendarea oricărui drept. *Inter arma silent leges*".

Dreptul la război, la folosirea forței, implică, totodată, dreptul la asuprire, la dominarea altor popoare, la spolierea bogățiilor, la cotropirea și acapararea teritoriului lor : dacă se admite dreptul de a începe război, de a recurge la forță, nu se poate tăgădui învingătorului, statului care s-a dovedit a fi mai puternic, dreptul la tot ceea ce îi poate oferi, materialmente, victoria în război sau și o victorie repurtată fără a mai fi fost nevoie de a porni război. În felul acesta, forța devine titlul suprem de dobîndire de drepturi în relațiile dintre state, cucerirea — modul prin excelență de dobîndire de teritorii, de subjugare a altor popoare.

Astfel, dreptul statelor la război a constituit și baza juridică a colonialismului. Este semnificativ că primele scrieri de drept internațional tind să fundamenteze nu numai dreptul de a începe război în general, dar în special războiul colonial.

În aceste condiții, statelor nu le rămînea altă soluție decît de a încerca — folosind dreptul de autoapărare — să-și asigure mijloacele de rezistență împotriva statelor ispitite să le atace, și, în acest scop, să acumuleze arme, să pregătească armate, să încheie alianțe militare.

Prin urmare, între conținutul esențial al dreptului și relațiilor internaționale din aceste epoci — de a fi legitimat dezlănțuirea războiului, în general recurgerea la forță — și mijloacele încercate pentru a salvgarda securitatea statelor a existat o legătură logică : în condițiile domniei forței, securitatea internațională a statelor era căutată în combinații de forță. Contradicția inerentă sistemului era că pretindea să reglementeze prin norme și instituții juridice ceea ce, în fond, recunoștea a fi tributar forței. Este evident — istoria oferă nenumărate exemple — că pentru cele mai multe state, anume statele mici și mijlocii, nu a putut exista și nu a existat în fapt nici o securitate. Cît privește marile puteri, ele nu-și făceau scrupule din a ataca și subjuga statele mici și mijlocii. La rîndul lor însă, statele mari sucombau atacurilor unor vrăjmași mai puternici.

Puternic sau slab, mare sau mic, nici un stat din antichitate (sclavagism), evul mediu (feudalism), capitalism — pînă după primul război mondial — nu s-a bucurat de dreptul la pace, nu a cunoscut securitatea, în sensul de a fi la adăpost de agresiune, de orice act de folosire a forței, de amenințare cu forța din partea altui stat sau grup de state.

Era o situație incompatibilă cu năzuințele firești, din toate timpurile, ale popoarelor de a trăi și a se dezvolta în pace, cu interesele lor vitale de a exclude războiul, forța, amenințarea din relațiile internaționale.

Din punct de vedere istoric, setea de pace a popoarelor, care au avut de îndurat de-a lungul secolelor atîtea încercări tragice determinate de nesfîrșite războaie, a stat la baza eforturilor tinzînd la instaurarea securității în relațiile internaționale. „Dacă istoria înregistrează o tradiție bogată a războaielor, apoi nu trebuie uitat că, în același timp, avem o tot atît de veche tradiție a păcii. Dacă războiul este străvechi, tot așa de la început a fost și nostalgia popoarelor pentru pace". (D. Gusti).

Așa se explică tenacitatea cu care, de multe sute de ani, au fost preconizate idei, planuri și proiecte cu privire la instaurarea păcii în relațiile dintre state.

Episcopul Augustin (354—430), Ian Hus (ars de viu în 1415), Tomas de Aquino (1226—1274), Dante (1265—1321), Gheorghe de Podiebrad, regele Boemiei (1420—1471), formulează proiecte care, în toată diversitatea lor, vădesc preocuparea pentru găsirea de soluții care să conducă la întronarea păcii în Europa.

Marele umanist Erasmus de Rotterdam (1466—1536), condamnînd războiul în *Laus stultitiae* (Elogiul prostiei, 1510), exclamă : *„Ce este mai stupid decît a iniția, nu știu pentru ce rațiuni, o atare luptă, de pe urma căreia ambele părți au întotdeauna mai multă pagubă decît folos ?"* Erasmus spunea : *„Dulce bellum inexpertis"* : Războiul este dulce pentru cei ce nu l-au cunoscut.

Thomas Morus (1478—1535) în Utopia (1516) detestă războiul, învederează stupiditatea și zădărnicia cotropirilor, afirmă necesitatea păcii.

Emeric Crucé (1590—1648) propune să se asigure pacea printr-o *organizație internațională cu vocație de universalitate, concepută în spiritul respectării suveranității statelor.* Găsim în opera sa „Le Nouveau Cynée" (1622—1623) intuiția *indivizibilității păcii și securității internaționale :* „Mi se pare, cînd vezi cum arde sau cade casa vecinului, că este loc de teamă la fel de mult ca de compasiune, deoarece societatea umană este un corp, ale cărui membre au toate o simpatie, de așa fel încît este imposibil ca maladiile unuia să nu se comunice celorlalte". Crucé ironizează spiritul închis, exclusivist care crede „că toți sînt obligați să trăiască precum el", stigmatizează războiul : „Ce vrem să facem cu aceste arme ? Trăi-vom noi întotdeauna după felul bestiilor ?"

Franciscus Suarez (1548—1617) afirmă : „...orice stat suveran, republică sau regat, deși complet în sine și ferm așezat, este, cu toate acestea, într-un anumit mod, membru al acestui mare univers, în ceea ce privește genul uman. Niciodată nici un stat nu poate să-și satisfacă singur nevoile, în așa fel încît să nu aibă nevoie de nici un sprijin, de asociere și de raporturi mutuale... Le trebuie deci statelor un drept care să le dirijeze și să le cîrmuiască în acest gen de comunicare și de societate".

Quakerii William Penn (1644—1718) și John Bellers (1654—1725) condamnă războiul, resping în general folosirea forței.

Condorcet (1743—1794), abatele Grégoire (1750—1831), Jeremy Bentham (1748—1832) au îmbogățit tezaurul gîndirii progresiste, antirăzboinice, prin proiecte de organizare și asigurare a unor relații pașnice între statele europene.

Amos Comenius (1592—1670) și Leibniz (1646—1716), primul folosind argumente etice, cel de-al doilea considerente raționale, se pronunță pentru o organizație internațională în care războiul, conflictul armat sînt considerate ca o crimă împotriva unei societăți civilizate. Addison, Swift, Pascal, La Bruyère, Fénelon, Montesquieu, Voltaire, Diderot, Rousseau iau poziție, cînd cu accente de virtuoasă indignare, cînd cu sarcasme și ironii, împotriva politicii de forță, pentru care victoria în război, armele constituie argumentul suprem, cer instaurarea păcii și securității în relațiile dintre state, dintre popoare.

Abatele de Saint-Pierre (1658—1743) elaborează un Proiect de pace eternă în Europa (Utrecht, 1713) în care este formulată în chip clar ideea repudierii forței armate, esențială pentru statornicirea securității europene, a securității internaționale în general : *„Marii Aliați, pentru a pune capăt diferendelor lor prezente și viitoare, au renunțat și renunță pentru totdeauna, pentru ei și pentru succesorii lor, la calea armelor".*

Immanuel Kant (1724—1804), în lucrarea „Cu privire la pacea eternă" (1795), sesizînd contradicția organică, fundamentală, inerentă modului „clasic" de a înfățișa dreptul internațional, respinge instituția războiului, formulează teze care și astăzi fac parte din tezaurul gîndirii progresiste în domeniul relațiilor internaționale. *„Ideea dreptului internațional,* arată Kant, *înțeleasă ca un drept la război, este pur și simplu de neconceput* (căci ar fi dreptul de a decide ce este just nu conform legilor exterioare, universal valabile și limitînd libertatea fiecărui individ, ci prin forță, după maxime particulare)". „Nici un stat existent (mic sau mare, aceasta nu importă aici) nu trebuie să poată fi dobîndit de un alt stat, arată Kant, prin moștenire, schimb, cumpărare sau donație". Comentînd această teză, autorul continuă : „un stat nu este (ca, de exemplu, pămîntul pe care este așezat) o avuție (patrimonium). El este o societate de oameni, asupra cărora nimeni altul, decît el însuși, nu poate să dea ordine și dispoziții". „Armatele permanente (miles perpetuus) trebuie, cu timpul, să dispară cu totul", căci „ele amenință necontenit alte state cu război, prin aceea că par pregătite mereu în acest scop, le incită să se întreacă reciproc în cantitatea, care nu cunoaște limite, a celor înarmați". Concluzia la care se oprește Kant constă în necesitatea „de a institui starea de pace" în relațiile dintre state.

Ideile Revoluției Franceze, aportul burgheziei în ascensiune la progresul concepțiilor menite să cîrmuiască relațiile dintre state, dintre popoare, duc mai departe și, totodată, întăresc ceea ce gîndirea progresistă crease în acest domeniu. Pornind de la condamnarea războiului nejust, Volney propunea ca Adunarea Constituantă să consacre în Constituția pe care era chemată să o elaboreze că *„națiunea franceză își interzice cu începere din această clipă să întreprindă vreun război tinzînd să mărească teritoriul său actual".* Constituanta adopta Decretul din 22 mai 1790, intitulat „Declarație de Pace în lume", prin care Adunarea națională proclama : *„națiunea franceză renunță să întreprindă vreun război pentru a face cuceriri"* și *„nu va folosi niciodată forțele sale împotriva libertății vreunui popor".*

Condorcet scria, cîţiva ani mai tîrziu : *„Popoarele mai luminate, reluîndu-şi dreptul de a dispune ele însele de sîngele şi bogăţiile lor, vor învăţa încetul cu încetul să privească războiul ca flagelul cel mai funest şi drept cea mai mare dintre crime... Popoarele vor şti că nu pot deveni cuceritoare fără a-şi pierde libertatea... că trebuie să caute securitate, iar nu puterea"*.

Celebra „Declaraţie a dreptului ginţilor", prezentată de abatele Grégoire Parlamentului revoluţionar francez, enunţa principii noi, revoluţionare, chemate să cîrmuiască relaţiile dintre popoare, impresionante prin profunzime, claritate şi realism, principii cărora scurgerea timpului n-a făcut decît să le sporească forţa, semnificaţia, actualitatea : *„Popoarele sînt independente şi suverane, oricare le-ar fi numărul indivizilor care le compun şi întinderea teritoriului ce ocupă. Această suveranitate este inalienabilă"* (art. 2) ; *„Un popor trebuie să acţioneze faţă de celelalte aşa cum doreşte ca să se acţioneze faţă de el ; ceea ce un om datoreşte unui om, un popor o datoreşte celorlalte"* (art. 3) ; *„Un popor nu are dreptul de a se amesteca în guvernarea celorlalte"* (art. 7) ; *„Fiecare popor este stăpînul teritoriului său"* (art. 10) ; *„Acţiunile întreprinse împotriva libertăţii unui popor sînt un atentat împotriva tuturor celorlalte"* (art. 15) ; *„Ligile care au drept obiect un război ofensiv, tratatele sau aliaţele care pot dăuna interesului unui popor, sînt un atentat împotriva familiei umane"* (art. 16).

După revoluţia franceză, se înmulţesc, firește, scrierile, propunerile, proiectele, ideile de natură să mențină în atenţia gînditorilor şi oamenilor de stat problematica păcii, a mijloacelor de a o statornici. De la Saint-Simon la Tolstoi, de la Jeremy Bentham, Giuseppe Mazzini, Lamartine şi Victor Hugo la Romain Roland şi Henri Barbusse, cele mai diferite metode de a aborda sarcina eliminării războiului din viaţa internaţională, cele mai felurite interese de clasă, de grup, naţionale, o bogată literatură, o impresionantă afirmare a voinţei popoarelor de a se ridica spre raporturi superioare, o convingătoare manifestare a necesităţii obiective de a rezolva problema păcii şi războiului.

De un deosebit interes pentru apariţia şi răspîndirea ideilor care se impun prin conformitatea lor cu comandamentele moralei, postulatele raţiunii, normele dreptului internaţional contemporan, sînt lucrările Congreselor universale ale păcii, organizate încă din prima jumătate a secolului trecut.

Astfel, în 1848, Congresul universal al Păcii de la Bruxelles proclama : *„Congresul consideră că este de datoria lumii civilizate de a adopta măsurile potrivite pentru a apropia abolirea completă a războiului"*.

Congresul universal al Păcii de la Paris (1878) îşi afirma credinţa că *„Aceleaşi principii de justiţie şi omenie pe care morala universală le-a consacrat pentru relaţiile interne trebuie să fie aplicate relaţiilor internaţionale"*, că *„războiul ofensiv este un brigandaj internaţional"*, care *„agravează condiţia populaţiilor, atît la poporul învins, cît şi la poporul învingător"*.

Militînd pentru instaurarea egalităţii în drepturi a statelor, Congresul universal al Păcii de la Anvers (1894) declara : *„Fiecare stat suveran, mic sau mare, slab sau puternic, trebuie considerat ca egalul tuturor celorlalte, cu dreptul la aceeaşi consideraţie juridică şi naturală ca acea reclamată de cea mai mare şi cea mai puternică dintre celelalte naţiuni, cît priveşte individualitatea şi privilegiile sale de comunitate liberă şi organizată"*.

Congresul universal al Păcii, ţinut la Budapesta în 1896, formula principii dintre care unele prefigurează multe dintre normele generale, imperative ale dreptului internaţional contemporan, cum sînt : *„Nici o naţiune nu poate declara război alteia"* (art. 3) ; *„Orice diferend între naţiuni va fi reglementat pe cale juridică"* (art. 4) ; *„Autonomia fiecărei naţiuni este inviolabilă"* (art. 5) ; *„Nu există un drept de cucerire"* (art. 6) ; *„Naţiunile au dreptul de legitimă apărare"* (art. 7) ; *„Naţiunile au dreptul inalienabil şi imprescriptibil de a dispune liber de ele însele"* (art. 8) ; *„Naţiunile sînt suverane şi egale"* (art. 14).

Deosebit de semnificativă ne apare rezoluţia pe care Congresul universal al Păcii o adoptă în 1905 (Lucerna), în cuvinte de o nealterată actualitate : *„nu numai că războiul şi cucerirea nu sînt atribute ale dreptului de suveranitate, dar constituie ştirbiri ale acestuia, şi, în consecinţă, respectul pe care naţiunile îl datoresc suveranităţii lor reciproce le obligă să înzestreze societatea internaţională pe care o compun cu instituţiile necesare asigurării lor împotriva războiului şi cuceririi"*.

Viziunea despre eforturile depuse de gîndirea progresistă în epoca de după revoluţia franceză se întregeşte cu diferitele proiecte de codificare a principiilor dreptului internaţional, a drepturilor şi obligaţiilor fundamentale ale statelor, care au fost supuse discuţiei forurilor ştiinţifice, atenţiei opiniei publice, în decursul anilor, indicînd interesul crescînd, teoretic şi practic, pentru problematica păcii şi securităţii internaţionale.

Reţinem în această privinţă două dintre proiectele cele mai reprezentative :

Declaraţia drepturilor şi obligaţiilor naţiunilor, adoptată de Institutul american de drept internaţional la prima sa sesiune (Washington, 6 ianuarie 1916), deduce din drepturile fundamentale ale omului — pe planul dreptului internaţional — *„dreptul naţiunii la existenţă, la ocrotirea şi conservarea existenţei sale ; dreptul la independenţă şi libertatea de a se dezvolta fără amestec sau control din partea altor naţiuni ; dreptul la egalitate în faţa legii ; dreptul la teritoriu în frontiere determinate şi la jurisdicţia exclusivă în acest teritoriu ; şi dreptul la respectarea acestor drepturi fundamentale"*.

Proiectul de Declaraţie a drepturilor şi îndatoririlor naţiunilor, adoptat la 11 noiembrie 1919 de Uniunea juridică internaţională, prevede între altele : *„Statul are dreptul de a conserva şi perpetua existenţa sa"* (art. 1) ; *„Statul este independent. Independenţa statului trebuie înţeleasă în sensul că poate în mod liber să se dezvolte fără ca vreun alt stat să se poată amesteca, prin propria sa autoritate, în exercitarea internă sau externă a activităţii sale"* (art. 2) ; *„Statele sînt egale în faţa dreptului"* (art. 3) ; *„Statele trebuie, în special :* a) *Să întreţină la lumina zilei relaţii internaţionale întemeiate pe fundamentul justiţiei şi echităţii ;* b) *Să respecte în mod riguros regulile dreptului internaţional...* f) *Să-şi unească eforturile spre a preîntîmpina, împiedica şi, în cele din urmă, a pune capăt războaielor"* (art. 5).

Cercetarea istoriei atestă, aşadar, că dacă de-a lungul mileniilor relaţiile internaţionale s-au desfăşurat sub semnul violenţei, interesele popoarelor, gîndirea înaintată, care le oglindeşte şi le slujeşte, cereau înlocuirea dreptului forţei cu forţa dreptului.

N. R. : Vom continua să publicăm, în numerele următoare, materiale privind securitatea europeană şi repudierea forţei din relaţiile internaţionale.

REFLECTOR

Raport

Carl Albert, preşedintele Camerei Reprezentanţilor, apreciază că Congresul ar trebui să obţină un raport complet de la principalii consilieri ai preşedintelui Nixon asupra bombardamentelor în R. D. Vietnam, înainte de a se hotărî încheierea războiului, consfinţită prin votarea unei legi. Acest raport ar trebui prezentat de Melvin Laird, ministrul apărării, de William Rogers, secretarul Departamentului de Stat, şi de Henry Kissinger. „Va trebui să primim un raport complet asupra a ceea ce au făcut şi asupra a ceea ce intenţionează aceştia să facă şi, de asemenea, pentru ce Kissinger s-a înşelat atît de mult cînd a declarat că războiul pare să se apropie de sfîrşit". Carl Albert apreciază că acest raport ar trebui să spună „pentru ce n-a reuşit vietnamizarea şi dacă Thieu a împiedicat încheierea unui acord".

Pod

Ultimul dintre podurile bătrînei Europe cumpărate pentru a fi reconstruite în Statele Unite este „London Bridge". Se întîmplă, de la un timp, procesul invers : Edward Huber, din Scanton (Pennsylvania), a dat un anunţ la marile ziare că vinde, în calitate de unic proprietar, „Lackawaxen Bridge" din New York, cel mai vechi pod suspendat din S.U.A., construit în 1848 de arhitectul John Roebling. Considerat în manualele de şcoală „un Michelangelo al constructorilor de poduri", arhitectul este una şi aceeaşi persoană cu părintele istoricului „Brooklyn Bridge", care leagă insula Manhattan de cartierul Brooklyn, mult timp cel mai lung pod suspendat din lume.

Gînduri

Problema monarhiei în Grecia nu va fi la ordinea zilei decît peste şapte-opt ani, afirmă, într-un articol, directorul ziarului „Elefteros Cosmos". „Nici regele nu şi-a manifestat dorinţa de a reveni în ţară fără condiţii, nici guvernul nu a desfăşurat negocieri pentru soluţionarea problemei. Din cînd în cînd, gînduri ale regelui ajung la cunoştinţa guvernului şi gînduri ale guvernului sînt cunoscute de rege. Dar aceasta nu într-un mod care să fie interpretat ca începutul unor proceduri de reglementare a problemei".

INTERVIUL NOSTRU

Florea Dumitrescu

ministrul finanțelor

România la F.M.I. și B.I.R.D.

– După cîte cunoaștem, tovarășe ministru, la 15 decembrie 1972 ați depus la Washington instrumentele de aderare a țării noastre la Fondul Monetar Internațional și la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și ați semnat statutele acestor organizații. Care sînt semnificațiile acestei aderări?

– Aderarea României la Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) și la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) se înscrie pe linia generală a politicii externe promovate cu consecvență de partidul și statul nostru, de intensificare a colaborării și cooperării cu toate statele lumii.

Așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, România promovează relații largi cu țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, întărește și dezvoltă legăturile economice și cooperarea tehnico-științifică cu toate țările socialiste, acționează – în spiritul coexistenței pașnice – pentru intensificarea relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Ca urmare, țara noastră întreține în prezent schimburi economice cu peste 110 state.

Dezvoltarea economică a țării noastre, participarea ei tot mai activă la circuitul economic mondial au determinat, concomitent, necesitatea prezenței ei în acele organisme care au fost create în vederea sprijinirii și reglementării relațiilor monetare și financiare internaționale, implicit în vederea creării premiselor pentru desfășurarea în cît mai bune condiții, din acest punct de vedere, a comerțului, prestărilor de servicii, a colaborării și cooperării economice.

Astfel, țara noastră participă la cele două instituții bancare înființate în cadrul C.A.E.R., anume Banca Internațională de Colaborare Economică și Banca Internațională de Investiții, care își au sediul la Moscova. Țara noastră acordă o atenție deosebită măsurilor care s-au luat ori care urmează să se ia pentru traducerea în viață a prevederilor cuprinse în Programul complex al țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., referitoare la perfecționarea colaborării în domeniul relațiilor valutar-financiare.

În contextul întreținerii și lărgirii continue a relațiilor de colaborare în domeniul valutar-financiar se înscrie și participarea țării noastre la Banca Reglementelor Internaționale de la Basel, la Acordul general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.), iar, cu începere din 15 decembrie 1972, la Fondul Monetar Internațional și la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, organisme făcînd parte din sistemul de organizații al O.N.U. amîndouă cu sediul la Washington.

– V-am ruga să faceți cîteva precizări asupra obiectivelor F.M.I. și B.I.R.D.

– Fondul Monetar Internațional și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, aceasta din urmă cunoscută și sub denumirea de Banca Mondială, sînt instituții interguvernamentale cu statut de organism specializat al O.N.U. și au largi responsabilități în domeniul economic, monetar și financiar internațional. Fondul Monetar Internațional a fost înființat prin hotărîrea Conferinței monetare și financiare internaționale, convocată din inițiativa Organizației Națiunilor Unite și ținută în 1944, la Bretton Woods. Acest organism întrunește în prezent 125 de membri. Potrivit prevederilor statutului său, F.M.I. urmărește promovarea cooperării monetare internaționale, înlesnirea creșterii echilibrate a comerțului internațional, înlăturarea restricțiilor valutare care stînjenesc această dezvoltare, încurajarea stabilității valorice a monedelor, toate acestea în vederea sprijinirii dezvoltării economice a țărilor membre.

Resursele financiare ale Fondului, constituite prin vărsăminte ale țărilor membre, sînt puse la dispoziția acelorași țări în scopul reducerii sau lichidării deficitelor temporare ale balanței lor de plăți externe. Pînă la sfîrșitul lunii iulie 1972, Fondul Monetar Internațional a acordat țărilor membre mijloace valutare în condiții avantajoase pentru echilibrarea balanței de plăți externe în valoare de peste 25 miliarde de dolari. Cu începere din 1970, F.M.I. a introdus un nou sistem de creare a lichidităților internaționale și anume „drepturile speciale de tragere" (D.S.T.), care permite completarea rezervelor monetare ale țărilor participante la acest sistem, atunci cînd o asemenea completare apare necesară.

Fondul Monetar Internațional reprezintă, în același timp, un for unde se examinează și se caută soluții pentru problemele plăților internaționale, îndeosebi în legătură cu obiectivul major al stabilității parităților și cursurilor valutare, inerentă unei desfășurări normale a schimburilor internaționale. Totodată, în prezent funcționează „Comitetul celor 20", ales de membrii Fondului, a cărui misiune este de a elabora și face propuneri pentru reforma actualului sistem monetar internațional, astfel încît acesta să satisfacă, în condiții mai bune decît în trecut, interesele tuturor țărilor membre, atît ale celor dezvoltate, cît și ale celor în curs de dezvoltare.

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost, de asemenea, înființată pe baza hotărîrilor de la Bretton Woods. Scopul prevăzut în statut este de a sprijini dezvoltarea economică a țărilor membre, prin acordarea de credite pe termen lung și prin garantarea unor credite obținute de pe piața financiară. Fondurile băncii provin, atît de la țările membre – în număr de 122 –, cît mai cu seamă din mobilizarea capitalurilor disponibile pe piață, prin intermediul emisiunii de obligațiuni.

B.I.R.D. acordă credite pentru finanțarea într-o anumită proporție a unor proiecte de investiții, cum ar fi construirea de hidrocentrale, regularizarea de cursuri de ape, realizarea unor ample sisteme de irigație, amenajarea și dezvoltarea de baze turistice, construirea și modernizarea căilor de comunicații, precum și pentru investiții cu caracter industrial. Datorită creditelor pe termen lung – în medie pe 25 de ani — pe care le acordă, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare reprezintă o sursă de finanțare a dezvoltării țărilor membre, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, către care – așa cum rezultă din practica ultimilor ani – banca se orientează cu predilecție. Astfel, pînă la 30 iunie 1972, țările în curs de dezvoltare au primit credite de la Banca Mondială în valoare de peste 14,5 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă circa 80 la sută din totalul împrumuturilor acordate.

Pentru ca realizarea lucrărilor de investiții finanțate de B.I.R.D. să fie asigurată în condiții financiare cît mai avantajoase și la nivel tehnic ridicat, se organizează licitații internaționale la care sînt admise numai întreprinderi din țările membre ale băncii.

– Ce considerente au stat la baza aderării țării noastre la Fondul Monetar Internațional și la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare?

– Am arătat de la început că, avînd în vedere caracterul larg internațional al celor două organisme, calitatea de membru a României va facilita dezvoltarea relațiilor de colaborare și cooperare ale țării noastre cu celelalte țări membre.

Fiind de acord cu principiile și obiectivele înscrise în statutele F.M.I. și B.I.R.D. – încurajarea cooperării monetare internaționale, înlesnirea expansiunii comerțului internațional, dezvoltarea resurselor productive ale statelor membre, realizarea stabilității valutelor sau înlăturarea restricțiilor și discriminărilor din calea schimburilor comerciale și valutare, sprijinirea investițiilor productive ca premise ale dezvoltării acestor schimburi și, în consecință, ale creșterii economice a fiecărei țări – România va acționa, în calitate de membru al acestor organisme, pentru aplicarea lor în viață.

În această perioadă în care se pun bazele unei reforme a sistemului monetar internațional, țara noastră este direct interesată în modul cum vor fi rezolvate problemele valutar-financiare ale etapei actuale. Faptul că lucrările de pregătire a reformei se desfășoară în cadrul F.M.I. permite tuturor țărilor membre participarea la luarea deciziilor privind reforma sistemului, în vederea întăririi colaborării internaționale în domeniul monetar. În legătură cu activitatea B.I.R.D. mai trebuie menționat că aderarea noastră la acest organism va permite întreprinderilor românești să participe la licitațiile organizate pentru realizarea investițiilor finanțate de bancă și să-și adjudece aceste lucrări, în țară și în străinătate, dacă vor prezenta oferte avantajoase.

În ce privește finanțarea prin aceste organisme specializate ale O.N.U., obținerea de către țările în curs de dezvoltare, în mod temporar, a unor mijloace valutare în condiții avantajoase constituie un aspect pozitiv. Trebuie să subliniez, însă, că pentru dezvoltarea rapidă a României hotărîtoare sînt, desigur, eforturile proprii ce se vor face în continuare în vederea asigurării unui ritm înalt de creștere a venitului național și repartizării unei părți importante din acesta pentru dezvoltarea forțelor de producție și pentru promovarea progresului tehnic, potrivit programului stabilit de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului din iulie 1972.

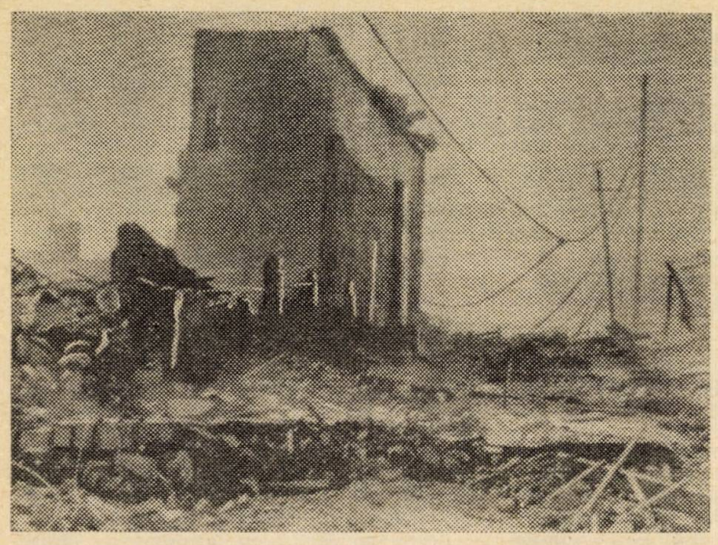

Managua a apus... Arhitecții se întreabă dacă mai poate să răsară vreodată, în același loc

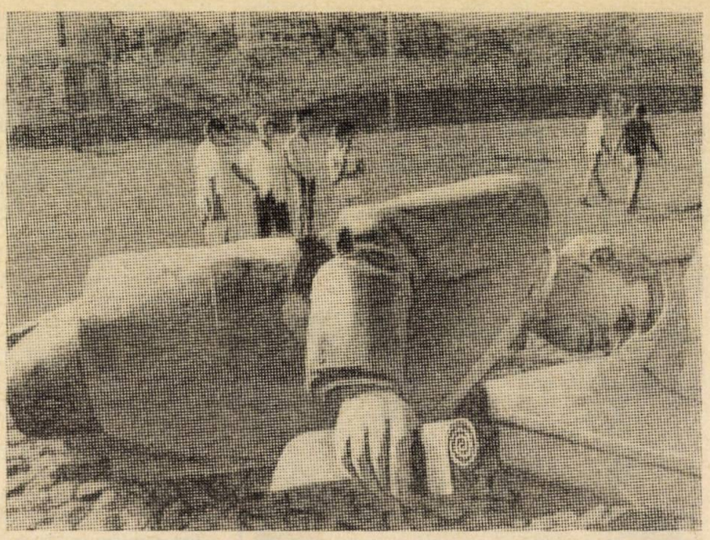

Au căzut statuile orașului. Și cea a fostului președinte Luis Somoza, tatăl generalului Anastasio Somoza

Managua, orașul apus

S-au dezlănțuit toate elementele naturii. Pămîntul, apa, focul...

Un oraș nu mai există. A căzut într-o noapte, atras parcă de gravitația excesivă a pămîntului. Tot ceea ce a însemnat înălțime s-a distrus în două minute de coșmar. Casele s-au clătinat, la început, ca cestile de cafea pe o tavă purtată de o mînă tremurătoare. Îngrozit, un supraviețuitor povestește că s-a prins zdravăn de gratiile patului ca să nu fie azvîrlit la podea. Au căzut oglinzile, tablourile, apoi pereții.

Managua a mai fost distrus în 1931. Nu în întregime, sau aproape în întregime, ca acum. De pe atunci, oamenii se întrebau dacă este bine sau nu să-l reconstruiască. Și au făcut-o, dar totul a fost zadarnic. Managua a murit la miezul nopții în numai două minute, fără clipe de agonie și fără speranța unei convalescențe. Orașul nu mai are putere să renască. I-au fost distruse măruntaiele și, mai ales, uciși oamenii. Cei rămași umblă disperați printre dărîmături, căutîndu-și familiile, apărîndu-și bunurile de sub moloz și scînduri, cu gîturile uscate de sete și ochii roșii de fumul incendiilor.

Deci nu numai pămîntul, ci și focul, chiar și apa. Ceea ce era un cadru natural plin de frumusețe — Managua fusese construit pe malul lacului ce-i poartă numele — s-a transformat într-un pericol pentru oraș, dar mai ales pentru suburbiile lui, invadate brusc de apa răscolită de convulsiile pămîntului. S-au rupt conductele de gaze — atunci a izbucnit și focul. Ca și cum nu ajungea arșița soarelui, care, odată cu dimineața, și-a reluat intensitatea recunoscută la Managua. Greu de închipuit orașul — ceea ce fusese, de fapt, orașul — la lumina zilei ! Tot ce stătea în picioare era fals. Fiecare perete ascundea o capcană, gata oricînd să prindă sub el oameni. Cîte o clădire rezistase, dar era obosită, fără viață. Zidurile nu mai aveau destulă vlagă ca să nu cedeze la un moment dat. Atunci s-a hotărît dinamitarea. Oamenii au desăvîrșit, ca într-o tragedie antică, ceea ce oricum s-ar fi întîmplat. Luciditatea pe care o dau marile drame a îndemnat la rațiunea de a preîntîmpina noi catastrofe. În sfîrșit, s-au năruit ziduri, pentru că omul a vrut-o. El este mai tare. Se gîndește deja — se gîndește, deocamdată — la o posibilă reconstrucție.

Managua era capitala, centrul industrial, orașul cel mare, inima țării. Se zice că s-a născut de pe urma proverbului „cînd doi se ceartă, al treilea cîștigă". A început să crească prin 1840, pe vremea cînd era folosită drept capitală de compromis în urma rivalității dintre Granada și Leon. În 1855, a devenit oficial ceea ce era astăzi : capitala. Cu toate că se spune că Granada și Leon sînt mult mai frumoase, mai specifice, cu numele lor de rezonanță maur-spaniolă. Dacă edilii vor renunța la planurile de reconstrucție, se pare că Leonul va prelua eroica ștafetă. Managua are, însă, un trecut pe care mulți nu vor să-l uite, ca pe propriul lor trecut, propria lor tinerețe.

Este mai mult o nostalgie, pentru că realitatea... Managua se află într-un anumit punct al zonei care concentrează 85 la sută din energia seismică eliberată anual de suprafața pămîntului : toată coasta de vest a celor două Americi, din Aleutine pînă în sudul statului Chile, este o „centură de foc". Catastrofa care a lovit Managua era deci previzibilă ? Da, spun geologii. Au însă și răspunsul invers : nu, pentru că, în stadiul actual al cunoștințelor, nu poate fi stabilit nici momentul, nici locul, nici violența unui cutremur de pămînt. Seismele obișnuite din Nicaragua nu sînt comparabile cu violentele cutremure care bîntuie, din cînd în cînd, Alaska, Columbia, Chile, Peru. Nici de data aceasta, intensitatea nu era foarte mare (6,5) și totuși a murit un oraș.

A murit capitala unde, de cîteva decenii, își are reședința familia Somoza, me-

reu la putere, cu false întreruperi, cu reale antene ale dominației totale. Primul președinte din familie a fost Anastasio Somoza, care preia puterea, printr-o lovitură de stat, în 1936. Cu excepția anilor 1947—1950, rămîne dictatorul temut pînă la moartea sa, în septembrie 1956. Începuse, între timp, exploatarea minelor de aur, exportul intens — încurajat de nevoile de materii prime de după al doilea război mondial — de cafea, bumbac, zahăr, carne, banane. Întreaga familie Somoza prospera, devenea cea mai bogată din țară. În 1954, o tentativă de asasinat împotriva președintelui eșuează. Doi ani mai tîrziu, după moartea sa, devine președinte unul din fii, Luis Somoza Debayle. Celălalt fiu, Anastasio, rămîne doar președintele Gărzii naționale. Va deveni, la rîndu-i, președinte în 1967, după cîțiva ani de conducere, destul de instabilă și provizorie, a doi lideri fără prestanță politică. În februarie anul trecut, în urma unui acord încheiat între partidele liberal și conservator, Adunarea Constituantă a numit un guvern provizoriu, format din trei persoane, care să asigure conducerea pînă la alegerile din 1974. Anastasio Somoza jr., chiar și în aceste condiții, rămîne omul forte. Este președintele Gărzii naționale și asigură, în momentele de încercare dramatică pe care le-a adus noaptea de 23 decembrie, întreaga coordonare a tuturor problemelor legate de aceste evenimente.

Palatul prezidențial, neocolit de cutremur, a fost distrus. Instalat în curtea acestei reședințe de familie, guvernul mai puțin, generalul Anastasio Somoza mai mult conduc operațiunile de salvare.

O țară întreagă este afectată : 148 000 de km², 2 200 000 de locuitori, dintre care 350 000 trăiau la Managua. Nicaragua este cea mai întinsă, dar cea mai puțin populată dintre țările Americii Centrale. Pe teritoriul ei se proiectase, la un moment dat, construirea unui canal interoceanic, în perioada căutărilor unei căi de acces, care să înlocuiască ecluzele învechite ale Canalului Panama. Tratatul din 1914 garanta Statelor Unite drepturile exclusive asupra unei asemenea construcții și a întrebuințării ei ulterioare. Anumite clauze, care puneau sub semnul întrebării suveranitatea statului Nicaragua asupra viitoarei căi maritime, au determinat oficialitățile de la Managua să renunțe la tratat, cu atît mai mult cu cît exista exemplul grăitor al disputelor în jurul Canalului Panama. Nimic nu a împiedicat, însă, ca familia Somoza să prefere și să încurajeze bunele relații cu Washingtonul. Zăcămintele miniere, cu perspective promițătoare, au fost concesionate în marea lor majoritate societăților străine. Cu sediul la Managua, acestea au construit, pentru funcționarii lor, clădiri cu o arhitectură modernă, austere în funcționalitatea lor rece. Orașul părea, de aceea, artificial. Un corespondent bătrîn într-ale scrisului despre țările „continentului tînăr", Marcel Niedergang, descrie Managua : „Căldura brutală vă surprinde, vă învăluie, vă sufocă și nu vă lasă pînă la plecare. În hotelurile moderne, ca «Intercontinental», aerul condiționat a înlocuit, din fericire, ventilatoarele obosite ale vechilor hanuri cu aer de curți interioare spaniole, în care tronau papagali somnolenți. În centru au apărut băncile, magazinele și hotelurile în stilul far-west. Nimic nu predispunea Managua să devină capitala statului Nicaragua, fieful familiei Somoza de aproape jumătate de veac. Și totuși... În această capitală administrativă și comercială, palatul prezidențial domină orașul la fel ca vechile castele din Evul Mediu".

În 1931, cînd alt cutremur a scuturat Managua din temelii, se ivise ocazia construirii orașului în locuri mai puțin expuse seismelor, mai puțin toride. Se pare că, scrie Niedergang, presiunea intereselor de tot felul a prevalat atunci în fața oricăror altor considerațiuni. Managua a continuat să crească. În tragica noapte de 23 decembrie 1972, nici o clădire nu era la adăpost, totul se afla în voia pămîntului : locuințele, cazărmile, academia militară, cluburile ofițerilor, reședința șefului Gărzii naționale, palatul prezidențial, aeroportul, spitalele. În primele 12 ore, orașul a rămas rupt complet de lume. Doar radioamatorii încercau să dea în eter semnale S.O.S. Panica s-a răspîndit repede, evacuarea s-a făcut anevoios. Ordinele de plecare au fost zadarnice, nu numai din cauza ambiției disperate a oamenilor de a rămîne pe loc, cît mai ales a lipsei mijloacelor de transport. Descurcăreți, unii au profitat de ocazie : se plăteau pînă la 100 de dolari pentru un drum care se împotmolea, adesea, în apă, surpări de teren, aglomerație. Inumani, alții încercau să fure lucrurile care se zăreau printre dărîmături. Fiecare își făcea dreptate singur. În noapte sau în plină zi, răsunau focurile de pistol ale celor care încercau să-și apere amintirile. Ca să poată degaja centrul orașului, pentru a-l dinamita, oficialitățile au decis să nu împartă hrană și apă decît la periferie. Tîrziu de tot, oamenii cedau puterii vieții și-și abandonau postul de paznici de mărunțișuri.

De fapt, palatul prezidențial nu mai are nevoie de nici un fel de pază

Au sosit între timp ajutoarele, multe ajutoare, de pretutindeni. Compasiunea și solidaritatea umană și-au spus cuvîntul, ca de atîtea ori. O pierdere atît de uriașă, imensă prin însăși ideea morții unui oraș care continuă să moară zi de zi, nu poate fi reparată decît de oamenii locului. După un calcul preliminar, pierderile s-ar ridica la 550 milioane dolari.

Anca Voican

RASPUNDEM CITITORILOR

Continuăm în rubrica de față să răspundem pe larg la întrebările puse de cititorii noștri în numeroasele scrisori trimise redacției. De astădată, ne vom opri asupra unora din problemele conferinței general-europene pentru securitate și cooperare și asupra întreruperii negocierilor confidențiale americano-vietnameze, în legătură cu care se manifestă un mare interes în rîndul cititorilor noștri, după cum reiese din scrisorile lor.

Helsinki: opinii convergente asupra necesității definirii principiilor relațiilor inter-europene

Întrebările puse de dumneavoastră ating, într-adevăr, chestiuni de mare importanță. V-ați referit, mai întîi, la problema adoptării, de către statele europene, a unui **document** care să prevadă, în mod expres, **angajamentul ferm de a respecta principiile menite să guverneze relațiile reciproce dintre statele continentului.**

După cum știți desigur, această cerință a fost cu insistență evocată la recenta reuniune multilaterală de la Helsinki. Am putea spune chiar că problema consfințirii, într-un text angajant, adoptat de comun acord, a ansamblului de principii de natură să guverneze relațiile interstatale în Europa s-a dovedit a fi o constantă a majorității intervențiilor. Alcătuirea unui asemenea document presupune, înainte de toate, **definirea** clară a principiilor și normelor fundamentale de conduită internațională. De altfel, asupra acestui aspect s-au oprit mulți vorbitori. Discuțiile pe această temă au reafirmat, astfel, caracterul imperios al respectării principiilor **egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a dispune liber de destinele sale.** Dezbaterile de la Helsinki au pus în valoare caracterul universal al acestor principii esențiale ale dreptului internațional ; în consecință, s-a relevat faptul că Europa se află integral în aria de acțiune directă a acestor norme generale de conduită ; iar respectarea lor strictă este condiția sine qua non a edificării unui autentic sistem de securitate europeană.

Necesitatea definirii precise a acestui complex de norme și principii, precum și a realizării unei înțelegeri depline asupra respectării lor stricte au făcut obiect constant de referință al diplomației românești. În repetate rînduri, țara noastră a subliniat valoarea pozitivă, practic nelimitată, a acestor principii, respectarea lor dovedindu-se a fi piatra unghiulară a realizării securității internaționale și promovării colaborării interstatale. Fiind ea însăși inițiatoare și consecventă promotoare a ideii ca acest ansamblu de principii să fie clar consfințite, România s-a pronunțat, cu fermitate, pentru consacrarea, fără drept de apel, a obligației fiecărui stat de a aplica aceste principii, integral și permanent, față de toate celelalte state.

„Vorbind de securitatea europeană — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, la 19 iulie 1972 — **este necesar să acționăm cu fermitate pentru precizarea principiilor și normelor de bază ale relațiilor dintre țările europene. Desigur, în primul rînd, este necesar ca țările europene să realizeze o înțelegere deplină cu privire la egalitatea în drepturi între toate statele, la respectul independenței și suveranității fiecărei națiuni, la neamestecul în treburile interne, la avantajul reciproc. Totodată, este necesar să se ajungă la un angajament solemn de respectare de către fiecare stat, în raporturile cu celelalte state, a acestor principii, prevăzîndu-se că nimic nu poate justifica încălcarea lor. De asemenea, se impune adoptarea unui acord comun, sub forma juridică corespunzătoare, prin care fiecare stat să se angajeze că renunță la amenințarea sau la folosirea forței în relațiile cu celelalte state, în soluționarea problemelor divergente existente sau care s-ar putea ivi. În cadrul acestor angajamente ar trebui să se prevadă expres că orice încălcare, din partea oricărui stat, a acestor norme înseamnă violarea dreptului popoarelor la independență, a Cartei Națiunilor Unite, un atentat la cauza colaborării și păcii în lume. Precizarea amănunțită a unor asemenea norme ar deschide calea înfăptuirii unor relații noi pe continentul nostru, întăririi securității europene, care ar exercita o influență puternică, deosebit de favorabilă, asupra întregii vieți internaționale".**

Faptul că această idee a făcut o reală carieră la Helsinki demonstrează, încă o dată, justețea politicii externe, principiale și consecvente, a României ; este, totodată, o nouă expresie a faptului că inițiativele românești răspund unor necesități autentice ale comunității internaționale.

Vom nota, astfel, cîteva idei care sugerează existența unei convergențe de opinii pe tema adoptării, la viitoarea conferință pentru securitate și cooperare în Europa, a unui document angajant privind aplicarea principiilor de drept și legalitate internațională. „Conferința ar trebui — declara, la Helsinki, reprezentantul Iugoslaviei — să formuleze, cît mai clar cu putință și sub forma unui document care să aibă întreaga importanță politică și juridică necesară, principiile fundamentale pe care trebuie să se sprijine cooperarea și securitatea în Europa". Referințe similare, prin intenția și conținutul lor, au fost făcute de reprezentanții Franței, R.F a Germaniei, Belgiei, Norvegiei, Greciei, Turciei, Republicii San Marino etc. „Adoptarea unei declarații de principii care să guverneze relațiile dintre state — declara reprezentantul R.F. a Germaniei — poate fi, fără îndoială, un rezultat util și necesar, ca o contribuție a conferinței la reafirmarea principiilor existente în dreptul internațional, și să faciliteze aplicarea acestor principii". „Ar fi util, credem noi — declara reprezentantul Luxemburgului — ca, la conferință să se adopte o declarație asupra principiilor generale de comportament al tuturor țărilor participante și să se adopte, dacă este posibil, un număr de măsuri tinzînd să revitalizeze buna înțelegere între state". „În domeniul securității — afirma, de asemenea, reprezentantul Canadei — una din sferele care vor fi luate în considerație va fi aceea a unei declarații cu privire la principiile care guvernează relațiile dintre state. Sîntem de acord asupra importanței acestei probleme și credem că este necesar un schimb de vederi la Helsinki asupra elementelor care ar putea intra într-o astfel de declarație". „Enunțarea principiilor ce trebuie să stea la baza relațiilor dintre state ar putea constitui o contribuție importantă la securitatea europeană — afirma reprezentantul Turciei. Pot să exprim încă de acum acordul nostru față de o declarație întemeiată pe principiile Cartei Națiunilor Unite și hotărîtă pe baza unui echilibru just între drepturile și obligațiile statelor, dat fiind că menținerea drepturilor și obligațiilor constituie una dintre condițiile esențiale ale ordinii internaționale". În fine, reprezentantul Norvegiei, considerînd că, la conferință, se va adopta „un instrument internațional care să definească clar principiile politice și legale menite să călăuzească relațiile dintre toate țările", declara : „Acest instrument, bazat pe recunoașterea principiilor universale ale dreptului internațional, trebuie să se refere direct la situația din Europa și trebuie, în mod ideal, să servească precum un fel de «Magna Charta» a drepturilor și obligațiilor statelor noastre în relațiile lor reciproce, care să fie aplicată indiferent de sistemul politic și economic".

Observăm, totodată, că, în majoritatea luărilor de cuvînt, problema nerecurgerii la folosirea forței sau la amenințarea cu folosirea ei — de altfel, primul punct al ordinii de zi propuse pentru conferința general-europeană — a fost integrată ansamblului de principii menite să guverneze relațiile dintre state. Este, aceasta, o dovadă elocventă a caracterului indisolubil

al acestor principii (Despre această temă — cf. revista „Lumea" nr. 1/1973).

A doua problemă ridicată de dumneavoastră privește însăși esența **participării** la conferința pan-europeană. Chestiunea a fost și va mai fi abordată la Helsinki. Încă din prima fază a discuțiilor din cadrul reuniunii multilaterale, această temă a concentrat atenția participanților. Și, după cum se știe, s-a început prin a se dezbate aspectele procedurale. Amintim, cu acest prilej, că, în elaborarea așa-numitelor „reguli de procedură" (sînt zece), problema participării a jucat un rol deosebit, principial. Ceea ce trebuie, în mod special, subliniat este faptul că a avut cîștig de cauză ideea **caracterului democratic al participării egale a tuturor statelor, indiferent de mărimea, sistemul social și apartenența lor la alianțe militare.** De altfel, primul punct al regulilor de procedură stipulează că „toate statele participă la consultări pe baza egalității suverane, ca țări independente și în condiții de deplină egalitate. Aceste consultări se vor desfășura în afara alianțelor militare".

Principiul participării pe baze democratice a suscitat interesante precizări din partea multor delegații. „Conferința pentru securitate și cooperare în Europa — spunea, de pildă, reprezentantul Franței — va avea loc în afara blocurilor, la masa rotundă a tuturor statelor interesate, pregătite pentru o discuție egală între ele". De asemenea, reprezentantul Iugoslaviei vedea în viitoarea conferință „o întrunire de state suverane și egale, și nu o întîlnire de grupuri politice, militare sau economice". „După părerea noastră — afirma delegatul Uniunii Sovietice — la conferință ar fi bine să fie abordate, pe bază de egalitate, problemele asigurării securității europene și problemele relațiilor dintre statele europene". „Ca și la actualele consultări — declara reprezentantul Spaniei — sperăm ca, la această conferință să participe, în condiții de strictă egalitate și indiferent de blocuri și alianțe, toate statele europene, împreună cu S.U.A. și Canada".

În traducerea în viață a acestei idei, România a dus o activitate susținută, inițiativele ei bucurîndu-se de o largă apreciere ; cadrul reuniunii de la Helsinki a fost, în acest sens, grăitor pentru ecoul favorabil de care s-a bucurat poziția României. Țara noastră a pornit, după cum este bine cunoscut, de la necesitatea asigurării dreptului tuturor statelor de a participa la reuniune, în calitate de state independente și suverane, indiferent de orînduire socială, de mărime sau potențial economic, de apartenență la diferite alianțe militare; în acest spirit, toate statele trebuie să participe, să acționeze și să intervină în discuție pe baza deplinei egalități, pe întreaga desfășurare a lucrărilor, în toate momentele și manifestările reuniunii.

Radu Pascal

Vietnam: care este situația negocierilor

În urmă cu două luni, încetarea focului și restabilirea păcii în Vietnam păreau „o chestiune de cîteva zile". La 26 octombrie, într-o „Declarație privind stadiul actual al negocierilor", guvernul R.D. Vietnam aducea la cunoștința opiniei publice mondiale acordul la care se ajunsese în cadrul convorbirilor confidențiale desfășurate la Paris, vreme de luni în șir, între reprezentanții R.D. Vietnam și Statelor Unite. Dar, la data stabilită, 30 octombrie, asupra căreia — releva declarația — cele două părți ajunseseră la o înțelegere, acordul nu a fost semnat. Henry Kissinger, consilier special al președintelui S.U.A., arăta că guvernul american consideră că mai rămîn unele „mici amănunte" de pus la punct înaintea actului semnării.

Ce a urmat este bine cunoscut : tratativele confidențiale americano—nord-vietnameze au fost reluate la Paris, însă chiar în momentul în care speranța unui rezultat pozitiv părea mai îndreptățită, tratativele s-au întrerupt, iar cei doi negociatori, Le Duc Tho și Henry Kissinger, au părăsit Parisul. Rămîneau să continue discuțiile specialiștii în probleme de ordin tehnic. Dar, o conferință de presă a lui Kissinger ținută la 16 decembrie și, mai ales, reluarea bombardamentelor intensive asupra centrelor populate ale Vietnamului de nord demonstrau existența unor serioase divergențe, ce nu putuseră fi înlăturate, cu toate eforturile depuse în cadrul celei de-a doua serii de convorbiri. Ulterior, la sfîrșitul lunii decembrie, Casa Albă a anunțat că președintele Nixon a ordonat suspendarea bombardamentelor S.U.A. asupra R.D. Vietnam, la nord de paralela 20, și că, de asemenea, la 8 ianuarie, ar urma să fie reluate convorbirile confidențiale de la Paris. Din nou se va încerca, prin urmare, să se găsească posibilitatea depășirii actualelor puncte divergente.

Desigur, caracterul confidențial al convorbirilor îngreunează posibilitatea stabilirii amănuntelor. Din luările de poziții și diferite documente se pot observa însă liniile generale, principalele puncte de dezacord.

Se știe, astfel, că ele privesc mai multe aspecte, între care — retragerea trupelor americane, așa-numita problemă politică a Vietnamului de sud, respectiv problema puterii de instaurat la Saigon, modul concret de aplicare și de control al încetării focului, modalitățile de eliberare a prizonierilor de război americani din R.D. Vietnam și a deținuților politici din Vietnamul de sud. Într-o conferință de presă, Xuan Thuy, conducătorul delegației R.D. Vietnam, a relevat la 19 decembrie că, în cursul ultimelor negocieri, partea americană a dorit să modifice în întregime cele 9 capitole ale acordului din 20 octombrie.

În legătură cu **retragerea trupelor americane,** termenii propuși în diferite rînduri de partea americană erau întotdeauna imprecizi și mereu alții ; în plus, ei au fost legați de diferite condiții, dintre care cea mai insistent avansată a fost retragerea „bilaterală" sau „reciprocă". Într-un editorial al ziarului „Nhan Dan" se arată că „cererea absurdă privind «retragerea reciprocă» ridicată de S.U.A. și marionetele de la Saigon este în mod evident menită să legalizeze agresiunea Statelor Unite și să șteargă linia de demarcație dintre agresor și victimele lui". La rîndul său, G.R.P. al Republicii Vietnamului de Sud subliniază că, deoarece S.U.A. au introdus trupe agresoare în Vietnam, ele trebuie să le retragă, total, fără a pune condiții. În momentul în care partea americană va avansa un termen definitiv pentru retragerea totală, părțile se vor putea pune ușor de acord asupra modalităților de retragere și punere în libertate a militarilor diferitelor părți ca și a civililor. Altfel — remarca editorialul din „Nhan Dan" — „această acțiune, în contextul întăririi administrației-marionetă de la Saigon de către S.U.A. și a infiltrării a zeci de mii de consilieri militari, este menită să distrugă forțele patriotice din Vietnamul de sud și să subjuge cele 17 milioane de sud-vietnamezi controlului brutal al armatei-marionetă și administrației saigoneze".

În altă ordine de idei, cererea S.U.A. privind **restabilirea zonei demilitarizate și recunoașterea paralelei 17 ca graniță internațională** este apreciată, de asemenea, ca absurdă și în contradicție cu Acordurile de la Geneva din 1954, care prevăd că „linia de demarcație de la paralela 17 este provizorie și nu trebuie, în nici un caz, interpretată ca reprezentînd o graniță politică sau teritorială".

Cu aceasta se atinge un alt punct major în discuție — **alegerile** și, implicit, rezolvarea viitorului politic al Vietnamului de sud. Partea americană vorbește despre ținerea alegerilor în termen de 6 luni după semnarea acordurilor și de pregătirea și efectuarea lor de către o organizație independentă, reprezentînd toate forțele politice din Vietnamul de sud, care vor putea să-și prezinte candidații în alegeri. O lună înainte de alegeri, președintele și vicepreședintele în exercițiu și-ar da demisia, fiind înlocuiți de președintele Senatului. Ce-ar însemna acest lucru ? Menținerea constituționalității puterii marionetă și a administrației Thieu pînă în ultimul moment. Chiar după semnarea acordului și restabilirea păcii, Thieu ar continua deci să guverneze cu aparatul său de represiune, eclipsîndu-se, temporar, cu o lună înainte de alegeri. În acest timp, G.R.P. ca și forțele armate de eliberare din Vietnamul de sud ar fi practic eliminate, alegerile urmînd să se desfășoare în cadrul juridic al administrației actuale. Subliniind această semnificație a poziției americane, partea vietnameză și-a exprimat poziția proprie, aducînd în discuție ținerea de alegeri cu adevărat libere, democratice și echitabile, organizate de un guvern de înțelegere națională în trei componente : G.R.P., actuala administrație saigoneză (din care ar fi exclus însă Nguyen Van Thieu) și alte forțe și tendințe politice existente, toate în părți egale și pe picior de egalitate.

Se subliniază de către toți comentatorii că un acord în aceste două probleme-cheie — retragerea trupelor și alegerile — ar facilita și rezolvarea celorlalte chestiuni în dispută. Dar, pentru aceasta e necesar ca partea americană să respecte termenii acordului cu R.D. Vietnam, la care a subscris în luna octombrie, anul trecut. „Am spus că, dacă Statele Unite revin la situația existentă înainte de 18 decembrie, vom fi gata să continuăm negocierile — a arătat, într-o declarație din 31 decembrie 1972, Vo Van Sung, delegatul general al R.D. Vietnam în Franța. Ieri, Statele Unite ne-au comunicat că au încetat bombardamentele și au răspuns la condiția noastră ; atunci, noi am acceptat reluarea negocierilor. Poziția noastră este limpede. Există un acord asupra căruia s-a convenit la 20 octombrie 1972. În interesul poporului american, al poporului vietnamez și al păcii mondiale, trebuie ca guvernul american să procedeze la semnarea sa. Dacă partea americană continuă să ceară modificări nerezonabile, va fi greu să se găsească o soluție. În concluzie, avem bunăvoința să negociem, dar și forțele necesare și hotărîrea de a duce lupta pînă cînd Statele Unite vor respecta dreptul fundamental al poporului vietnamez la autodeterminare".

Liana Enescu

HAMBURG

Mircea Grigorescu

Un oraș sau o țară ? ● Un port sau un centru industrial situat la o sută de kilometri departe de Marea Nordului ?

Datorită istoriei sale politice și așezării sale geografice, Hamburgul poate să răspundă afirmativ la fiecare din întrebările acestea.

Este un mare, frumos și ciudat oraș al Republicii Federale a Germaniei. Numără 1 850 000 de locuitori — cifră probabilă, asupra căreia nimeni nu poate cădea de acord, din cauza uriașului flux și reflux de flotanți, de oaspeți care vin și pleacă, ziua și noaptea, cu trenurile, cu automobilele, cu avioanele și mai ales cu vapoarele. Sînt nopți în care Hamburgul are peste o sută de mii de musafiri și nici o industrie hotelieră din lume n-ar face față acestei avalanșe umane, dacă vapoarele n-ar contribui la rezolvarea problemei, reprimindu-și, în zori, cohortele de mateloți plecați, în amurg, de la bord.

Este o „țară", un „land" nu numai pentru că se întinde pe aproape 900 de kilometri pătrați și crește vertiginos, cu circa o mie de hectare pe an, ci pentru că așa scrie în legea fundamentală a localității și în Constituția Republicii Federale a Germaniei (Das Grundgesetz) intrată în vigoare la 24 mai 1949. R.F.G. este un stat federal, format din „landuri" care au o largă autonomie administrativă. Între aceste landuri, două nu sînt propriu vorbind „țări", ci numai orașe : Bremen și Hamburg. Statutul lor special vine tocmai din Evul Mediu și se confundă cu unul dintre cele mai interesante capitole din istoria economică a Europei. Alarmați de atacurile din ce în ce mai dese și mai păgubitoare ale piraților din Baltica și din Marea Nordului, armatorii și negustorii din cetatea portuară Lübeck au propus vecinilor din Hamburg, în anul 1241, o alianță militară, dublată de o convenție comercială, documente care creau ceea ce s-ar numi, azi, un pact de asistență reciprocă. Urmările acestei alianțe au fost cum nu se putea mai bune. Cele două orașe se ajutau nu numai împotriva piraților, ci și împotriva prinților și landgrafilor de pe uscat, care ar fi vrut să-și întindă autoritatea asupra lor. După un secol de aplicare, pactul Lübeck-Hamburg se bucură de atîta respect și autoritate, încît a atras în sistemul lui al treilea mare oraș portuar, Bremenul, poate cel mai bogat, pe vremea aceea, dintre comptoarele maritime ale Nordului.

Cunoscută în toată lumea negustorească și princiară a secolului al XIV-lea, alianța celor trei orașe a început a fi numită „Hansa", după un vechi cuvînt germanic, cu pronunția îndulcită de italieni și care însemna „asociație comercială". Devenite mai sigure și mai ieftine decît drumurile pe uscat, căile maritime exploatate de navele celor trei orașe „hanseatice" au drenat imensa majoritate a mărfurilor continentale și au transformat în comptoare prospere toate orașele de pe țărmul de nord al Europei, de la Bruges pînă la Lübeck. În veacul al XVI-lea, 64 de orașe portuare făceau parte din Hansa — și recunoșteau autoritatea „Senatului" reunit din Hamburg, Bremen și Lübeck, în toate problemele de navigație comercială. Din 1558, la Hamburg, în spatele primăriei, s-a inaugurat prima „bursă" de mărfuri din istoria economică a lumii. Acolo, într-o clădire dominată de un splendid turn gotic și apărată cu strășnicie de halebardierii comunali se stabileau prețurile armelor și uneltelor, ale blănurilor, țesăturilor de lînă și de mătase, ale brînzeturilor și fructelor uscate. Tot la bursa din Hamburg se fixa „navlul", chiria corăbiilor care făceau transporturi comerciale și puteau fi recunoscute pentru că arborau, sub pavilionul lor național, steagul albalbastru pe care erau brodate trei turnuri, emblema respectată și temută a Hansei.

Cu vremea, după ce drumurile de uscat s-au îmbunătățit, porturile hanseatice au început să decadă, concurența dintre ele a devenit înverșunată, necruțătoare, iar apariția căilor ferate le-a dat ultima lovitură. Hansa a murit ; au reușit să supraviețuiască două porturi, Bremen și Hamburg. Amîndouă sînt, așa cum spuneam, „landuri", au „senatul" propriu, în care senatorii sînt, de fapt, miniștri pe cîte o ramură de activitate, de la grija pentru instalațiile portuare pînă la problemele de poliție, de justiție și de asistență socială. Depășesc autoritatea lor, locală, politica externă a statului federal, politica fiscală și valutară generală, organizarea transporturilor feroviare, rutiere, aeriene și întreținerea rețelelor de telecomunicații. Șeful protocolar al acestor landuri este președintele senatului, „primarul principal", ale cărui raporturi protocolare cu președintele-federal nefiind prea bine definite, ajung, uneori, să fie simple relații de politețe. Nu trebuie neglijat amănuntul că în vreme ce Bremenul nu face caz prea mare de autonomia sa, Hamburgul n-a acceptat reglementarea federală a „plăcilor mineralogice" (numerele de automobile) care conferise orașului litera de identitate „H", ci a impus propria sa nomenclatură, cu „HH", care vrea să însemne, cu nedisimulat orgoliu, „Hansestadt-Hamburg", relicvă nominală a unei glorii încă neuitate.

Iată, așadar, Hamburgul oraș și land. Să privim, acum, celelalte două înfățișări, portul imens și, deopotrivă, imensul centru industrial.

Pretinde a fi cel mai mare port din Europa, dar Rotterdamul îi dispută serios întîietatea. Oricum, prin Hamburg trec 60 la sută din schimburile comerciale maritime ale Germaniei federale, ceea ce înseamnă mai mult de 40 de milioane de tone de mărfuri industriale și alimentare. Aproximativ 20 000 de vapoare intră anual în port, descarcă și încarcă în cele 62 de bazine portuare, din care 39 sînt amenajate pentru nave de mare tonaj. Macaralele gigantice și depozitele de tranzit se întind pe cheiuri de piatră lungi de aproape 70 de kilometri.

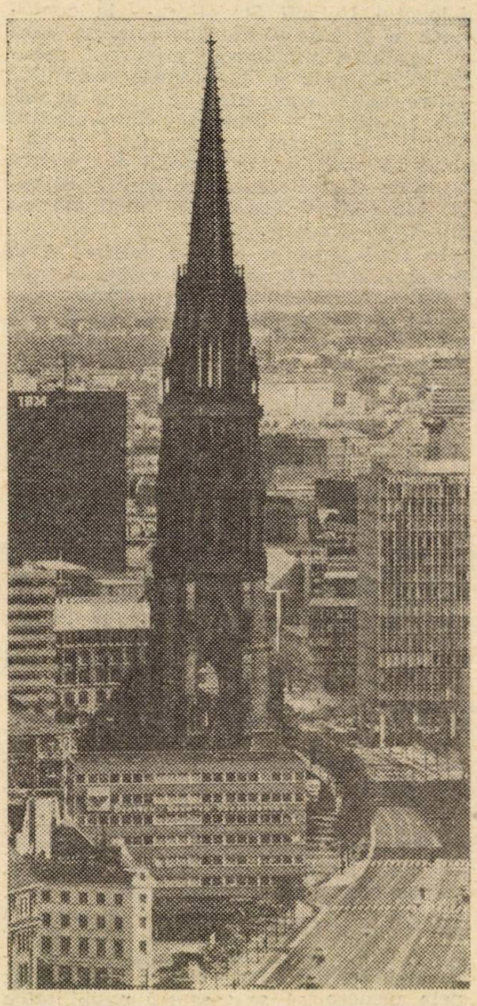

Un mare, frumos și ciudat oraș al R.F.G.

Mai mult de jumătate din flota comercială vest-germană își are domiciliul în apele portului Hamburg, de unde pornesc în curse regulate pe 257 de linii maritime, care ating 1 100 de porturi din lumea întreagă. 20 de docuri moderne, dintre care 9 pentru nave de foarte mare tonaj, construiesc și repară vapoare zi și noapte, într-o infernală cadență, ale cărei ecouri sonore ajung pînă la marginea cartierelor locuite ale orașului, iar jerbele de scîntei multicolore întrețin, la orizont, un joc permanent de artificii. Nu trece un minut fără ca dinspre Elba de sud și Elba de nord, cele două brațe principale ale fluviului, să nu se îndrepte, încet, spre larg, vreun vas comercial ce se întîlnește, la fiecare kilometru, cu vasele ce intră în port, venind de pe toate mările și oceanele, arborînd, cu mîndrie, pavilioanele lor naționale și pavoazul de salut, în fruntea căruia flutură, de cele mai multe ori, emblema orașului Hamburg, un turn alb pe fond roșu, semn distinctiv adoptat după dizolvarea Ligii hanseatice. Piloții navelor ce intră în port au obiceiul să abandoneze busola și să navigheze privind spre vîrful ascuțit ca o săgeată al catedralei St. Michael, care le arată drumul median spre cheiurile comerciale. Este adevărat că, de vreo 7–8 ani, turnul de televiziune din centrul orașului întrece de două ori înălțimea splendidei catedrale baroce, al cărei turn se ridică pînă la 108 metri. Dar oricît ar fi de înalt, de bine iluminat și de suplu, monumentul modern consacrat televiziunii și telecomunicațiilor nu are aerul că face vreo impresie deosebită asupra marinarilor, care rămîn fideli bătrînului lor „Michael" pe care-l consideră simbolul marelui Hamburg.

Particularitatea portului acesta, care seamănă la prima vedere cu un inextricabil labirint, este că apele, canalele, bazinele sale navigabile pătrund pînă departe în interiorul țării, facilitînd transbordările, îngăduind depozitarea mărfurilor direct în magaziile de tranzit feroviar și pe cheiurile Elbei fluviale, de unde pleacă pe cîteva sute de kilometri spre zonele centrale din Germania federală. Sînt vestite depozitele frigorifice din portul interior și magaziile climatizate în care se coc bananele aduse verzi din porturile africane. Dar dacă vechea tendință de dezvoltare a instalațiilor portuare era să se prelungească pe malurile Elbei fluviale, către lăuntrul țării, în ultimii ani proiectele s-au în-

Din Hamburg pornesc în curse regulate 257 de linii maritime, care ating 1 100 de porturi din lumea întreagă.

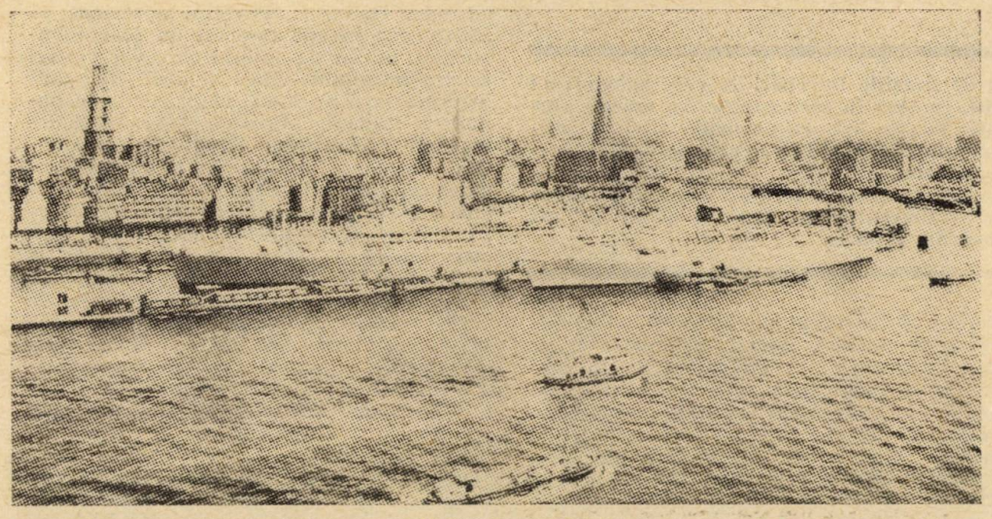

Bursa veche din Hamburg

versat. Noile dimensiuni ale navelor comerciale, proporțiile uriașe ale petrolierelor, care se numără printre cele mai active vizitatoare ale portului Hamburg, au orientat construcțiile spre larg. Portul de containere a fost montat la Blankenese, la 50 de kilometri spre Marea Nordului, acolo unde estuarul Elbei maritime începe a se deschide ca o pîlnie. Noile dane pentru acostarea petrolierelor gigantice se construiesc pe insula Neuwerk, la 100 de kilometri depărtare de reflexele aurii ale turnului St. Michael, iar pentru următoarele două decenii se prevede amenajarea unui „port al viitorului", un inel de cheiuri așezat în jurul insulei Scharhörn, odinioară adăpost subteran și șantier secret pentru submarine. Celebrul orășel de armatori Hamburg-Altona, care servea în secolele trecute drept avanpost și santinelă bogatului oraș hanseatic, rămîne un cartier de pensionari, cu cheiurile rezervate pentru vaporașe de turiști. Calele sub plafoanele cărora puteau intra comod catedrale și castele sînt demontate pentru a face loc unor uzine ultramoderne, unor centre de comandă electronică a mișcării portuare ce nu mai poate fi îndrumată de oameni și, în viitorii cinci ani, unei centrale atomo-electrice. Asupra vechiului port hanseatic se lasă cortina.

Cartierul atît de însuflețit al cheiurilor de nord este dominat, dinspre centrul orașului, de un impunător imobil cu 24 de etaje, în vîrful căruia sînt instalate serviciile de presă ale orașului. Tot către centru se aliniază bulevardele universitare, cu zeci de institute științifice, majoritatea consacrate științelor maritime și navale. În fine, miezul Hamburgului, „inima" lui, care nu putea fi decît comercială, se concentrează în jurul așa-numitului Binnenalster, cel mai mic din cele două lacuri intra-urbane, pe care le formează, înainte de a se vărsa în Elba, rîul Alster, cu ape albastre. Din cauza lui, Hamburgul pare a fi construit pe o lagună. 3 500 de poduri, dintre care foarte multe lungi de 2–3 sute de metri, dau orașului un decor dantelat, a cărui neașteptată fantezie se împletește cu întunecatele grădini cu frunze de un verde mult mai profund, mai închis decît îl știm noi, din luminoasele noastre parcuri.

În fine, spre sud, pe malurile joase și mlăștinoase ale Elbei fluviale orașul se rărește ; dincolo de buclele ingenioase ale autostrăzilor începe un nou paradox al Hamburgului, pe o latură a drumului cetatea industrială care se pierde în landul cenușiu, de partea cealaltă fie un „sat" rezidențial, în care un metru pătrat de teren se vinde pe un kilogram de aur, fie un „slums" nedefinit, cu locuințe joase, ce par așternute pe solul veșnic umed, printre vagi grădini cu zarzavaturi palide, cartiere de „Gastarbeiter", de lucrători străini necuprinși în statistica orașului hanseatic.

Spre aeroportul de la Fuhlsbüttel se îndreaptă, parcă alunecînd, neverosimil de mari și lenești, avioanele Jumbo-jet care au făcut din portul acesta maritim un mare port aerian. Un fluviu multicolor de automobile alunecă pe autostrada udă. Un furnicar de oameni, cu cele mai variate destine și mai inegale speranțe, rămas acolo sub orizontul de fum, se frămîntă, aleargă, un necontenit du-te-vino, prin enormul pîntece al Hamburgului, cetate hanseatică, port, țară și oraș tentacular.

REFLECTOR

Adresă

Liderii tuturor partidelor politice suedeze, social-democrat, comunist, liberal, centrist și moderat, au dat publicității o proclamație adresată lui Richard Nixon și guvernului american, cerînd încetarea raidurilor aeriene americane și semnarea unui tratat de pace în Vietnam. Proclamația a fost distribuită spre a fi semnată de diverse organizații și de către public în general. Textul documentului a fost semnat de primul ministru, Olof Palme, și de liderii altor patru mari partide politice. Liderii partidelor au adresat, de asemenea, o telegramă secretarului general al O.N.U.

Chirie

Luînd cuvîntul în Parlamentul maltez, premierul Dom Mintoff a anunțat că a cerut Marii Britanii să majoreze cu 10 la sută chiria plătită pentru folosirea instalațiilor militare din Malta, astfel încît să acopere scăderea înregistrată de lira sterlină în cursul ultimelor șase luni. În caz contrar, trupele britanice trebuie să se retragă din Malta înainte de 1 ianuarie 1973. Totuși, potrivit lui Mintoff, „pentru ca cele două țări să poată continua să trăiască în prietenie", în cazul în care Marea Britanie nu acceptă majorarea, el a propus o chirie de compromis pentru perioada 1 ianuarie-31 martie, perioadă de care Marea Britanie ar avea nevoie pentru a-și retrage forțele.

Colecție

Firma B.C.D. din Québec a lansat pe piața cărții franceze o colecție de buzunar „1 franc". A doua inovație : fiecare volum cuprinde (cam) multe pagini de publicitate. Cele trei serii — literatură clasică, de aventuri, dosare ale actualității — au debutat cu Molière, Vidocq, droguri. Tirajul de lansare : 200 000 de exemplare.

Anti-infarctus

Firma americană General Motors a pus la punct o valiză „anti-infarctus". Conține un electrocardiograf, un aparat pentru respirație artificială și flacoane cu soluții intravenoase, care, în caz de accidente cardiace, mărește șansele de supraviețuire.

„CE AȘTEPT DE LA ANUL 1973"

Începutul oricărui An Nou este însoțit de firești le întrebări pe care oamenii de pretutindeni și le pun în legătură cu ei înșiși, cu țara în care trăiesc, cu marile probleme comune ale conviețuirii internaționale. Fiecare își are propriile gînduri, propriile dorințe, propria optică. Dar nimeni nu este străin de preocuparea pentru destinele păcii și bunei înțelegeri între țări și popoare.

Un număr de apreciați și cunoscuți ziariști de peste hotare au răspuns cu amabilitate solicitării noastre de a ne împărtăși sentimentele lor la acest debut de an. Publicăm în acest număr cîteva din răspunsurile primite.

PAVEL NAUMOV

redactor-șef al revistei Novoe Vremea – Moscova

„Realizarea vechiului vis al popoarelor Europei"

Apreciind că așteptările pentru Anul Nou iau naștere sub influența anului care trece, Pavel Naumov consideră că „anul 1972 a fost, spre satisfacția generală, foarte bogat, pregnant. El a oferit omenirii o bună încărcătură de optimism. Aș vrea ca Anul Nou să nu stingă acest optimism.

Există oare temeiuri de neliniște? Desigur, există. De exemplu, în ajunul Crăciunului și Anului Nou, pînă și oamenilor versați în politica planetei noastre le vine greu să dezlege o enigmă: cum se întîmplă că, deși se părea că între părțile vietnameză și americană s-a obținut o înțelegere cu privire la încetarea focului în Vietnam, săptămînile și lunile trec, iar pe pămîntul Vietnamului continuă să curgă sînge omenesc? O asemenea situație este greu de explicat prin niște particularități, prin detalii tehnice care ar impieta, chipurile, asupra intrării în vigoare a acordului. Există toate temeiurile să considerăm că, în cazul de față, acționează din nou forțele ce se împotrivesc cu încăpățînare stabilirii păcii în Vietnam. Lipsite de posibilitatea de a acționa fățiș, ele săvîrșesc fapte reprobabile pe ascuns. Aș vrea ca Anul Nou să devină anul reinstaurării păcii pe pămîntul vietnamez care a avut atît de suferit. Este realizabil acest lucru? Sînt sigur că da.

Să ne referim acum la alt domeniu, mai apropiat din punct de vedere geografic — la Europa. Aici, perspectivele sînt dintre cele mai luminoase. La consultările multilaterale de la Helsinki ale statelor europene, precum și ale S.U.A. și Canadei, a fost făcut un important pas pe calea spre pregătirea practică a conferinței general-europene în problemele securității și colaborării. Privind lucrurile de la nivelul de astăzi, este greu de crezut că ar putea interveni ceva care să împiedice convocarea, la mijlocul anului ce vine, a conferinței ca atare. În orice caz, aceasta este starea de spirit la noi, la Moscova. Dar, la începutul lui decembrie am avut prilejul să călătoresc în Elveția și în Germania occidentală. Ah, nu, optimismul nu mi s-a epuizat, deși am constatat cu tristețe cîte piedici există încă în calea spre realizarea ideii colaborării general-europene, menită să ia locul confruntării".

Amintindu-și de vizitele făcute în Elveția și R. F. a Germaniei, Pavel Naumov scrie: „I-am văzut pe ecranele televizoarelor pe Strauss, Barzel, Schroeder și pe alți conducători ai U.C.D./U.C.S. In memorie ne sînt încă proaspete cuvintele rostite de ei în focul recentei campanii electorale din R.F.G. Au fost cuvinte de negare fățișă a tot ce este legat de noua «politică estică» a echipei Brandt-Scheel. Cuvinte îndreptate spre atițarea spiritului de neîncredere în Europa, de ostilitate față de țările socialiste. În prezent, acești politicieni, nevoiți să se hrănească cu pîinea uscată a opoziției și să repete mecanic sterilul «nu» de pe fotoliile de deputați, se străduiesc să evite cuvintele otrăvitoare. Dar ei nu au depus nicidecum armele. Ei sînt în așteptare, vor țese intrigi, vor croi planuri pentru lovituri de după colț".

Subliniind apoi „răbdarea și prudența" ce se impun pentru a se evita ca „fragila vază a conviețuirii pașnice a popoarelor europene" să nu fie „trîntită la podea", Pavel Naumov încheie:

„Aștept de la anul 1973 pași eficienți spre realizarea vechiului vis al popoarelor Europei, ca acest continent să nu devină niciodată arena unui război pustiitor. Un asemenea pas îl poate constitui conferința general-europeană a statelor în problemele securității și colaborării. Fie ca ea să aibă loc".

LUCA PAVOLINI

codirector al ziarului L'Unita – Roma

„Atingerea obiectivelor înnoitoare și de progres"

„Primul lucru pe care trebuie să și-l dorească de la anul 1973 orice om civilizat este să se pună capăt agresiunii americane în Vietnam, să înceteze masacrul, să se instaureze pacea. Desigur, nu este de ajuns numai a dori, pentru că nu este vorba de un dar care poate coborî pe hornul sobei". Relevînd apoi necesitatea luptei tenace ce trebuie desfășurată pentru realizarea acestui obiectiv, cu atît mai mult astăzi cînd Statele Unite au adăugat la brutalitatea bombardamentelor tergiversarea acordurilor cu R. D. Vietnam, Luca Pavolini consideră că „un mare pas înainte spre obținerea acestui rezultat l-ar putea constitui realizarea unei unități mai largi a forțelor socialiste și antiimperialiste mondiale. Iată cel de-al doilea lucru pe care îl dorește fiecare om progresist pentru Anul Nou, iată cel de-al doilea angajament pe care — cred eu — trebuie să și-l ia fiecare dintre noi în fața propriei sale conștiințe de militant".

Abordînd în continuare problemele țării sale, Italia, L. Pavolini apreciază că „anul care începe este un an foarte important, un an de opțiuni care vor cîntări asupra întregului viitor al țării. 1972 lasă în urma sa o profundă contradicție în panorama italiană. Mișcarea populară și democrată a confirmat și, ulterior, și-a extins marea sa forță. Acest lucru l-au demonstrat unitatea grevelor, minunata reușită a manifestărilor în favoarea reformelor sociale și împotriva tentativelor fascismului de a ridica din nou capul, l-a demonstrat rezultatul alegerilor politice generale care au adus peste 9 milioane de voturi comuniștilor și peste 40 la sută dintre sufragii stîngii în totalitatea sa". Colaboratorul nostru subliniază în continuare primejdia pe care o reprezintă acțiunile forțelor conservatoare care creează „o situație de tensiune, nu lipsită de serioase pericole".

Evocînd problemele economice și sociale ale țării sale, Luca Pavolini scrie: „Italia are un milion și jumătate de șomeri, o agricultură în criză, un profund dezechilibru istoric între nord și sud care, ulterior, s-a accentuat. Milioane de tineri, o dată ieșiți din școală, nu reușesc să-și găsească o ocupație satisfăcătoare și constată cum asupra propriului lor viitor apasă o profundă incertitudine. Importante sectoare industriale, cum sînt cel chimic, al industriei textile, al construcțiilor, sînt în dificultate, iar la ordinea zilei se înregistrează concedieri și închiderea unor întreprinderi. În ce privește școala, în acest sector este un adevărat haos din lipsă de clase, de clădiri, de utilaj și datorită persistenței metodelor înapoiate în sistemul de învățămînt și în raporturile dintre cadrele didactice și studenți. În fața acestei situații, acțiunile muncitorești și țărănești, cele studențești, nu au ca scop numai obținerea revendicărilor imediate și cucerirea unui nivel de trai mai bun (Italia are salariile cele mai scăzute din întreaga Piață comună europeană), ci pun și problemele unei profunde transformări de structură: pentru ameliorarea situației din Mezzogiorno, pentru reluarea ritmului dezvoltării industriale și a agriculturii și pentru soluționarea marilor probleme ale vieții de fiecare zi, cum sînt: construcția de locuințe, sistemul de asistență sanitară, învățămîntul, transporturile publice, organizarea orașelor, apărarea mediului înconjurător.

Dacă nu se dorește sau nu se știe cum pot fi înfruntate aceste probleme de importanță națională, se ajunge în mod inevitabil la reprimarea mișcării populare prin metode autoritare, și la favorizarea pozițiilor veniturilor parazitare, în loc să se dea un nou impuls dezvoltării economiei și îndeosebi zonelor subdezvoltate. Este exact ceea ce se întîmplă acum. Într-un asemenea cadru politic forțele extremei drepte reacționare și neofasciste, forțele dușmane Constituției și Republicii sînt încurajate să ridice din nou capul. Iată deci din ce cauză ciocnirea este atît de acută, iată de ce 1973 începe pentru Italia cu perspective incerte. Este necesar ca puternica mișcare a forțelor muncitorești și democratice să reușească să găsească o ieșire politică, este necesar să se deschidă calea acelei cotituri pe care o doresc comuniștii pentru a readuce țării seninătatea și pentru a impulsiona o nouă dezvoltare a economiei. De aceea, previziunile pentru noul an sînt previziuni de luptă. Cu cît va ști mai bine gruparea populară, muncitorească, antifascistă să fie unită, cu atît mai mult va fi posibil să se atingă acele obiective înnoitoare și de progres de care are nevoie Italia și pentru care există toate premisele".

Semnat: FRANCOISE GIROUD

Cristian Popișteanu

O cunoșteam pe Françoise Giroud din lectura acelor portrete-miniaturi de neuitat care alcătuiesc marele ei volum de debut **Le Tout Paris.** O cunoșteam din întrevederile – de cele mai multe ori divergente ca opinii, dar niciodată neinteresante – din succesivele sale birouri de la săptămînalul „L'Express", a cărui directoare este de doi ani. O cunoșteam din sutele de editoriale în care, aproape cu medicală virtuozitate, încearcă să înscrie pulsul de opinie față de cavalcada evenimentelor. Am redescoperit-o acum, în ceea ce s-ar putea numi propriul său portret publicistic.

Volumul **Si je mens...,** care a fost comentat cu intensă pasiune în presa franceză, repezintă, într-un sens, o carte-experiment. Este înregistrarea unor lungi conversații avute cu ziaristul Claude Glayman și revăzute apoi de interlocutoarea sa. Experimentul nu este nou, dacă ne gîndim că, încă acum mai bine de două decenii, Bernard Gavoty publica celebrele sale conversații cu George Enescu. Numai că, de data aceasta, cartea are ceva din prospețimea articolelor săptămînale pe care directoarea revistei „L'Express" le semnează aproape număr de număr. Deși subiectul lor este întreaga sa viață, cu greu am putea să atribuim acestor conversații titlul de **memorii.** Ele se refuză oricărei ordine cronologice sau de ierarhizări, se încolonează mai degrabă tematic decît după criterii valorice, reconstituind, însă, itinerarul străbătut de Françoise Giroud. Are dreptate autorul acestui interviu-fluviu atunci cînd spune că însăși viteza vieții în vremurile noastre determină acest gen nou publicistic : conversația înregistrată.

Pentru istoricul presei franceze va fi, fără îndoială, util și interesant de făcut un studiu comparativ cu cealaltă „mare doamnă" a jurnalisticii pariziene : Geneviève Tabouis. Comparația va fi cu atît mai instructivă, cu cît Geneviève Tabouis a acoperit cu strălucire evenimentele diplomatice ale „straniului interludiu" dintre cele două războaie mondiale, iar Françoise Giroud și-a înscris cota printre primele nume ale publicisticii franceze din ultimele două decenii.

Dacă mint... este și nu este povestea unei vieți, deși sînt rememorate numeroase fapte petrecute de-a lungul a patruzeci de ani. Este, mai degrabă, povestea unor convingeri, a unor sentimente, a unor experiențe de viață, a unor emoții, a unor tragedii, a unor impresii.

Cine va căuta să descifreze, cu ajutorul impresiilor doamnei Giroud, sensul istoriei ultimelor trei, patru decenii va fi, fără îndoială, dezamăgit. Deseori, sclipitoarea sa inteligență se exercită în pure arabescuri, la mii de ani lumină de mecanismul evenimentului social, politic sau economic, din Franța ori de aiurea. Sursa multiplelor sale derive în explicitarea fenomenelor contemporane pornește din însăși clar-obscurul ideologiei sale, din atitudinea centristă în viața politică franceză pe care atît autoarea cît și revista „L'Express" o reprezintă. Și dacă nu o dată comentariul cu care autoarea își însoțește impresiile apare confuz sau lipsit de perspectivă, desigur că și aci își spune cuvîntul formația sa ideologică, dependentă – în ciuda unor accente radicale nu o dată exprimate – de poziția burgheziei mijlocii franceze.

Cine va căuta să reconstituie, însă, din povestea impresiilor autoarei imagini ale societății franceze contemporane, cine va dori să-și ilustreze unul sau altul din momentele de vîrf ale ultimelor decenii prin viziunea unei autentice sensibilități, cine va dori să-și întregească informația și analiza cu revelatoare notații și remarci nu numai de amănunt și de profunzime, acela va descoperi în **Dacă mint...** o inteligență, un talent și un har al causeriei cu totul fermecătoare, aliate, desigur, cu acel spirit fără de care scrisul publiciștilor francezi n-ar mai fi poate cel mai tandru ironic din lume.

Făcîndu-și ucenicia, înainte de război și în anii conflagrației, ca secretar de platou, dialoghist și scenarist cinematografic, începîndu-și inițierea în ale gazetăriei la „Paris Soir" și „Carrefour" și desăvîrșindu-și-o la revista destinată publicului feminin **Elle,** Françoise Giroud s-a afirmat ca o autoritate a presei franceze la „L'Express". Acest săptămînal și colaborarea cu echipa sa mereu reînnoită – și întîi de toate cu animatorul ei moral și profesional, Jean-Jacques Servan-Schreiber – reprezintă, fără îndoială, personajul cel mai îndrăgit al conversației cu Françoise Giroud. Din sutele de amintiri despre „L'Express" și activitatea sa la acest săptămînal, căruia îi dedică mai mult de zece ore zi de zi, reproduc doar cîteva dintre reflecțiile esențiale.

„Jean-Jacques Servan-Schreiber m-a întrebat dacă aș fi gata să fac un ziar cu el. I-am răspuns afirmativ. Să creezi un ziar nou ! Nu mai rămînea decît să găsești mijloacele pentru aceasta. De aceste probleme urma să se ocupe Jean-Jacques. În august 1952, bancherul care trebuia să ne finanțeze ne-a lăsat baltă. Iar proiectul nostru – se numea **Bref** – a eșuat" (p. 133).

A urmat o perioadă de agitate căutări, în special căutări pentru sprijin financiar. Întrerupînd firul amintirilor, dar sugerînd cu atît mai pregnant dificultățile care au trebuit depășite pînă în mai '53, cînd a apărut primul număr din „L'Express", Françoise Giroud povestește o întîmplare de la douăzeci de ani. „Era într-o seară de 23 decembrie, nu aveam nici un franc, dar realmente nici unul. Pe vremea aceea, nimeni nu pleca din Paris de Crăciun. Dimpotrivă. Eram invitată la un revelion și îmi pregătisem o foarte frumoasă rochie. Nu aveam însă pantofi cu care să pot dansa. Și nu aveam pe nimeni care să mi-i împrumute. Nu se puteau cumpăra pantofi pe datorie. Cu singura sumă de care dispuneam, trebuia să îmi plătesc în ziua de 31 chiria. Exclus să o cheltuiesc pentru un capriciu. Eram profund întristată, cînd un comisionar mi-a adus un mic pachet. Era un flacon de parfum Guerlain, un cadou.... Se întîmplase, însă, ca în ajun să primesc un flacon identic. Dintr-odată, am avut presentimentul unui miracol. Mă grăbesc la magazinul Guerlain de pe Champs Elysées, luînd cu mine cele două flacoane și explic unei doamne extrem de amabile că aceste două cadouri mă copleșesc, dar că unul mi-ar ajunge. Cu atît mai mult cu cît nu cunoșteam acest parfum, i-am spus eu mințind cu nerușinare, și dacă, din întîmplare, nu ar fi pe gustul meu, magazinul ar accepta să primească înapoi un flacon ? Desigur, domnișoară, mi s-a răspuns. Într-un moment, am întrevăzut totul. Mi-am imaginat nu numai pantofii de dans, ci și tot felul de daruri care ar fi însoțit petrecerea. Timp de cîteva minute, am crezut într-adevăr în Moș Crăciun. M-am apropiat de casă și am auzit fără să îndrăznesc să întreb exact suma ce mi se cuvenea : Numele dumneavoastră ? L-am spus. Casiera a scris cîteva rînduri și cu un surîs încîntător mi-a întins o hîrtie, spunîndumi : «Iată un bon de credit. Puteți să-l folosiți în magazinul nostru cînd doriți»" (p. 137–138.)

Povestea fondării „L'Express"-ului continuă.

„Pe de altă parte, aș fi avut eu curajul să mă lansez în aventura nebunească pe care o reprezenta «L'Express» fără încrederea pe care o aveam în legătura indestructibilă cu Jean-Jacques Servan-Schreiber ? De fapt, el era mai degrabă cel care avea această încredere. Și nu fără temei, deoarece au trecut atîția ani și furtuni de tot felul – care

au adus, cum e firesc, multe frunze moarte – dar fără ca această legătură să se rupă. Viitorul va arăta dacă e, într-adevăr, indestructibilă. Dar ea trebuie să fie, după cum se pare, dintr-un metal rar" (p. 139).

A urmat formarea primei echipe cu François Mauriac, cu Albert Camus. Despre Mauriac, Françoise Giroud povestește întîmplarea care l-a apropiat de „L'Express" : „Mauriac a sosit la noi datorită cîtorva colonialiști ultragiați, printre care o doamnă care semna Contesa X, catolică sută la sută. El l-a încoltit pe Pierre Brisson, directorul ziarului «Le Figaro», care s-a lăsat intimidat sau poate chiar sentimentele sale au intrat în joc ? Întotdeauna, Brisson a fost acela care i-a cerut lui Mauriac să pună o surdină articolelor sale care apăreau în fiecare luni și în care el făcea multă vîlvă pe tema Marocului. Rezultatul a fost că, la rînd, o marți, două, trei, Mauriac nu a mai semnat în pagina întîi din «Le Figaro». Aceasta m-a pus pe gînduri. Cînd Jean-Jacques i-a propus : «Doriți o pagină în ziarul nostru ?», el a primit și a scris în 1953 acel strălucit articol intitulat «Pretendenții», în care făcea praf pe candidații la succesiunea președintelui Vincent Auriol" (p. 146–147).

Relațiile Mauriac-Camus. Teribil de ciudate. „Mauriac îl detesta și era un sentiment reciproc. În vremea cînd scriau amîndoi în «L'Express», schimbau doar un salut întîlnindu-se pe culoare. Nimic mai mult" (p. 227).

Apariția săptămînalului „L'Express" a cristalizat, într-un anumit moment, o „prise de conscience" a unei intelectualități franceze față de conflictele coloniale din Indochina și Algeria. Dar „L'Express" a însemnat și altceva. El a însemnat o inovație publicistică. „De la format la sumar, trecînd prin tehnica scrisului, selectarea, folosirea legendelor, maniera unitară tipografică, toate au fost inventate de noi. După aceea, nici un jurnal n-a fost mai imitat. Și mă felicit pentru că acesta este un omagiu. Mă interesează mai mult «L'Express» de mîine, decît cel de ieri. «L'Express» a început cu un tiraj de 35 000 exemplare și un capital derizoriu, mai puțin de 10 000 000 franci vechi, pe baza unei idei simple, dar la care era suficient să te gîndești, ca la orice idee simplă. Cei 35 000 de abonați ai cotidianului economic «Les Echos» – aparținînd tatălui și unchiului lui Jean-Jacques care l-au fondat, cred, în 1908 – au fost informați că vor primi un supliment, un fel de «Les Echos de Samedi» și că acest ziar se va numi «L'Express»" (p. 161–162).

Și istoria revistei „L'Express", așa cum a trăit-o și a văzut-o Françoise Giroud, se deapănă veselă sau dramatică, cu modificări structurale de tipul americanizării formatului și stilului său (1964), cu orientarea sa inițială spre stînga și cu reorientările sale ulterioare, cu repetatele decepții pe care le-au provocat lectorilor săi de stînga accentele anticomuniste, cu revelațiile anchetelor sale sociale, șocînd opiniile celor de dreapta, cu crizele și certurile sale redacționale, cu despărțirea de Jean-Jacques Servan-Schreiber, apoi cu reintoarcerea sa.

Anii Frontului popular și preludiul războiului, „războiul ciudat" și invazia nazistă, rezistența antifascistă și entuziasmul eliberării, prima plecare de la putere a lui de Gaulle, convulsiile celei de a IV-a republici, politica colonialistă și aventurile ei, revenirea lui de Gaulle și ascensiunea celei de a V-a republici, tumultuosul mai '68 și definitiva abandonare a președinției după referendumul din aprilie '69 de către generalul de Gaulle, sfidarea americană și reorientarea franceză – iată subiecte care sînt atinse în conversația doamnei Giroud. Spun atinse, pentru că ele sînt doar schițate în treacăt, mai mult prin prisma unei optici impresioniste. Françoise Giroud nu urmărește nici reconstituirea evenimentului, nici analiza istorică și nici o cronică politică.

Iată, de altfel, cum descrie ea însăși o suită de evenimente capitale acumulate în două decenii : „L'Express s-a schimbat, evident, de acum 20 de ani. Evident și din fericire. Societatea franceză s-a schimbat ea însăși mult. Și situația Franței în lume. Gîndiți-vă că pe parcursul acestei perioade se situează lansarea primului sputnik, mare cît un balon, și sosirea primului om pe Lună. Traiectoria retezată a lui Kennedy. Revenirea și plecarea lui de Gaulle cu produsul său cel mai categoric – regimul semi-prezidențial. Angajarea mortală a S.U.A. în Vietnam" (p. 190–191).

Așa după cum autoarea nu urmărește nici biografia sau caracterul personajelor care se reîntîlnesc de-a lungul celor treizeci de ore de causerie. Și sînt multe aceste personaje. De la Jean-Jacques Servan-Schreiber la generalul de Gaulle, de la François Mitterand la Pierre Mendès France, de la mama sa la Léon Blum, de la André Gide la Pierre Lazareff, de la Maurice Thorez la Habib Burghiba, de la Albert Camus la Jacques Boetsche, de la Jean Renoir la Antoine de Saint-Exupéry. Chiar autoarea remarcă, spre sfîrșitul acestei conversații, cît de fugitive și poate ineficient marcate i-au fost relatările. „Știu, spune ea, că, recitind ceea ce am vorbit, voi gîndi : cum am putut să-l uit pe Pierre Courtade, cum am putut să vorbesc atît de puțin de Roger Vailland, cum Edgard Faure mi-a scăpat cu totul ? Și Kissinger, în biroul său de la Casa Albă, și Șahul Iranului, în saloanele de la Teheran, și Fidel Castro, în Cuba, apoi Tokio, Angkor și ceea ce am văzut la Hong Kong, și valul de mătase al Pacificului pe coasta Mexicului, și acea întîlnire deosebită cu Herbert Marcuse care, bînd whisky după whisky, rostea cuvinte care i-ar fi făcut cu siguranță să freamăte pe studenții de la Nanterre... Dar nu am luat niciodată note și nici nu voi lua. Mi-e de ajuns să fac un jurnal. Asta ar mai lipsi, să mi-l țin și pe al meu" (p.274).

Françoise Giroud are, în ciuda lucidității sale aproape desăvîrșite, nu puține momente de nostalgie. Vorbind, de pildă, despre marii scriitori pe care i-a cunoscut. „Într-o zi, cînd eram așezați la cafeneaua Flore, cineva s-a apropiat de André Gide, care era înfășurat într-o pelerină și i-a cerut un autograf pe care scriitorul i l-a dat. Chelnerul i-a spus : «Ah ! Domnule Gide, cît de plictisitor trebuie să fie cîteodată să fii atît de cunoscut». Gide i-a răspuns : «Vă înșelați ! Ceea ce este supărător cînd ești cunoscut, este numărul de oameni care nu te cunosc». Extrema tinerețe pe care o aveam atunci cînd l-am cunoscut pe el și pe alții – de pildă, Malraux, care m-a invitat într-o zi la masă spunîndu-mi : «Vino, am să-ți prezint un tînăr mult mai interesant decît cărțile sale» – extrema mea tinerețe îmi permite să am o atitudine proprie. Vreau să spun că nu eram una dintre acele fete tinere care se fîțîiau sau vorbeau de marele acela sau marele acesta, încercînd să se facă plăcute. Eram mai de grabă gravă, cum sînt deobicei copiii tăcuți, complet inconștienți față de ceea ce îi face deosebiți și capabili cîteodată de spontaneități nepotrivite. În schimbul acestei atitudini, ei îmi acordau mai multă răbdare și înțelegere decît ar fi făcut-o dacă aș fi avut zece ani mai mult" (p. 30).

Același ton melancolic învăluie o altă amintire, din primii ani de activitate pe platourile de filmare.

„Într-o dimineață, sosesc la Studioul Billancourt. Porțile sînt închise. Muncitorii au hotărît să facă grevă, ca și cei din uzine. Pe trotuar, tehnicieni și funcționari discutînd. Dacă nu se mai turnează, la sfîrșitul săptămînii nu vom fi plătiți. Un șef de producție, furios, bombăne... Deschide portiera unei mașini și spune : «Hai, urcă, te duc la Paris. Nu face să mai caști gura pe aici, mai și încasezi una cînd vor veni polițiștii». Dar nu doream să plec. Cîțiși de puțin. Văd că sînt pe cale să se formeze două tabere. Într-una dintre tabere se află șeful de producție și mulți alții pe care îi cunoșteam și pe care alegerile îi aduseseră într-o stare de panică. Era tabăra celor cărora le era frică. Frică de muncitori. Dacă mi-ar fi fost frică, aș fi plecat. Dar n-am să mă prefac. De altfel, pe muncitorii care erau acolo, îngrămădiți în spatele porților, îi cunoșteam pe toți, de mult timp. Lucraserăm multe ore împreună. Nu putea să-mi fie frică de ei. Nu ei vor fi aceia care să-mi facă vreun rău. În loc să urc în mașină, mă îndrept către porți, pentru că trebuie să aleg între cele două tabere... Am ales. Mașina a plecat fără mine. A doua zi, șeful de producție îmi spune : «N-aș fi crezut niciodată că erai comunistă... tu, care...»". (p.35–37).

Pasiunea pentru jurnalism este singurul crez care-i solicită fără încetare energiile și pe care Françoise Giroud acceptă să-l slujească total. Perioada activității la revista **Elle** îi prilejuiește cîteva reflecții semnificative: **„Elle** a fost, într-un anumit sens, un instrument de eliberare a femeii franceze. Libertatea tonului folosit de **Elle** era, în acea vreme, revoluționară".

Adevărata profesiune de credință urmează : „Cred că v-am spus oroarea pe care, încă din copilărie, mi-a inspirat-o diletantismul. Respectul pe care îl am pentru profesionalism. Alergătorul de curse automobilistice François Levert afirmă că Jackie Stewart este cel mai mare alergător în prezent, nu pentru că el conduce mai repede decît ceilalți, ci deoarece el face cele mai puține greșeli. Acesta este profesionalismul. A face mai puține greșeli decît ceilalți, cele mai puține greșeli cu putință. Puțini oameni știu că, înainte de toate, a face un jurnal este o meserie. Și cînd o știi cum trebuie, poți să faci **Elle,** poți face ziarul **Marinei comerciale,** poți face **Le Monde,** poți face **Viața animalelor** – și le poți face bine, cu singura condiție ca aceasta să te pasioneze. Cei mai buni făuritori de gazete nu sînt neapărat cei care scriu cel mai bine. Asta e altceva. Cînd scrii, ai tendința omenească de a atribui mai multă importanță propriului articol decît celorlalte. A face un jurnal înseamnă a echilibra un mozaic al cărui ansamblu îl ai desenat pe de-a-ntregul în minte (p. 120–121).

Iată de ce consider că «L'Express» a fost novator. Desigur, noi nu am inventat gazetăria. Și e normal că funcția sa se transformă odată cu epoca în care ea se înscrie. Gazetăria nu constă numai în a afirma, ci în a combate, a acuza, a înflăcăra" (p. 158–159).

În conversația doamnei Françoise Giroud, istoria transpare mai ales sub forma unei observații colaterale, amănuntului de culise, anecdoticii personale.

„Într-o seară din 1951 François Mitterand a venit să cineze la mine. Foarte sumbru, cu acel aer pe care îl avea pe atunci, de parcă ar fi fost dese-

nat cu tuș. Era ministru, nu mai știu la ce departament – ca de obicei. L-am cunoscut la 30 de ani și el era deja ministru. După masă, a început să vorbească de Indochina. Cred că era în seara dezastrului de la Kao Bang. Erau încă vreo douăsprezece persoane. Brusc, s-a făcut o separare spontană. Bărbații s-au adunat în jurul lui. Femeile s-au îndepărtat.

În decembrie 1951, Jean-Jacques Servan-Schreiber, pe care abia îl cunoscusem, m-a dus la Camera Deputaților pentru a-l asculta pe Mendès-France, care trebuia să ia cuvîntul în problemele bugetului și să vorbească despre Indochina. A fost un moment impresionant din toate punctele de vedere. Tăcerea atentă care s-a instalat cînd a luat cuvîntul ,în vreme ce majoritatea oratorilor vorbesc în fața unor oameni citind jurnalul, scriind corespondență sau vorbind între ei. Și apoi discursul, curajul de a-l rosti. Am crezut că acest discurs va face senzație nu numai ascultîndu-l, dar văzînd imediat după aceea pe deputați precipitîndu-se spre Mendès-France, încurajîndu-l, felicitîndu-l. A doua zi dimineața, în ziare nu erau nici zece rînduri despre acest discurs.

I-am consacrat portretul săptămînal pe care îl făceam pentru «France Dimanche». Era atunci un alt ziar decît cel de azi. Cu toate acestea, conducerea ziarului a fost uimită. Mendès-France ? Nu e prea cunoscut. Indochina ? Phui ! Era momentul să te întrebi dacă francezii știau că făceau un război acolo. Trebuie spus că nimeni nu tinea să le-o amintească. Obiceiul era să nu se vorbească. Să nu se vorbească de nimic. Acel vechi obicei francez. Începeam să-l descopăr.

Acest discurs a însemnat pentru mine sfîrșitul epocii de după război, al acelei perioade în care am trăit într-o manieră egocentrică, preocupată de viața mea personală, de copiii mei, de căminul meu, de munca mea – opunînd un fel de refuz oricărei angajări reale, jucînd cu conștiinciozitate și cu plăcere jocul integrării în acea societate pariziană, strălucitoare de altfel, elegantă încă, puțin rafinată și care nu fusese încă răvășită de mustrări de conștiință". (pag. 129-131).

Și, în sfîrșit, o scenă decisivă, potrivit relatării autoarei pentru destinul politic al Angliei în cel de al doilea război mondial.

„Atunci cînd Chamberlain a înțeles că nu era primul ministru capabil să fie șeful Angliei în război, și-a ales el însuși succesorul, așa cum era tradiția în Partidul conservator britanic. L-a desemnat pe lord Halifax pentru a asigura maximum de șanse guvernului și dorea ca Churchill să facă parte din cabinet. L-a convocat și i-a spus : «Halifax este cele mai bun, dar noi avem nevoie și de dumneavoastră. Acceptați să fiți numărul 2». Din patriotism, din datorie, din acea autentică măreție care este abnegația în fața interesului superior, Churchill a acceptat. Cîteva ore mai tîrziu, lord Beaverbrook, magnatul presei engleze, i-a cerut lui Churchill o întrevedere de urgență și i-a spus : «Se pare că ați acceptat ca Halifax să fie prim-ministru ? E cu neputință». Churchill îi răspunse că, întrucît este vorba de o problemă de stat, el nu o va discuta. Beaverbrook insistă. Churchill afirmă că nu putea să facă altfel. Beaverbrook spune : «Este o crimă împotriva națiunii. Numai dumneavoastră puteți mobiliza Marea Britanie». El insistă. Churchill era, de fapt, convins că Beaverbrook avea dreptate, dar îi spunea : «Mi-am dat cuvîntul și nu mi-l iau înapoi». Atunci Beaverbrook spuse : «Vă cer un singur lucru. Cînd veți fi convocat împreună cu Halifax la Chamberlain și cînd el vă va cere să-i confirmați acceptarea dumneavoastră, să tăceți timp de trei minute. Trei minute adevărate. 180 de secunde înainte de a spune da. V-o cer în numele Angliei». Churchill a găsit acest lucru lipsit de sens și nu vedea cum tăcerea lui va putea schimba situația, dar, din prietenie și stimă pentru Beaverbrook, i-a promis.

A doua zi de dimineață, în biroul lui Chamberlain din Downing Street, Churchil împreună cu Halifax. Chamberlain spune : «Vă rog să confirmați lordului Halifax că acceptați să faceți parte din cabinetul său». Iar Churchill tace. Zece secunde, 30 de secunde, 50 de secunde. Un minut, Churchill tace, un minut și jumătate tace. Înainte ca cele trei minute să se fi scurs, lordul Halifax a spus : «Cred că Winston Churchill trebuie să fie prim-ministru»". (pp. 242, 245).

... Cîndva, unul dintre fondatorii ziarului „L'Express" a spus că ziaristul este istoricul clipei. Vom rămîne îndatorați lui Albert Camus pentru această definiție generoasă și plină de responsabilitate. Iar mărturisirile din **Si je mens...,** ca și cele din cartea lui Jean Daniel, directorul revistei „Le Nouvel Observateur", sau ale lui Jacques Fauvet, directorul ziarului „Le Monde" (anunțate că vor apărea) ca și cele ale atîtor altor profesioniști ai cuvîntului scris, sînt tot atîtea pasionante omagii aduse, într-un fel sau altul, de pe un versant ideologic sau altul, de pe poziția unei clase sau alteia, devenirii istorice a Franței contemporane. Să nu uităm că Françoise Giroud își încheie cartea printr-o patetică declarație, spunînd că, pentru ziarist, „Viața nu înseamnă mîine, ci momentul în care trăim, sau planta verde acolo, în fața ferestrei, abia înfrunzită. Viața este momentul în care eu încep să mă impacientez, deoarece simt că sînt așteptată la redacție pentru a lua o hotărîre sau alta, în vreme ce dumneavoastră mă rețineți aici. Viața este datoria mea și speranța mea de azi"...

BORMANN: un mister elucidat ?

3

Pentru a compensa faptul că trebuia să renunțe la viața pe picior mare, Bormann se dedă la ceea ce va deveni distracția sa favorită. Nu numai că se pretinde preot catolic, dar se poartă ca atare. Uneia dintre gazdele sale, care pune la îndoială autenticitatea calității lui ecleziastice, Bormann îi explică : „De fapt, sînt un fost ofițer din Wehrmacht și, cu toate că nu am fost hirotonisit cum se cuvine, am o dispensă specială de la Vatican care îmi permite să-mi îndeplinesc funcțiile de preot auxiliar".

Desigur, e o pură născocire. Dar, sfîrșind poate prin a se convinge el însuși, acționează ca atare. În cursul șederii sale în Bolivia, participă la oficierea mai multor servicii religioase – botezuri, căsătorii și funeralii.

Anul 1960 este piatra de hotar în existența de după război a lui Bormann. În acest an, el se lansează în afaceri mari. Noua etapă coincide cu criza care zdruncină profund pe toți naziștii împrăștiați în lume.

La 23 mai, David Ben Gurion se prezintă în fața parlamentului israelian și aduce la cunoștința asistenței stupefiate și a întregii lumi că membri ai unui comando israelian l-au capturat pe Adolf Otto Eichmann. Datorită strînselor sale relații cu acest candidat la spînzurătoare, răspunzător de masacre în masă, Bormann are toate motivele să se teamă că i se rezervă aceeași soartă.

Părăsește imediat Bolivia și, străbătînd Peru, coboară pînă la Valdivia, în Chile, unde speră să fie apărat de marea comunitate germană instalată în regiune. Această comunitate este cea mai „pronazistă" din întreaga Americă de Sud, dacă nu chiar din întreaga lume. Acționînd prin intermediari, el achiziționează, cu ajutorul lui Schwendt și al lui Barbie, o fermă la sud-est de orașul Talca, lîngă Linares, în apropiere de frontiera argentiniană. Își transformă locuința într-o adevărată fortăreață, cu cuiburi de mitraliere și chiar cu un tun antiaerian (dobîndit din surplusurile armatei), instalate în puncte strategice.

După ce se asigură că a evitat soarta lui Eichmann, Bormann, din această fortăreață, redobîndește controlul asupra fondurilor sale din Argentina și începe să construiască un nou imperiu financiar.

Deși se bucură de protecția germanilor din localitate, Bormann se desprinde tot mai mult de anturajul său nazist. Merge pînă acolo încît angajează, cu titlu de secretar, pe mexicanul Luis Jemenez. Chilianul de origine irlandeză Jorge O'Higgins devine primul său paznic personal.

În loc să facă în continuare afaceri cu foștii săi asociați germani, stabilește legături cu doi italieni care, instalați în Argentina, dobîndiseră o poziție foarte solidă în lumea comercială din America de Sud. Unul dintre ei, Grimaldi, face parte, chipurile, dintr-o familie princiară din Monaco. Celălalt, Benito Sternani, un fost fascist, este principalul protector și sprijinitor financiar al coloniei de fasciști croați refugiați în Argentina și conduși de Ante Pavelici.

Imitînd eforturile depuse de Mafia pentru a se infiltra în afaceri, „Păianjenul" devine cu timpul un important investitor în uriașe întreprinderi argentiniene.

Succesul lui Bormann ca om de afaceri ocult, care reușise, printre altele, să-și asigure monopolul absolut pe piața lemnului în Argentina și în Paraguayul de sud, nu a încetat niciodată să provoace

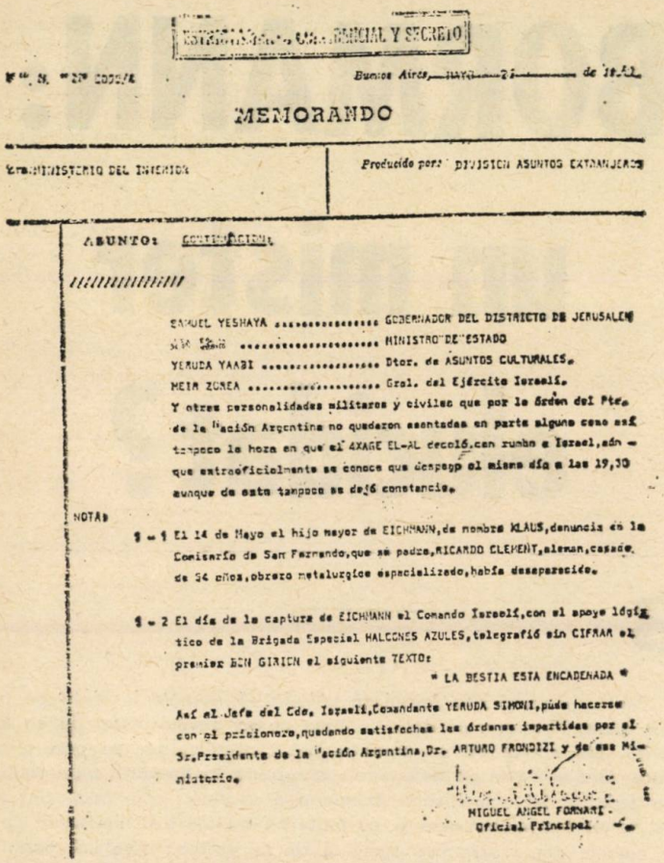

MEMORANDO

Buenos Aires, MAYO 21 de 19..

Producido por: DIVISION ASUNTOS EXTRANJEROS

ASUNTO: CONFIDENCIAL

SAMUEL YESHAYA ..... GOBERNADOR DEL DISTRICTO DE JERUSALEN
..... MINISTRO DE ESTADO
YERUDA YAABI ..... Dtor. de ASUNTOS CULTURALES.
MEIR ZOREA ..... Gral. del Ejército Israelí.
Y otras personalidades militares y civiles que por la órden del Pte. de la Nación Argentina no quedaron asentadas en parte alguno cese así tampoco la hora en que el AXARE EL-AL decolá con rumbo a Israel, aún - que extraoficialmente se conoce que después el mismo día a las 19,30 aunque de esto tampoco se dejó constancia.

NOTA:

1 - El 14 de Mayo el hijo mayor de EICHMANN, de nombre KLAUS, denuncia en la Comisaría de San Fernando, que su padre, RICARDO CLEMENT, aleman, casado, de 54 años, obrero metalurgico especializado, había desaparecido.

2 - El día de la captura de EICHMANN el Comando Israelí, con el apoyo logístico de la Brigada Especial HALCONES AZULES, telegrafió sin CIFRAR al premier BEN GIRION el siguiente TEXTO:

" LA BESTIA ESTA ENCADENADA "

Así el Jefe del Cdo. Israelí, Comandante YERUDA SIMONI, pudo hacerse con el prisionero, quedando satisfechas las órdenes impartidas por el Sr. Presidente de la Nación Argentina, Dr. ARTURO FRONDIZI y de ese Ministerio.

MIGUEL ANGEL FORNARI
Oficial Principal

Ultima pagină a raportului întocmit de inspectorul Fornari cu privire la circumstanțele în care a fost prins Eichmann

uimirea și îngrijorarea autorităților. Serviciile de informații din Argentina și din Chile dețin numeroase rapoarte speciale și analize privitoare la acest subiect.

Documentul strict confidențial nr. 0128, datat din aprilie 1970 la Buenos Aires și redactat de agentul special Mansilla, prezintă o relatare uimitoare a negocierilor economice duse pe atunci de Bormann. Mansilla arată că „avocatul lui Grimaldi" este omul de prim plan al asociației secrete a foștilor naziști, înființată de acești fugari cu scopul de a furniza un sprijin logistic criminalilor de război și celorlalți foști funcționari hitleriști aflați în America de Sud.

El îl descrie pe avocat drept un fost funcționar al partidului nazist, care, înainte de a pleca în Argentina, a organizat Camera de comerț germano-italiană. Mansilla enumeră întreprinderile în care Grimaldi deține participații pentru naziști și în care îi reprezintă în consiliile de administrație.

Un alt raport, cu nr. DAE 568, redactat de șeful secției din Cordoba a serviciilor de informații argentiniene, leagă numele lui Bormann și acela al „Păianjenului" de numele celuilalt mare financiar de origine italiană, Benito Sternoni, și – prin intermediul lui – de filiala argentiniană a firmei „Mercedes-Benz".

Protejat de noii săi prieteni, Bormann simte că poate din nou să plece, în deplină securitate, în locurile pe care le frecventa odinioară. Face vizite periodice la Buenos Aires. În cursul tuturor deplasărilor sale, este filat de agenții serviciilor de informații, care alcătuiesc un dosar voluminos cu rapoarte privind toate faptele și gesturile sale în cursul șederilor lui în Argentina.

În cursul uneia din aceste călătorii, Bormann, care, potrivit mărturiei dr-ului Otto Biss din Asuncion, suferea de ulcer cronic, este cuprins de o criză violentă și trebuie să se ducă în grabă la medicul cel mai apropiat, dr. Francisco Santos Urbistondo, al cărui cabinet se află pe Calle Puyerredon. Acesta reușește să-i potolească criza, făcîndu-i imediat o injecție.

De îndată ce Bormann iese din cabinetul medicului, agenții care-l filaseră intră la dr. Urbistondo și-i arată o serie de fotografii ale sinistrei galerii de fugari naziști urmăriți. Fără ezitare, Urbistondo recunoaște în fotografie pe Martin Bormann, pacientul pe care tocmai îl tratase. Bormann fusese pe cale să fie prins...

Într-o altă împrejurare, Bormann a fost și mai aproape de catastrofă, tot din cauza ulcerului său. Acest incident este descris într-un raport al secției din Cordoba al serviciilor de informații argentiniene.

Iată traducerea textuală a acestui document, care aruncă o lumină nouă asupra faptelor și gesturilor lui Bormann în exilul său.

«Obiectul: supravegherea deplasării străinilor.

Îmi permit să vă atrag atenția asupra faptului că agenți ai serviciilor de informații din sectorul Cordoba au remis un raport important, pe care vi-l transmit și pe care îl las la aprecierea dv.

Înștiințat de un proprietar de hotel, pe nume Galvan, agentul Mega a plecat la Mina Clavero, unde Galvan i-a adus la cunoștință următoarele :

În urmă cu vreo șase zile, trei clienți s-au înscris în registrul hotelului său. Unul dintre ei, un om mai degrabă mic de statură, aproape chel cu fața rotundă, în vîrstă de aproximativ 65 de ani, a semnat registrul cu numele de Jose Perez și a indicat ca profesie : om de afaceri. Era însoțit de doi bărbați mai tineri, dintre care unul, un spaniol de 38 de ani, înalt, blond, cu ochi albaștri, a declarat că se numește Luiz Jimenez ; celălalt, un mexican voinic, de 42 de ani, s-a înscris sub numele de Armando Zavalia.

Galvan a remarcat că persoanele susmenționate vorbeau între ele germana, deoarece acela care afirma că se numește Perez putea cu greu să se exprime în spaniolă. Părea să fie șeful sau patronul celorlalți doi. Jimenez era cel mai vorbăreț și cel mai amabil din cei trei. El a fost acela care a tratat cu Galvan. Vorbea curent spaniola.

Cînd proprietarul hotelului, Galvan, a trebuit să plece la Rio Zabalos, Jimenez i-a cerut permisiunea să-l însoțească. Au sosit împreună în această localitate, iar Jimenez s-a dus la taverna „Caballito Blanco", care era frecventată de numeroși germani. Jimenez a discutat cu mai mulți dintre ei și Galvan a constatat că vorbea curent germana.

Tot potrivit declarațiilor lui Galvan, Jimenez a schimbat documente cu alți doi germani, care i-au prezentat un raport. La înapoierea la hotel, Galvan a aflat că Perez rămăsese aproape tot timpul în camera sa. Într-o dimineață, foarte devreme, la ora micului dejun, Galvan a remarcat că clienții săi citau, în cursul conversației, nume de locuri ca Bariloche, Valdivia, Miguelets și Sao Paulo.

În a patra zi a șederii celor trei la hotel, Perez s-a îmbolnăvit și Jimenez l-a rugat pe Galvan să cumpere la farmacie medicamente. Cînd Galvan s-a înapoiat cu medicamentele, Perez a cerut, într-o spaniolă proastă, un pahar cu lapte, iar Galvan l-a auzit pe Jimenez spunîndu-i : „Jawohl, Herr Bormann".

Aceasta l-a intrigat pe Galvan. De atunci, i-a urmărit îndeaproape pe cei trei și a încercat să intre imediat în legătură cu agentul Mega din Cordoba pentru a-l avertiza de prezența acestor indivizi suspecți în hotelul său. Dar, pînă ca Mega să sosească la Mina Clavero, cei trei părăsiseră hotelul fără să spună unde pleacă.

Totuși, agentul Mega, însoțit de Galvan, a plecat imediat la Rio Zabalos. A pus sub supraveghere taverna „Caballito Blanco" și a

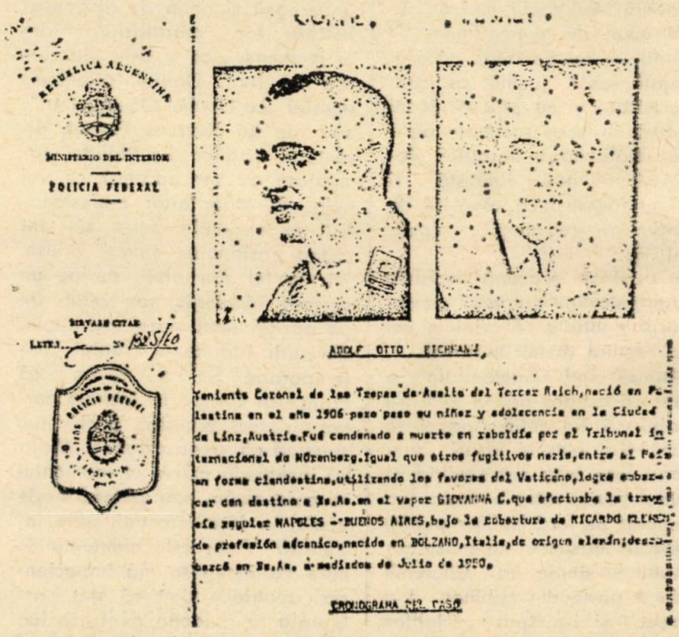

Fișa lui Eichmann (nr. 1 325) extrasă din dosarele poliției federale argentiniene.

reușit să afle că omul pe care Jimenez îl numise Bormann plecase, împreună cu tovarășii săi, la Bariloche».

■

Serviciul secret argentinian este acela care a întins capcana, permițind israelienilor să-l răpească în 1960 pe criminalul de război Adolf Eichmann.

Timp de opt ani, argentinienii au urmărit pas cu pas pe acest autor de masacre în masă. Ei au informat guvernul R.F.G. că l-au reperat și au propus să-l predea. Această informație a fost comunicată israelienilor de dr. Fritz Bauer, „vînătorul de naziști" atașat pe lîngă Tribunalul din Frankfurt.

După scurt timp, un comando israelian pleca cu avionul la Buenos Aires. Și cînd, la 11 mai 1960, Eichmann a fost răpit, un agent al Serviciului secret argentinian era de față și observa scena. Îl urmărise pe Eichmann de la uzina firmei „Mercedes-Benz", din periferia orașului Buenos Aires, unde nazistul lucra sub numele de Ricardo Klement.

Era ora 7 seara și agentul Raberi s-a așezat în autobuz în spatele lui Eichmann, așa cum făcuse de multe ori pînă atunci. În raportul său, el a descris răpirea după cum urmează :

„A coborît din autobuz la colțul străzii, ca de obicei, și s-a îndreptat spre locuința sa. Deodată, s-a oprit un automobil mare, negru. Din automobil au coborît patru bărbați. Au luptat cîtva timp înainte de a reuși să-l imobilizeze și apoi l-au aruncat în automobil. Eu am sărit pe o motocicletă care fusese parcată în apropiere și am urmărit pe răpitori pînă la o fermă".

În mare măsură datorită lui Martin Bormann reușise Eichmann să fugă în Argentina și să petreacă acolo zece ani în clandestinitate. Dar, în ciuda influenței și a banilor de care dispunea, Bormann s-a dovedit incapabil să intervină în mod eficace atunci cînd cărțile au fost puse pe masă.

Foarte realist, ca și Bormann însuși, Eichmann prevăzuse sfîrșitul Reichului cu mult înainte ca „führerul" său dement să fi legat soarta Germaniei de propriul lui destin. Părăsindu-și cartierul general la începutul anului 1945, cînd Berlinul a fost asediat, Eichmann a plecat la Praga pentru a discuta acolo cu adjunctul său, Gunter. A descoperit că acesta se sinucisese. Așa a început perioada de cinci ani, în cursul căreia Eichmann a încercat să găsească un refugiu sigur.

Cînd privim retrospectiv și ne reamintim odiseea nebunească pe care a trăit-o pe cînd se afla încă în Europa, sîntem izbiți de comportarea lui stîngace și prostească. Dacă Eichmann a reușit, totuși, să zădărnicească acțiunile urmăritorilor săi, aceasta se datorează exclusiv faptului că ei erau și mai stîngaci decît el.

La un moment dat, de pildă, cînd Eichmann însuși credea că jocul de-a v-ați ascunselea se terminase, a scăpat de catastrofă din cauza unei greșeli stupide comise de acela care, în mod normal, ar fi trebuit să-l aresteze. Agentul american care-l interpelase pe călăul nazist ca individ suspect în Austria, dar care nu-i cunoștea identitatea, l-a întrebat, în cursul interogatoriului obișnuit, cum îl cheamă. Epuizat de toate încercările prin care trecuse și acceptînd în cele din urmă ceea ce-i rezerva soarta, a răspuns obosit : „Adolf Otto Eichmann". Cînd l-a văzut pe interlocutorul său scriind pe hîrtia pe care o avea în fața lui „Otto Eckmann", a știut că, încă o dată, era salvat.

Această greșeală fantastică i-a dat lui Eichmann noi speranțe. A reușit cu greu să ajungă în Italia, unde a intrat în legătură cu Martin Bormann, care se afla de doi ani în Argentina.

Călătoria lui Eichmann spre Argentina a fost organizată potrivit „modalităților obișnuite". Așa cum indică fișa sa biografică nr. 1325, clasată în dosarele poliției federale din Buenos Aires, „ca și alți fugari naziști de genul său, el a intrat clandestin în Argentina". Se deplasa sub numele de Ricardo Klement. Pașaportul său de refugiat arăta că este de profesie mecanic, născut la Bolzano, în Italia, din părinți germani.

Venind de la Neapole, la bordul aceluiași vas care îl transportase pe Bormann în Argentina, Eichmann a debarcat la Buenos Aires, la mijlocul lunii iulie 1950. La 3 august 1950, a obținut de la poliția din Buenos Aires buletinul de identitate argentinian cu nr. 1 378 538. Cînd a plecat la Tucuman, la 13 aprilie 1952, poliția locală i-a eliberat un permis de ședere cu nr. 0341952. Mai tîrziu, i s-a eliberat un alt buletin de identitate, cu nr. 3 456 798.

Ultima sa slujbă, la uzina firmei „Mercedes-Benz" de lîngă Buenos Aires, i-a fost procurată de Martin Bormann, prin intermediul prietenului său Benito Sternoni. Acesta este descris, într-unul din rapoartele serviciilor de informații argentiniene, drept unul din foștii membri ai „cămășilor negre" conduse de Mussolini. În raport se precizează că Sternoni avea legături cu membri binecunoscuți ai asociației „Păianjenul" din Argentina.

Bormann intervenise în favoarea lui Eichmann ca mulțumire pentru ceea ce Eichmann făcuse pentru el. La urma urmelor, Bormann a reușit să fugă din Germania deoarece izbutise să dispună de buncherul lui Eichmann în cursul bătăliei Berlinului. Dar recunoștința lui avea limite. Cînd s-au întîlnit la Buenos Aires, la sosirea lui Eichmann, noul venit l-a întrebat pe protectorul său cum să trăiască fără nici un fel de resurse personale. Corespondența lor ulterioară, a cărei copie am reușit s-o consult, indică în mod clar că Eichmann se aștepta ca Bormann să-i dea toți banii de care va avea nevoie.

Avar din fire, în ciuda uriașei lui averi, Bormann i-a declarat lui Eichmann că-i va da din cînd în cînd un ajutor dar că trebuie să se bizuie pe slujba lui de mecanic pentru a-și cîștiga existența. Martin Bormann considera că nu este răspunzător de soarta naziștilor aflați în nevoie decît dacă aceștia pot constitui un pericol pentru propria lui securitate.

Anul 1952 urma să fie important pentru Eichmann din mai multe motive : nu numai deoarece a părăsit Buenos Aires plecînd la Tucuman. În acest an, fatal pentru el, autoritățile argentiniene au des-

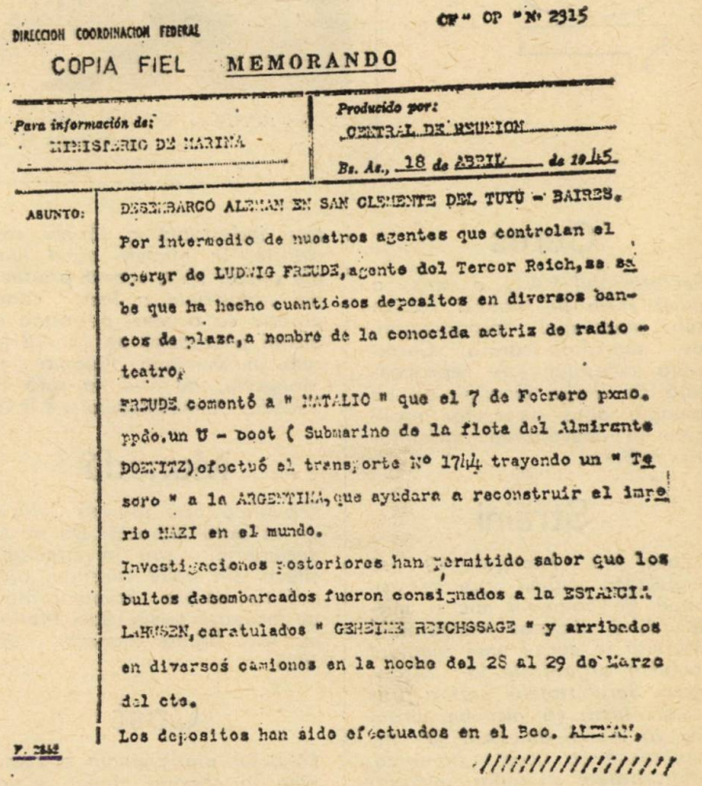

DIRECCION COORDINACION FEDERAL

CF" OP "N° 2315

COPIA FIEL MEMORANDO

Para información de:
MINISTERIO DE MARINA

Producido por:
CENTRAL DE REUNION

Bs. As., 18 de ABRIL de 19 45.

ASUNTO: DESEMBARCO ALEMAN EN SAN CLEMENTE DEL TUYU - BAIRES.

Por intermedio de nuestros agentes que controlan el operar de LUDWIG FREUDE, agente del Tercer Reich, se sabe que ha hecho cuantiosos depositos en diversos bancos de plaza, a nombre de la conocida actriz de radio - teatro,

FREUDE comentó a " NATALIO " que el 7 de Febrero pxmo. ppdo. un U - boot (Submarino de la flota del Almirante DOENITZ) efectuó el transporte Nº 1744 trayendo un " Tesoro " a la ARGENTINA, que ayudara a reconstruir el imperio NAZI en el mundo.

Investigaciones posteriores han permitido saber que los bultos desembarcados fueron consignados a la ESTANCIA LAHUSEN, caratulados " GEHEIME REICHSSAGE " y arribados en diversos camiones en la noche del 28 al 29 de Marzo del cte.

Los depositos han sido efectuados en el Bco. ALEMAN,

P. 2442

Acest document, provenind din dosarele serviciilor secrete argentiniene, indică modul în care o parte a tezaurului nazist, însușit de către Bormann, a fost transportat, de către un submarin, din Germania în Argentina, folosind acestuia să-și cumpere, mai tîrziu, libertatea.

coperit că Ricardo Klement era, de fapt, criminalul de război urmărit Adolf Eichmann.

Pe fișa sa biografică cu nr. 1325, al cărei original continuă să se afle în dosarele din Buenos Aires și a cărei fotocopie se află în posesia mea, am constatat că primele informații menționate datează din 1952. Începînd din acel moment, Eichmann nu a mai reușit niciodată să scape de supravegherea autorităților argentiniene. Diversele rapoarte menționează că, în 1953, se ocupa de exploatarea unei ferme de creșterea caprelor. Deplasările lui au fost urmărite în același fel, din 1954, pînă în 1956, chiar cînd a părăsit temporar Argentina, asemenea lui Bormann. Atunci el a încercat zadarnic să se stabilească în Brazilia, în Paraguay sau în Bolivia, sub pseudonimele de Nicolas Krumey, Rodolfo Adverse și Rodolfo Spee.

În 1957, la înapoierea sa în Argentina, un eveniment grav era să pună capăt peregrinărilor lui. Serviciile de informații israeliene aflaseră ceea ce argentinienii știau de multă vreme și trimiseseră la Buenos Aires o echipă de anchetatori pentru a-l descoperi pe Eichmann. Prezența lor a ajuns imediat la cunoștința autorităților argentiniene. Hotărîrea luată de ele este consemnată în documentul nr. 0095-2, clasat „strict confidențial". În acest document se spune: „Biroul pentru controlul străinilor al Coordonării federale a descoperit prezența unui comando israelian pe teritoriul Republicii Argentina. În baza unor ordine primite de la forurile superioare, el se abține să acționeze împotriva lor, dar păstrează controlul asupra situației".

1000+1

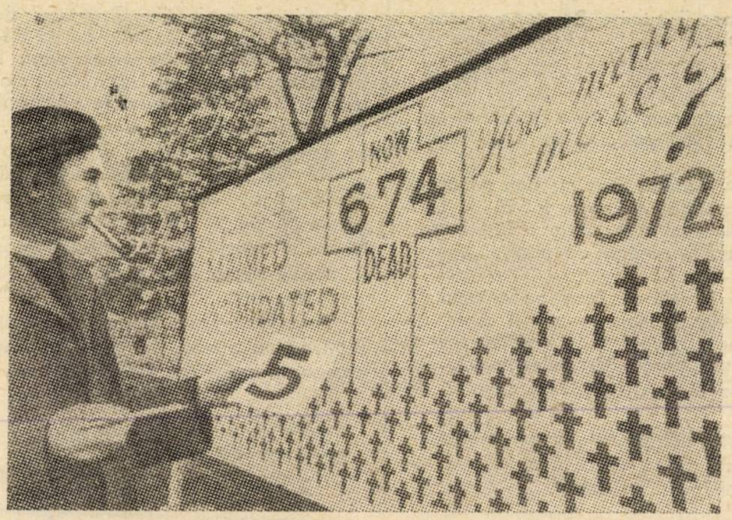

La Belfast, sfîrșitul anului a pus o nouă întrebare : Cîți (vor mai fi uciși) în 1973 ?

Ceres

Secretariatul F.A.O. a emis o nouă serie de monezi festive sub patronajul organizației, pe suprafața cărora Ceres, zeița culesului, este reprezentată de Indira Gandhi, ca un omagiu adus succeselor realizate în dezvoltarea agriculturii indiene.

Străini

„Zairul nu intenționează să expulzeze străinii care se ocupă de comerțul mic și mijlociu", a declarat președintele Mobutu în cursul unei reuniuni publice organizate la Kisangani. Șeful statului Zair a precizat, însă, că nici un străin nu va mai fi autorizat să investească în acest domeniu. Majoritatea străinilor instalați în comerțul mic și mijlociu sînt portughezi, greci și pakistanezi. Adunarea Națională a votat un proiect de lege ale cărui prevederi nu sînt, deocamdată, cunoscute.

Ritmuri

Secretariatul C.A.E.R. a relevat ritmurile înalte de dezvoltare industrială a țărilor socialiste. În primele nouă luni ale anului 1972, sporul producției industriale a fost, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, de 11—12 la sută în România, Polonia și Mongolia, de 6—7 la sută în U.R.S.S., Cehoslovacia și R.D.G.

Monedă

Republica San Marino reîncepe să bată monedă. De la 15 decembrie, sînt în circulație cîteva din noile emisiuni, alături de timbre comemorative pe aceeași temă. San Marino nu mai bătuse monedă din 1938.

Cost

Războiul din Vietnam a costat pînă la sfîrșitul anului, jumătate din cît a costat al doilea război mondial, scrie „Paris-Match".

Birou

Biroul Internaționalei Socialiste a hotărît să convoace, la 13—14 ianuarie, la Paris, o conferință a conducătorilor partidelor membre. Biroul a hotărît, de asemenea, să accepte invitația Partidului Radical din Chile de a ține următoarea întrunire la Santiago, în prima săptămînă a lunii februarie.

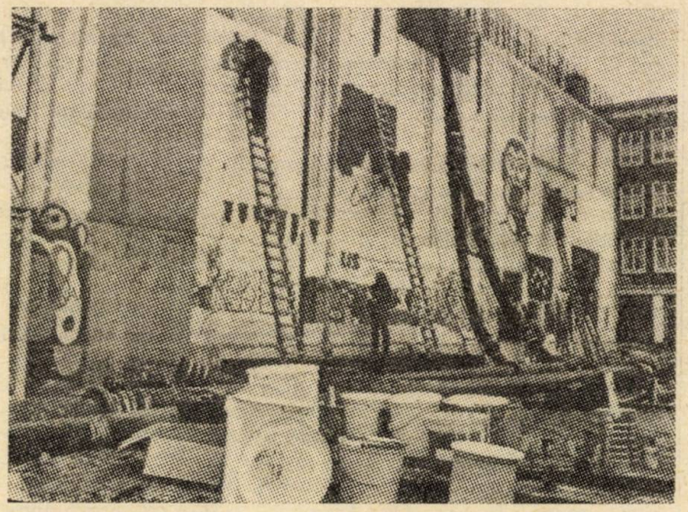

Amsterdam : afișe contra războiului din Vietnam

Culori

„O mie și una de mîini" se numește lung-metrajul tînărului regizor marocan Souhel Ben Barka. Sînt mîinile micilor lucrătoare de covoare din Maroc. Fiecare zi îa culoarea firii pe care o vopsesc : o zi roșie, o zi galbenă, una neagră, alta albă și din nou una roșie...

Defecte

A început o adevărată campanie împotriva celor care fabrică produse cu defecte. Consumatorii au intentat, în Statele Unite, peste 50 000 de procese în ultimul an. Pentru 1985, revista „Entreprise" pronostichează, date fiind cifrele în creștere, un număr total de peste un milion de asemenea litigii, „devenite la fel de numeroase ca accidentele rutiere". Ceea ce îi îngrijorează, însă, cel mai mult pe fabricanți este creșterea numărului proceselor cîștigate de cumpărători. Societățile de asigurare încep să-și facă griji.

Bancă

„Chase Manhattan Bank" și-a desemnat unul dintre funcționarii săi cei mai importanți pentru a conduce biroul pe care îl va deschide la Moscova. Este vorba de Altred Wentworth, primul vicepreședinte al băncii, care va fi primul bancher american instalat la Moscova de mai bine de 50 de ani.

Orient

- *Giuseppe Medici a acceptat invitația de a face o vizită în Israel. Ea va avea loc după turneul pe care îl va întreprinde într-o serie de țări din Orientul Mijlociu, între care și Egiptul.*
- *După cum a anunțat Ministerul de Externe al Germaniei federale, Walter Scheel va începe efectuarea unor călătorii amînate din cauza alegerilor, printre care și o călătorie în Orientul Mijlociu.*

Arhitectură modernă la Grande Borne (Franța). „Place des Balances"

Protest

Partidele comunist și socialist din Japonia au organizat o demonstrație comună în apropierea Parlamentului nipon, pentru a protesta împotriva bombardamentelor americane asupra R. D. Vietnam. La această primă demonstrație comună a celor două partide după alegerile generale, au participat și reprezentanți ai sindicatelor afiliate la Consiliul General al Sindicatelor Japoneze (SOHYO) și la Federația Independentă a Sindicatelor din Japonia (Churitsu Roren), precum și oameni de știință, artă și cultură.

După succesul obținut la recentele alegeri, primul ministru japonez Kakuei Tanaka pictează masca tradițională a lui Dharma, simbolul „binelui și al victoriei"

Antoine Pinay, „omul care a salvat francul", în grădina locuinței sale de la Saint-Chamond. Vîrsta : 82 de ani

Pasageri

Metroul din Moscova efectuează aproximativ o treime din totalul transporturilor de pasageri din marele oraș. Lungimea liniilor a ajuns la aproape 150 km, pe parcursul cărora se află 91 de stații și 225 de scări rulante. Metroul transportă în medie 5 000 000 de călători ; mijloace de transport asemănătoare, dar nu cu același volum, funcționînd la Leningrad, Kiev, Tbilisi și Baku. Linii ferate subterane se mai construiesc la Taşkent și Harkov

Program

Medicii Casei Albe l-au sfătuit pe Richard Nixon să facă mai multă gimnastică, deși — au precizat ei — președintele nu a lipsit nici o zi de la post pe motiv de boală.

Părți

Ambasadorul Republicii Chile la Washington, Orlando Letelier, a calificat ca „foarte constructive și prietenești" convorbirile care s-au desfășurat, timp de cinci zile, între Chile și S. U. A. „în vederea aplanării divergențelor dintre ele". El a adăugat că cea de-a doua parte a negocierilor va începe în jurul datei de 8 ianuarie. „Convorbirile noastre au un caracter pozitiv, de aceea considerăm că începerea lor este utilă".

Heroină

Agenți oficiali ai campaniei anti-drog din S.U.A. și din alte țări occidentale au capturat, în prima jumătate a anului 1972, în Europa de vest mai multă heroină decît în întregul an 1971. În ultimele 9 luni, agenții francezi au descoperit, lîngă Marsilia, cinci laboratoare de preparare a heroinei, adică de peste două ori mai multe decît numărul centrelor deșectate în ultimii cinci ani.

Secvență : la volan, Annemarie Renger, noua președintă a Bundestagului vest-german

Film

Primul festival internațional al filmului ecologic va avea loc la Montreal, între 1—10 iunie 1973. Organizat de Politehnica din Montreal și de Facultatea de inginerie a Universității din Toronto, festivalul își propune să favorizeze realizarea și distribuirea unor filme de calitate, care să răspundă la tema : „Tehnologia și resursele naturale în serviciul omului și al mediului său ambiant".

Ecologie

În estuarul Tamisei, la 75 km de Londra, va fi construit primul aeroport ecologic. O mare parte din suprafața sa se va afla pe mare, întreaga construcție urmînd a fi complet insonorizată. Data punerii în funcțiune : 1980.

Prizonieri

După cum a anunțat Comandamentul militar israelian, Israelul a predat autorităților egiptene trei prizonieri de război, capturați în regiunea Canalului de Suez. Un purtător de cuvînt a declarat că cei trei prizonieri „au nevoie în continuare de tratament medical". Ei au fost predați oficialităților Crucii Roșii Internaționale de la Kantara și transportați, peste Canalul de Suez, cu o ambarcațiune oferită de acestea.

Secundă

Cu o diferență de numai 2 secunde, anul 1972 va fi, totuși, anul cel mai lung din istorie. La 30 iunie s-a adăugat prima secundă. La 31 decembrie, chiar înainte de anunțarea exactă a orei 16 (GMT), tehnicienii de la birourile de măsuri și greutăți din întreaga lume au adăugat a doua secundă la ora oficială. Motivul acestei „intervenții" în scurgerea timpului : reducerea la minimum a diferenței între ora indicată de orologiile atomice și cea determinată de rotația Pămîntului, care se învîrtește din ce în ce mai lent în jurul axei sale.

Edward Heath : repaos muzical

LE DRAPEAU ROUGE

BRUXELLES

PERSPECTIVA STÎNGII BELGIENE

„Le Drapeau Rouge" publică un interviu acordat de Georges Glineur, membru al Biroului Politic al P.C. din Belgia, şi de Remy Gilles, membru al Comitetului Central, care au făcut parte din delegaţia P.C. din Belgia care a participat la Congresul P.C. Francez.

„Le Drapeau Rouge" : Care sînt învăţămintele care pot fi trase în urma Congresului P.C. Francez şi perspectivele pe care uniunea de stînga le deschide Franţei în momentul în care criza politică se accentuează în Belgia ?

Gilles : Uniunea de stînga care s-a realizat în Franţa nu poate să nu aibă repercusiuni în Belgia. Clasa muncitoare belgiană este, de asemenea, interesată, ca şi cea din Franţa, în unirea forţelor de stînga. A existat pînă acum mult scepticism în ce priveşte posibilitatea realizării unei astfel de uniuni. Dar, după exemplul de anvergura celui din Franţa, acest scepticism ar trebui să fie depăşit, ceea ce ar crea cele mai bune condiţii pentru luptă în favoarea uniunii forţelor muncitoreşti şi democratice. Uniunea de stînga în Franţa va avea, de asemenea, repercusiuni în domeniul politicii internaţionale. Ea ar putea contribui la progresul cauzei unităţii mişcării muncitoreşti internaţionale.

Glineur : Al XX-lea Congres al Partidului Comunist Francez a avut loc într-o etapă importantă a istoriei mişcării muncitoreşti din această ţară : aceea a uniunii stîngii. Repercusiunile acestei uniuni şi ale succesului pe care ea ar putea s-o aducă în viitoarele alegeri depăşesc şi vor depăşi frontierele Franţei. Uniunea de stînga franceză influenţează în mod favorabil dezvoltarea unităţii forţelor democratice în alte ţări ale Europei capitaliste. Şi aceasta este deosebit de important pentru Belgia. Aşa cum am arătat la mitingul la care am luat cuvîntul la Paris, necesitatea şi posibilitatea unei alternative a uniunii forţelor de stînga de a se opune forţelor de dreapta există, de asemenea, în Belgia. Iată pentru ce, în pofida marilor deosebiri dintre cele două ţări ale noastre, în pofida raporturilor de forţă diferite, întregul succes al uniunii de stînga din Franţa nu poate fi decît binefăcător pentru mişcarea muncitorească şi democratică a ţării noastre şi pentru unirea sa. Noi nu sîntem, de altfel, singurii care ne gîndim la acest lucru. Fostul preşedinte al P.S.B., Leo Collard, a reamintit de curînd necesitatea realizării unirii forţelor progresiste din Belgia.

ROMA
În capitala Italiei a avut loc o puternică demonstraţie împotriva reluării bombardamentelor americane împotriva R.D. Vietnam

MUNDO OBRERO

SPANIA ŞI PIAŢA COMUNĂ

ÎN RAPORTUL SĂU, tovarăşul Santiago Carillo a arătat principalele trăsături ale procesului de integrare economică de tip capitalist care are loc în Europa occidentală, dubla dinamică ce-l stimulează : pe de o parte, bastion imperialist împotriva revoluţiei şi, pe de altă parte, entitate regională a unui grup de ţări dezvoltate, care, utilizînd capitalul monopolist de stat şi stabilirea unei bariere exterioare comune, caută să-şi sporească greutatea în competiţia internaţională. Grupările regionale monopoliste constituie azi principalul teren pe care se desfăşoară contradicţiile interimperialiste, într-o lume în care recurgerea la forţă pentru reîmpărţirea pieţelor constituie un mijloc destul de periculos şi riscant.

Noi nu ignorăm şi nici nu înfrumuseţăm realitatea Pieţei comune. Este o asociaţie regională a unor state monopoliste, nucleul imperialismului european. Nu există nici o îndoială asupra acestei afirmaţii, ci dimpotrivă, şi trebuie să repetăm mereu că vom aborda polemic problema.

Dar, aşa cum nu putem părăsi Spania pentru că ea este dominată de oligarhie şi guvernată de dictatură, tot aşa nu putem întoarce spatele Europei occidentale pentru că este dominată de Piaţa comună şi statele monopoliste. Şi împotriva unei realităţi şi împotriva celeilalte, elementul decisiv este lupta, iar important este să găsim soluţia de a ne elibera, pentru o mai bună şi rapidă schimbare.

Piaţa noastră principală este Europa occidentală ; este, în primul rînd, pentru produsele agricole, care sînt şi vor continua să fie, multă vreme, pivotul esenţial al exporturilor spaniole. De ele depinde situaţia unei serii de sectoare şi zone în care lucrează o parte importantă a populaţiei active a Spaniei. A schimba tendinţele comerciale create de situaţia geografică şi de dezvoltarea istorică este o sarcină dificilă, de amploare. Orice schimbare bruscă, orice întrerupere în relaţiile comerciale tradiţionale produc traume economice de care toţi îşi amintesc. Diversificarea pieţelor constituie un obiectiv real, foarte de dorit. Pieţele din cadrul Europei capitaliste de azi vor continua să fie esenţiale pentru Spania şi, de aceea, va trebui să ne străduim să le păstrăm, dacă nu vrem să adăugăm la problemele cu care deja sîntem confruntaţi altele care vor fi mai grave.

„Europa supranaţională", „guvernul european", inclusiv un parlament cu competenţe legislative supranaţionale de ansamblu sînt pentru moment simple proiecte, obiective care nu se află în perspectivă vizibilă ; în orice caz, vor găsi în noi, în partidele comuniste din Europa şi în alte forţe revoluţionare, o altă opţiune.

Piaţa comună nu a împiedicat ca Franţa, membră cu drepturi depline de peste zece ani, să cunoască zilele din mai şi iunie 1968, care, dacă nu au avut alt dezno dămînt nu s-a datorat, în mod sigur, existenţei comunităţii vest-europene. Piaţa comună nu a putut împiedica nici încheierea acordului dintre Partidul comunist şi Partidul socialist şi nici nu a putut interveni în dinamica autonomă a acestui acord. Aşa cum nu a putut împiedica nici toamna caldă italiană, progresele unităţii sindicale, criza centrului-stînga.

Evident, procesul autonom din fiecare ţară vest-europeană se hotărăşte în funcţie de contradicţiile interne, de lupta între clase, de lupta politică. Sprijinul imperialiştilor acordat oligarhiei spaniole, ca şi obstacolele pe care le poate ridica în faţa voinţei poporului spaniol se produc în cadrul contradicţiei fundamentale a lumii contemporane, cu toate elementele de condiţionare pe care le reprezintă aceste probleme ; şi, în nici un caz, nu în funcţie de faptul de a fi sau nu asociat la Piaţa comună.

FRANCE NOUVELLE
Hebdomadaire central du parti communiste français
PARIS

JOHN GOLLAN DESPRE SOCIETĂȚILE MONOPOLISTE MULTINAȚIONALE

ÎNTREBARE : Partidul Comunist din Marea Britanie a luat inițiativa unei întîlniri a partidelor comuniste din țările capitaliste cu privire la problemele create de activitatea firmelor multinaționale (ținută la Londra, în ianuarie 1971). Acum, mișcarea muncitorească din țările capitaliste a ajuns într-un nou stadiu al luptei antimonopoliste. Dezvoltarea rapidă a firmelor multinaționale constituie o gravă amenințare pentru bunăstarea economică, socială și politică a milioanelor de muncitori, agricultori și consumatori din întreaga lume occidentală. Cum apreciați această evoluție ?

RĂSPUNS : Dezvoltarea firmelor monopoliste multinaționale va deveni principala expresie a integrării capitaliste, oricare ar fi sfera și limitele politicii guvernamentale în acest domeniu. Totuși, trebuie remarcat că firmele multinaționale, oricare ar fi bazele lor, au din ce în ce mai mult „planuri mondiale". Ele nu se mărginesc la o grupare economică limitată și vor lupta în cadrul fiecărui guvern, fiecărui bloc, împotriva unor poziții economice și politice care ar restrînge cîmpul lor de acțiune. Ele sînt reciproc antagoniste ; aceasta explică interesul crescînd al S.U.A. pentru politica economică a Pieței comune, interesul Marii Britanii pentru firmele multinaționale vest-europene și interesul comun al celor două țări pentru politica economi că japoneză.

Este vital, în aceste condiții, să se dezvolte o colaborare activă a centralelor sindicale naționale, pe baza unor preocupări comune în legătură cu aceste firme (cu privire la amenințările de șomaj, la condițiile de muncă, la greve, salarii etc.). Acest proces a început, dar trebuie să fie accelerat. El trebuie să depășească barierele diverselor afilieri internaționale (F.S.M., C.I.S.L.) pentru a deveni o practică mai regulată. Poate că în stadiul actual ar fi și mai util încă să se dezvolte o colaborare efectivă a sindicatelor din fiecare țară capitalistă la nivelul fiecărei firme multinaționale.

Dezvoltarea acestui proces, a cărui importanță a fost subliniată la Consfătuirea partidelor comuniste, devine urgentă și indispensabilă. O colaborare reală ar desprinde formele organizatorice prin care procesul s-ar putea dezvolta și ea reclamă discuții mult mai frecvente între partidele comuniste interesate.

În afara acestor probleme imediate și urgente, partidul nostru consideră că este necesar să se dezvolte o mișcare de masă împotriva fuzionărilor și a procesului de dezvoltare a firmelor multinaționale, precum și împotriva internaționalizării crescînde a proprietății asupra firmelor și a speculației funciare.

Din ce în ce mai mult, naționalizarea acestor mari întreprinderi devine calea de urmat pentru a menține suveranitatea fiecărei țări.

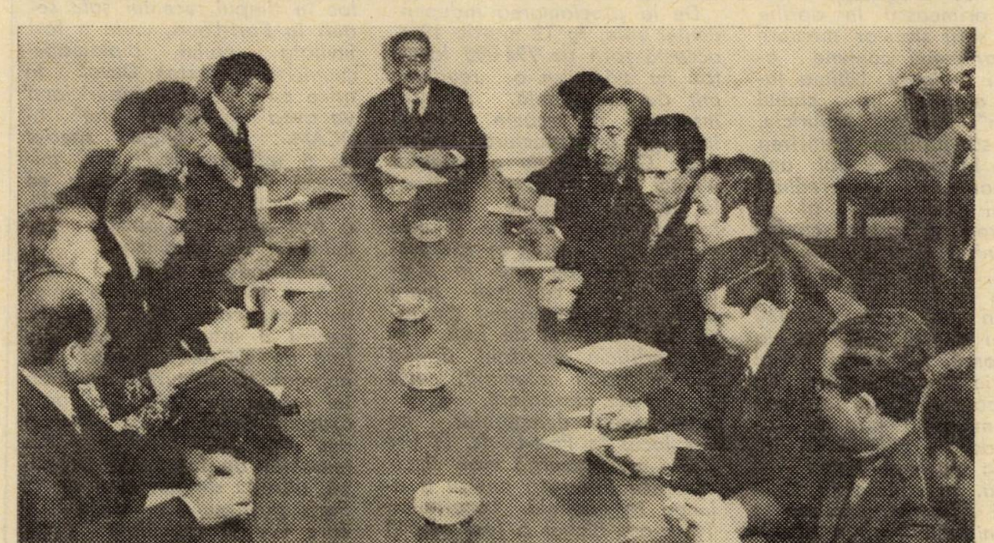

Intîlnire între delegația Partidului Comunist din Marea Britanie, care a vizitat recent Irakul, și reprezentanții partidelor naționale : Partidul Baas, Partidul Democratic din Kurdistan, Partidul Comunist din Irak. Au fost discutate relațiile dintre cele trei partide irakiene cu Partidul Comunist din Marea Britanie

„EXCELSIOR" de vorbă cu Allende

Într-un recent interviu pe care președintele chilian Salvador Allende l-a acordat ziarului mexican „Excelsior" citim :

— În ce măsură atitudinile, cum ar fi cele ale președintelui mexican Echeverria, tonul său dojenitor, intervenția sa în Congresul nord-american, poziția în ce privește investițiile străine pot determina schimbarea atitudinii S.U.A. față de America Latină ?

— *Cred că poziția președintelui Echeverria exprimată în Chile, în special cu ocazia celei de-a treia reuniuni a U.N.C.T.A.D., și reafirmată în Congresul S.U.A. indică un fapt de o importanță extraordinară. Fără discuție, această poziție este caracteristică pentru un conducător cu viziunea viitorului și care se exprimă în limbajul po porului.*

— Există oare o diferență substanțială față de procesul politic mexican, sau Chile și Mexic se îndreaptă spre aceleași obiective?

— *Cred că urmărim aceleași obiective, dar ținînd seama de realitatea din fiecare țară, de ideile noastre, de particularitățile noastre. În prezent, care poate fi scopul urmărit în America Latină? Căutarea independenței economice a țărilor noastre și integrarea ei ca o componentă a poporului nostru.*

— Dacă socialismul preconizat de dv. presupune controlul statului asupra tuturor mijloacelor de producție, este aceasta oare posibil fără violență ?

— *Noi nu am spus „toate mijloacele de producție" și în legătură cu aceasta am fost foarte expliciți. Guvernul meu nu este un guvern socialist, ci un guvern care se deschide socialismului. Știm că în Chile există cel puțin 35 000 întreprinderi industriale și am ridicat problema necesității imperioase a naționalizării. Dorim să ne asociem unor întreprinderi mixte și să lăsăm o sferă largă întreprinderii particulare, industriei mici și mijlocii. În acest moment, mergem pe această cale.*

Întrebat ce înțelege prin teorie revoluționară, președintele Allende a răspuns :

— *Respectăm întru totul persoanele cu convingeri, însă fără să uităm că nu se poate trăi numai prin teorie. Mai există faptele, faptele dure despre care vorbea Lenin, acele fapte care, de asemenea, nu trebuie să fie uitate. În ceea ce mă privește, trăiesc această convingere. Este necesar să fii alături de mase ca să înțelegi ce înseamnă acestea și ce doresc ele, sau pentru a le îndruma, primind învățăminte de la ele, învățăminte pe care este necesar să le aplici în momentul și condițiile cele mai potrivite.*

Ultimele două întrebări s-au referit la rolul forțelor armate în Chile și la relațiile cu Statele Unite. Președintele Allende a declarat :

— *În Chile acestea au o mare răspundere profesională și respectă voința colectivă.*

Răspunsul la o doua întrebare a fost :

— *Sîntem dispuși să dialogăm cu oricine, însă pe baza respectului demnității noastre, a drepturilor noastre, a legilor noastre și Constituției noastre.*

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

S.U.A. ŞI IMPORTURILE DE ENERGIE

STATELE UNITE vor ajunge oare să ducă lipsă de petrol ? Iată întrebarea pusă de raportul prezentat recent preşedintelui Nixon de unul din consilierii săi, generalul Lincoln. Acest studiu alarmant arată : „Penuria de energie va înlocui războiul rece printre problemele vitale cu care va fi confruntată America... Societatea noastră, poziţia noastră în lume, modul nostru de viaţă depind de felul în care vom şti să primim această sfidare energetică".

În timp ce experţii flutură spectrul raţionalizării energiei, consumatorii au tendinţa să folosească, totuşi, cantităţi din ce în ce mai mari din motive comerciale. La New York, clădirea uriaşă a Centrului Internaţional de Comerţ din Manhattan va folosi ea singură tot atita energie ca un oraş cu 100 000 de locuitori. Dacă Statele Unite continuă pe această cale, ele vor fi nevoite să importe în 1985 o cantitate de petrol şi gaze în valoare de aproximativ 30 miliarde dolari, faţă de 2—3 miliarde dolari în momentul de faţă.

Chiar dacă aceste pronosticuri se dovedesc a fi excesiv de pesimiste şi dacă Statele Unite reuşesc să reducă acest program de import prin sporirea propriilor lor resurse naţionale, în special prin exploatarea bogăţiilor Alaskăi, americanii vor depinde totuşi din ce în ce mai mult de străinătate — şi în special de Orientul Mijlociu, unde se concentrează peste jumătate din rezervele mondiale de petrol.

Aşa se explică aranjamentul realizat între Statele Unite şi Arabia Saudită, pe care ministrul saudit al petrolului, Yamani, îl evoca la începutul toamnei : „Noi întindem mîna guvernului Statelor Unite şi îi propunem un acord comercial petrolier între cele două state care ar da Arabiei Saudite un loc special în această ţară. Acordul ar scuti petrolul nostru de restricţii şi taxe la import şi ar încuraja investiţii crescînde de capital saudit în comercializarea petrolului". El încheia anunţînd că, în 1980, Arabia Saudită va produce 1 miliard de tone anual (40 la sută din producţia mondială actuală).

De fapt, convenţiile încheiate între Statele Unite şi Arabia Saudită se înscriu în cadrul general al unei vaste negocieri între companiile internaţionale şi statele producătoare din Golful Persic. Această negociere a dus la un acord de principiu cu privire la patru puncte : 1) O participare de 25 la sută a statelor producătoare la capitalul societăţilor exploatante începînd de la 1 ianuarie 1973 ; 2) Creşterea treptată a acestei participări, care ar deveni majoritară (51 la sută) în 1983 ; 3) Modalităţile de îndemnizare a companiilor ; 4) Un preţ de vînzare a petrolului corespunzînd participării statelor producătoare la capitalul companiilor.

În timp ce noua împărţire a petrolului Orientului Mijlociu este în curs, politica de supralicitaţie se extinde la un alt punct cald al lumii hidrocarburilor. În Marea Nordului, un consorţiu din care fac parte societăţile „Gaz de France", „Ruhrgaz" (R.F.G.), „Distrigaz" (Belgia) şi „Gasunic" (Olanda) este pe cale să obţină un contract pe termen lung pentru livrarea gazelor (un miliard metri cubi anual) produse de marele zăcămînt de la Ekofisk (zonă maritimă norvegiană), care era rîvnit de „Gas Council" din Marea Britanie. Cu Algeria, un alt contract privind 10—13 miliarde metri cubi de gaze a fost încheiat de „Gaz de France", „Distrigaz" şi grupurile specializate vest-germane. În Algeria, firmele de gaze din Piaţa comună erau în competiţie cu americanii, care sînt foarte interesaţi şi care au încheiat contracte foarte mari.

Concurenţa dintre ţările utilizatoare pentru a-şi asigura aprovizionarea cu energie pe termen lung duce la o creştere accelerată a preţurilor la gaze şi petrol, pe care urmează s-o suporte consumatorii.

Jacques Mornand

TIME
NEW YORK

1986: O ODISEE SPAŢIALĂ SPRE MARTE

NE AFLĂM în aprilie 1986, la un an după ce gigantica navă cosmică a ieşit de pe orbita ei din jurul Pămîntului şi s-a îndreptat spre înălţimile spaţiului, propulsată de puternice motoare nucleare. Pămîntul este acum atît de departe încît nu pare mai mare decît o stea luminoasă. La bord, membrii echipajului sînt prea ocupaţi pentru a se uita în urmă spre planeta lor. Peste cîteva minute, astronauţii vor intra într-o navă spaţială mai mică şi se vor despărţi de nava-mamă pentru a începe etapa finală a unei călătorii extraordinare. Mica lor navă va transporta pe călătorii spaţiali spre Marte — prima debarcare a omului pe suprafaţa acestei planete.

ÎNTÎLNIRE ÎN INSULA MAURICIU

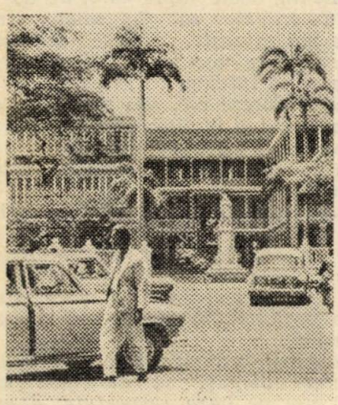

PORT LOUIS
Palatul guvernamental

Port-Louis, capitala Insulei Mauriciu, se pregăteşte intens să primească în aprilie 1973 pe şefii statelor membre ale Organizaţiei comune africane şi malgaşe. Ultima ţară care a intrat în „clubul francofon". Insula Mauriciu, doreşte să justifice hotărîrea adoptată în urmă cu doi ani, la Fort-Lamy, de a încredinţa celui mai nou membru al ei organizarea viitoarei conferinţe la nivel înalt a OCAM. De altfel, se stabilise ca întîlnirea de la Port-Louis să aibă loc în mai 1972, urmînd cu numai cîteva luni aceleia de la Lomé, prevăzută iniţial în ianuarie a aceluiaşi an. Dar întrucît conferinţa de la Lomé a fost amînată pentru luna aprilie, data întîlnirii de la Port-Louis nu mai putea fi menţinută. În consecinţă, conducătorii Africii francofone se vor întîlni, din nou, în aprilie viitor pentru a face bilanţul organizaţiei, fapt pentru care, încă de pe acum, autorităţile mauriciene fac totul pentru a asigura succesul material al evenimentului.

De la proclamarea independenţei sale, la 12 martie 1968, această ţară de 794 000 locuitori nu găzduise o reuniune atît de importantă. Aceasta înseamnă că trebuie creată întreaga infrastructură necesară. Guvernul nu a aşteptat ultimul moment pentru a trece la acţiune. Lucrările miniştrilor afacerilor externe şi cele ale şefilor de state se vor desfăşura, rînd pe rînd, la „Colegiul regal", cea mai mare instituţie de învăţămînt din ţară. În momentul de faţă, acest edificiu impozant, datînd din perioada colonială, este în curs de amenajare.

Dar, şefii delegaţiilor nu vor locui la Port-Louis. Ei vor trebui să parcurgă vreo cincisprezece kilometri pentru a ajunge în capitală. Localitatea Troux-aux-Biches a fost aleasă pentru construirea a 15 vile pe malul mării, în apropierea complexului turistic Dyna Robin, terminat recent. Se spune că Brigitte Bardot nu şi-a ascuns admiraţia pentru acest loc în timpul recentei sale şederi la Port-Louis, unde a fost invitata şefului diplomaţiei mauriciene, Gaetan Duval. In orice caz, capitala mauriciană va avea şi ea un „sat" al OCAM. Un buget special de 5 milioane rupii (250 milioane franci CFA), ceea ce reprezintă o sumă apreciabilă, a fost pus la dispoziţia comitetului de organizare.

Amintindu-şi că Insula Mauriciu a fost odinioară o colonie franceză şi, fără îndoială, pentru a marca interesul său faţă de OCAM. Franţa s-a angajat să asigure transportul şefilor de state. De data aceasta automobilele „Mercedes" vor ceda locul unor automobile de fabricaţie franceză, dăruite de guvernul de la Paris guvernului maurician şi care vor fi expediate peste cîteva săptămîni spre Port-Louis.

(Din **Jeune Afrique**)

Deşi pare o ficţiune, scenariul de mai sus s-ar putea transforma în realitate – în eventualitatea în care Congresul Statelor Unite va aloca anul viitor fonduri (minimum 30—40 miliarde dolari pentru o perioadă de 12 ani) pentru o călătorie a omului spre Marte. În cazul în care Congresul îşi dă aprobarea, planificatorii de la N.A.S.A. nu ar fi luaţi prin surprindere. Ei au elaborat deja în mod amănunţit un program îndrăzneţ în baza căruia la jumătatea anilor '80, americanii ar putea debarca pe planeta roşie.

Expediţia spre Marte ar face ca misiunile de 12 zile spre Lună să pară excursii duminicale. Dacă toate pregătirile s-ar putea încheia pînă în 1985, de pildă, astronauţii care s-ar îndrepta spre Marte ar ieşi din orbită la 5 aprilie, cînd Pămîntul, Venus şi Marte s-ar afla în poziţii ideale pentru misiune. Nava lor ar trece pe lîngă Venus la 10 septembrie 1985, obţinînd o propulsie gravitaţională preţioasă care, accelerîndu-i viteza, i-ar permite să atingă Marte la 10 aprilie 1986. Expediţia ar pleca de pe Marte la 20 mai şi ar ajunge din nou în orbita Pămîntului la 15 noiembrie 1986 — după 590 zile de la plecare.

Potrivit planurilor, această misiune ambiţioasă va necesita două nave de comandă, fiecare avînd un echipaj de şase persoane. Dacă una din nave se deteriorează, cealaltă poate transporta în siguranţă pe toţi astronauţii pe Pămînt. Spre deosebire de misiunile spre Lună, călătoria nu va începe direct de pe Pămînt, deoarece aceasta ar reclama rachete propulsoare prea mari. În schimb, cele două nave cilindrice vor fi lansate piesă cu piesă pe orbita Pămîntului de rachete de tip „Saturn". Acolo, părţile separate vor fi asamblate. În sfîrşit, o navetă spaţială va transporta atît pe astronauţi cît şi combustibilul şi proviziile lor.

Vor fi luate la bord sticle cu oxigen (care va fi folosit, printre altele, pentru a represuriza cabina în eventualitatea ciocnirii cu un meteorit), dar majoritatea oxigenului va fi produs prin electroliza apei. Deşi navele vor transporta, de asemenea, „o rezervă de apă proaspătă, o mare parte a apei consumată de astronauţi va fi produsă prin trecerea bioxidului de carbon exalat printr-un reactor care separă oxigenul de CO_2 şi îl combină cu hidrogen. O altă parte va proveni din reciclarea apei deja consumate la spălat. S-a renunţat la planurile anterioare de a cultiva alge la bord pentru a completa proviziile de alimente. „Prăjiturile din alge au un gust groaznic" — explică Robert Lohman de la N.A.S.A. În schimb, proviziile de alimente vor consta în mare măsură din produse congelate şi uscate prin congelare.

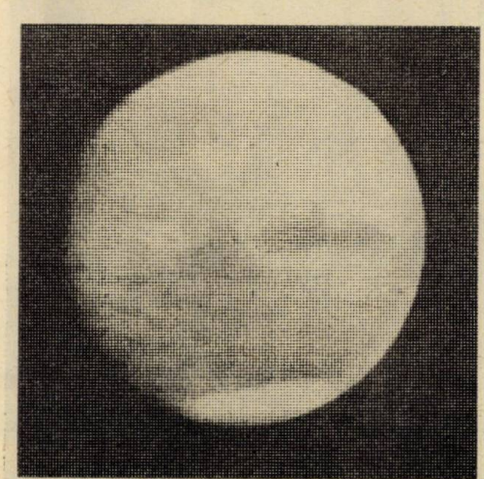

Planeta Marte fotografiată de „Mariner-6". În partea de jos se distinge calota polară sudică a „planetei roşii"

Pentru a contracara eventualele efecte dăunătoare ale imponderabilităţii într-o călătorie atît de îndelungată, navele cosmice reunite vor fi învîrtite uşor pentru a crea la bord o gravitaţie artificială. În plus, fiecare navă va avea un compartiment apărat, în care membrii echipajului vor putea evita barajele periculoase de radiaţii în cursul furtunilor solare. La bord vor fi prevăzute şi alte instalaţii recreative, jocuri, o bibliotecă etc.

Cînd se vor apropia în cele din urmă de Marte, cele două nave reunite se vor despărţi, vor aprinde motoarele lor principale pentru a intra pe o orbită în jurul planetei şi se vor uni din nou. Înainte de orice debarcare a oamenilor, expediţia va lansa cîteva sonde automate pentru a descoperi punctele de debarcare şi a scobi solul. Sondele se vor reîntoarce pe nava-mamă.

După alegerea punctelor de debarcare, trei astronauţi vor coborî într-un vehicul, care va cuprinde un Rover destinat drumurilor pe Marte, echipament ştiinţific şi provizii pentru o şedere de o lună. Activităţile de pe suprafaţa planetei — televizate pînă la nava-mamă şi retransmise prin releu pe Pămînt — vor fi asemănătoare cu acelea de pe suprafaţa Lunii, adică se vor strînge roci şi se vor explora împrejurimile. Astronauţii vor avea asupra lor rezerve de oxigen pentru a supravieţui în atmosfera rarefiată de bioxid de carbon, precum şi costume spaţiale pentru a rezista temperaturilor marţiene (de la 75° Fahrenheit la ecuator la amiază pînă la minus 180° Fahrenheit în regiunile polare). Dar vor exista deosebiri importante. Deoarece gravitaţia marţiană reprezintă o treime din cea a Pămîntului (în comparaţie cu o şesime pentru Lună), astronauţii vor avea un mers mai normal. S-ar putea ca ei să fie împinşi de vînturile puternice provocate de furtunile de praf de pe Marte, care au deseori o forţă mai mare decît aceea a uraganelor. Ei vor căuta, de asemenea, elemente care nu există pe Lună: apă şi forme primitive de viaţă.

În cursul şederii, vor fi trimise mai multe expediţii pe suprafaţa planetei Marte. În cele din urmă, după 40 de zile pe orbită, navele gemene se vor separa, vor aprinde motoarele lor pentru a se îndepărta de planetă şi vor porni în lunga călătorie de întoarcere. Cînd vor ajunge din nou pe orbita Pămîntului, după 186 de zile, astronauţii vor trece într-o navetă spaţială pentru a coborî pe Pămînt. Deasupra lor, pe orbită, se vor afla navele goale, aşteptînd viitorul echipaj de călători interplanetari.

PROFIL

Edward Gierek

prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez

Tovarăşul Edward Gierek împlineşte 60 de ani. S-a născut la 6 ianuarie 1913 la Porombce, într-o familie de mineri. În 1923, după moartea tatălui într-un accident în mină, E. Gierek a emigrat împreună cu mama sa în Franţa, unde — începînd de la 13 ani — a lucrat ca miner. Timp de mai mulţi ani, a acţionat în rîndul sindicatelor franceze (C.G.T.). În anul 1931, a intrat în rîndurile Partidului Comunist Francez. A participat la bătăliile de clasă ale proletariatului francez, a condus mişcări greviste, a luat parte la activitatea Societăţii muncitoreşti pentru învăţămînt şi cultură. În anul 1934, E. Gierek a fost arestat pentru participarea la greva minerilor şi expulzat în Polonia. În 1937, a emigrat din nou, de data aceasta în Belgia, unde a muncit tot ca miner. În acelaşi timp, a desfăşurat o intensă activitate politică în rîndurile Partidului Comunist din Belgia. În timpul ocupaţiei aflîndu-se în Belgia, a participat la mişcarea de rezistenţă antihitleristă.

După război, a luat parte la organizarea, pe teritoriul Belgiei, a Uniunii patrioţilor polonezi şi a Partidului Muncitoresc Polonez. A condus activitatea Consiliului Naţional în Belgia, timp de doi ani.

În 1948, înapoiat în Polonia, activează în cadrul Comitetului Central al P.M.U.P. Din 1949, şi-a desfăşurat activitatea în aparatul de partid din Silezia, ca secretar al C.C. al P.M.U.P. la Katowice. A absolvit secţia fără frecvenţă a facultăţii, obţinînd titlul de inginer de mine.

În 1954, la Congresul al II-lea al partidului, Edward Gierek a fost ales membru al C.C. al P.M.U.P., activînd ca şef al secţiei C.C. al P.M.U.P. pentru industria grea. La plenara a şasea a C.C. al P.M.U.P., în 1956, a fost ales secretar al C.C., iar la plenara a şaptea, în acelaşi an, a fost ales membru al Biroului Politic al C.C. Pînă în anul 1957, a cumulat această funcţie cu îndatoririle de prim secretar al Comitetului voievodal al P.M.U.P. din Katowice. După Congresul al IV-lea al partidului, în 1964, şi apoi, după Congresul al V-lea, în 1968, Edward Gierek a făcut din nou parte din Biroul Politic al C.C. al P.M.U.P.

La 20 decembrie 1970, cu prilejul plenarei C.C. al P.M.U.P., Edward Gierek a fost ales prim secretar al C.C. al P.M.U.P., iar la 6 decembrie 1971, la Congresul al VI-lea al P.M.U.P., a fost reales în această funcţie.

Este deputat în Seim din 1952. A fost distins cu Ordinul „Constructorii Poloniei populare", cu Ordinul „Steagul Muncii" clasa I-a şi cu alte ordine.

POSTA REDACȚIEI

Redacția revistei noastre mulțumește tuturor cititorilor care ne-au trimis felicitări cu prilejul Anului Nou

Comerțul dintre R.D.G. și R.F.G.

Nicolae Stoica, Ploiești. Comerțul dintre R.D.G. și R.F.G. se cifrează, în prezent, la aproximativ 5 miliarde mărci (față de 1,6 miliarde de mărci în 1960), ceea ce reprezintă o pondere de circa 10 la sută din totalul schimburilor comerciale (exporturi + importuri) ale R.D.G., situînd R.F.G. pe primul loc între partenerii economici occidentali ai R.D.G. În comerțul dintre cele două state germane există unele particularități. Schimburile comerciale reciproce dintre cele două țări sînt exceptate de la taxele vamale impuse față de terți de către Piața comună. Livrările reciproce prezintă, totodată, unele particularități în ce privește impunerea de taxe în sistemul fiscal TVA (taxa asupra valorii adăugate) în sensul că livrările pe fluxul R.F.G.—R.D.G. sînt supuse unei taxe de 6 la sută, cele pe fluxul R.D.G.—R.F.G. sînt scutite de taxe, în timp ce în relațiile cu alte țări R.F.G. aplică o taxă de 11 la sută. De asemenea, tranzacțiile de mărfuri, servicii și financiare reciproce se desfășoară în cadrul unor reglementări prevăzînd folosirea ca monedă de decontare a mărcii valutare, al cărei curs presupune că cele două mărci (a R.D.G. și a R.F.G.) sînt echivalente în raport cu dolarul. Anumite particularități există și în domeniul relațiilor de credit și a celor privind finanțarea schimburilor. În interviul său acordat ziarului „The New York Times" (reprodus de revista noastră — vezi „Lumea" nr. 49/1972), tovarășul Erich Honecker, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., arăta: „În tratatul asupra bazelor relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. este cuprins un pasaj în care se spune că comerțul se va desfășura pe aceleași baze ca pînă acum, avîndu-se însă în vedere că se pot produce unele modificări structurale și se pot schimba unele reglementări depășite".

Isac Solomon, Bacău. Am trimis scrisoarea dv. întreprinderii I.S.I.P.

Cosma Sevastin, Bistrița. Vom avea în vedere propunerea dv. privind personalitățile prezentate în cadrul rubricii „Profil". În ceea ce privește cealaltă întrebare, vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin".

„Planul Bouteflika"

Aurel Stan, Galați. „Planul Bouteflika" a fost prezentat de ministrul afacerilor externe al Algeriei, Abdelaziz Bouteflika, la 10 august 1972, la Conferința țărilor nealiniate de la Georgetown. Acest document de lucru privind înfăptuirea securității și cooperării în Mediterana propune următoarele obiective ale concertării dintre statele mediteraneene:

„1) Să subscrie la o declarație comună care să reafirme principiile fundamentale ce trebuie să guverneze relațiile dintre țările riverane: respectarea suveranității și integrității teritoriale a fiecărui stat, dreptul popoarelor de a dispune singure de soarta lor, neamestecul în treburile interne, egalitate în drepturi între state.

2) Crearea condițiilor pentru menținerea securității și păcii, desprinzînd regiunea de conflictele de influență care opun puterile extramediteraneene.

3) Întărirea solidarității între țările mediteraneene prin punerea bazelor unei comunități de interese.

4) Cooperare în eliminarea focarelor de tensiune, în vederea reglementării diferendelor.

5) Acțiuni concrete în vederea retragerii flotelor străine și desființarea bazelor militare, fiecare țară angajîndu-se să refuze instalarea de baze străine pe teritoriul său.

6) Promovarea unei dezvoltări largi a cooperării între țările regiunii, precizîndu-se, în mod special, domeniile de interes comun ce pot fi realizate imediat: lupta împotriva poluării, stabilirea unui statut asupra dreptului mării, exploatarea fundului mărilor etc.

7) Încurajarea înțelegerii și a relațiilor de bună vecinătate",

E. Grosu, Iași. 1. În cadrul acestei rubrici, nr. 48 din 1972, au apărut informații despre Surinam. 2. Nu dispunem de informații mai noi în legătură cu situația indienilor din peninsula Guajira. Vom reveni. În ceea ce privește conflictul dintre Venezuela și Columbia pe probleme de frontieră privind chiar regiunea acestei peninsule, situația pare, deocamdată, staționară. Acuzații mai apar în ziarele ambelor state; nu s-a trecut la o reglementare definitivă a problemelor de frontieră. 3. Negocierile Arabiei Saudite cu societățile petroliere străine sînt urmărite cu atenție și simpatie de celelalte state arabe. Arabia Saudită și alte țări producătoare de petrol din Orientul Apropiat și Mijlociu au hotărît să obțină cît mai multe avantaje din partea societăților exploatatoare de petrol, în schimbul acordării concesiunilor limitate. Vom reveni cu un răspuns mai amplu privind situația politică din Arabia Saudită.

Viorel Seiche, Sintioana, jud. Cluj. Date despre viața lui Fidel Castro, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cuba, prim-ministru al Guvernului Revoluționar al Republicii Cuba, au apărut în nr. 22 din 1972.

J. Danon, str. Labirint, nr. 123, scara B, etaj II, ap. 11, tel. 73 26 07, București, oferă celor interesați colecția completă a revistei „Lumea".

I. Vlad, Tîrgoviște. 1. Discuțiile dintre reprezentanții celor două comunități din Cipru n-au ajuns încă la un rezultat definitiv, dar se speră încă într-o reglementare. Pe de altă parte, Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite a reînnoit pentru alte șase luni mandatul forțelor Națiunilor Unite în Cipru. În același timp, în rezoluția adoptată se speră că se vor face progrese suficiente care să permită retragerea sau reducerea forțelor O.N.U. din insulă, la capătul celor șase luni. 2. „Experimentul polar" este constituit, în cadrul programului internațional de explorare a fenomenelor atmosferice, din cercetări asupra interacțiunii atmosferei, apelor oceanice și ghețurilor din Arctica și Antarctica, precum și asupra influenței lor asupra climei. La „Experimentul polar" pregătit de oameni de știință sovietici și-au exprimat dorința de a participa și specialiști din S.U.A., Canada, Norvegia, R.F. a Germaniei și Islanda. 3. Iată fotografia solicitată a schimbării documentelor între Egon Bahr (stînga) și Michael Kohl (dreapta), după semnarea tratatului între cele două state germane.

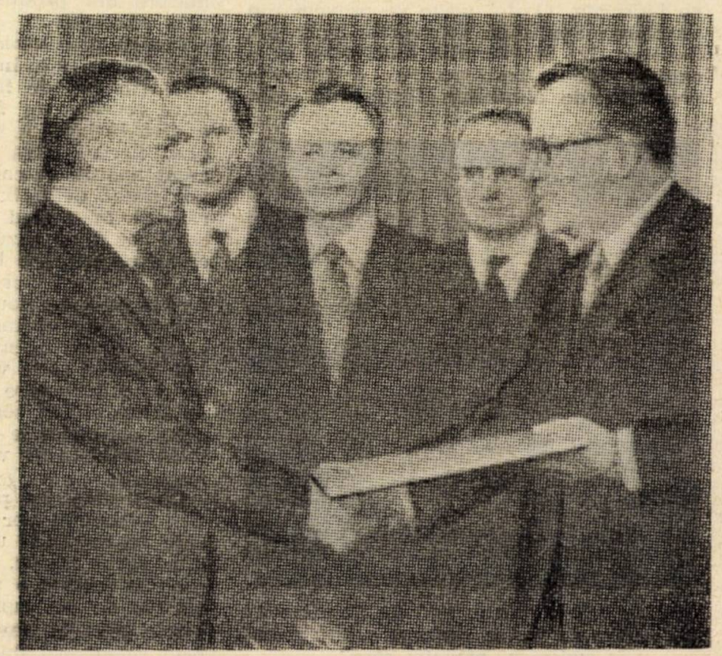

Rezoluția 242

Gheorghe Stamate, București. Textul rezoluției adoptate în unanimitate de Consiliul de Securitate la 22 noiembrie 1967 (cu nr. 242), privind soluționarea politică a conflictului din Orientul Apropiat, este următorul :

„Consiliul de Securitate,

exprimînd neliniștea pe care continuă să i-o provoace situația gravă din Orientul Apropiat, subliniind inadmisibilitatea achiziționării de teritorii prin război și necesitatea de a acționa pentru o pace trainică și justă, care să permită fiecărui stat din această regiune să trăiască în securitate,

subliniind că toate statele membre, care au acceptat Carta Națiunilor Unite, și-au luat angajamentul să acționeze în conformitate cu articolul 2 al Cartei,

1. — Afirmă că aplicarea principiilor Cartei cere instaurarea unei păci juste și trainice în Orientul Apropiat, care ar trebui să cuprindă aplicarea următoarelor două principii :

a) retragerea forțelor armate israeliene de pe teritoriile ocupate în timpul recentului conflict ;

b) încetarea tuturor apelurilor la beligeranță sau a oricăror stări de beligeranță, respectarea și recunoașterea suveranității, a integrității teritoriale și independenței politice a fiecărui stat din această regiune și dreptul lor de a trăi în pace, în interiorul unor frontiere sigure și recunoscute, la adăpost de amenințări sau de acțiuni de forță.

2. — Afirmă necesitatea :

a) de a garanta libertatea navigației în apele internaționale ale regiunii ;

b) de a se realiza o reglementare justă a problemei refugiaților ;

c) de a garanta inviolabilitatea teritorială și independența politică a fiecărui stat din această regiune prin măsuri care să includă crearea de zone demilitarizate.

3. — Roagă pe secretarul general să desemneze un reprezentant special care să plece în Orientul Apropiat, pentru a stabili și menține contacte cu statele interesate, în vederea favorizării unui acord și pentru a sprijini eforturile în direcția realizării unei reglementări pașnice și acceptată, în conformitate cu dispozițiile și principiile prezentei rezoluții.

4. — Roagă pe secretarul general să prezinte cît mai curînd posibil Consiliului de Securitate un raport de activitate asupra eforturilor desfășurate de reprezentantul său special".

Creșterea prețurilor în Europa occidentală

I. Gheorghiu, Craiova. Anul 1972 a fost un an îngrijorător pentru autoritățile vest-europene datorită creșterii prețurilor într-un ritm pe care — afirma agenția „France Presse" — Europa de vest nu l-a mai cunoscut de două decenii. Fenomenul — relata aceeași agenție — a provocat o îngrijorare atît de mare încît O.E.C.D. (Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare — organizație din care fac parte toate țările din această regiune a lumii) s-a simțit obligată să lanseze un strigăt de alarmă, lucru neobișnuit din partea sa, deoarece anumite țări membre refuză de mai bine de doi ani să publice estimații în cifre în acest domeniu. Pentru ansamblul țărilor vest-europene, deriva prețurilor în decurs de cinci luni corespunde unui indice anual de creștere de 9,6 la sută (în timp ce, în aceeași perioadă, în S.U.A. era stabilit la 3,4 la sută, în Canada la 5,4 la sută, în Japonia la 3,3 la sută, în Australia la 5,8 la sută). În acest context de îngrijorare, cele 23 țări membre ale O.E.C.D. au publicat la 15 decembrie, la propunerea Austriei, o recomandare „asupra problemei inflației și dezvoltării economice". Prezentată oficial ca o recomandare a Consiliului organizației, ea recunoaște că, pentru fiecare stat membru, „încetinirea ritmului creșterii prețurilor răspunde unei datorii internaționale la fel de bine ca și intereselor naționale". (Textul amintit a fost elaborat în cadrul dezbaterilor Comitetului de politică economică al O.E.C.D., care au avut loc la Paris, la 15 și 16 decembrie). „France Presse" transmitea că, la amintitele dezbateri, datorită situațiilor inflaționiste diferite de la o țară la alta, Comitetul de politică economică a evitat să recomande remedii, în optica sa existînd trei feluri de țări : un grup de țări în care „presiunile inflaționiste prezente nu au în mod cert drept cauză un exces al cererii actuale", și care chiar au de făcut față problemelor de subfolosire — este vorba de Marea Britanie, Italia, Suedia ; un alt grup de țări „care de aici înainte trebuie să aibă grijă ca cererea să nu ia proporții excesive" — Franța, R. F. a Germaniei și Belgia ; un al treilea grup de țări „în care cererea amenință chiar de pe acum să ia proporții excesive" — Elveția, Austria. La 14 decembrie, O.E.C.D. a publicat un tabel cu evoluția prețurilor în Europa occidentală în ultimul an, procentaj calculat pornindu-se de la creșterea din cele șase luni anterioare lui octombrie 1972 ; Franța — 8,6 la sută ; R. F. a Germaniei — 8,6 la sută ; Italia — 10,3 la sută ; Marea Britanie — 11,8 la sută ; Austria — 8,8 la sută ; Belgia — 7,2 la sută ; Danemarca 6,6 la sută ; Finlanda — 8,8 la sută ; Olanda — 8,3 la sută ; Norvegia — 8,9 la sută ; Spania — 12,3 la sută ; Suedia — 6,8 la sută ; Elveția — 7,9 la sută ; total pentru Europa occidentală — 9,6 la sută.

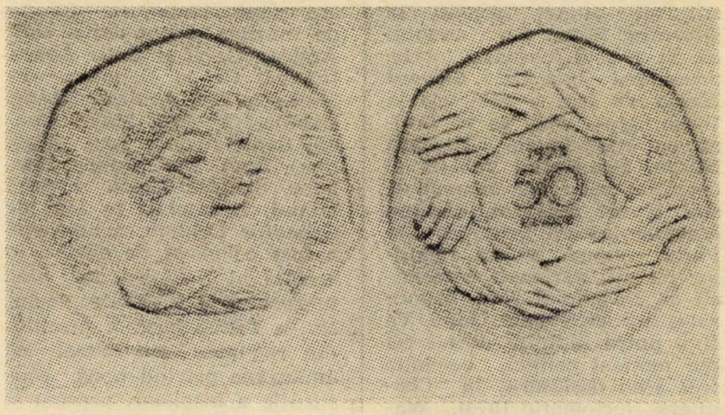

N. Sandu, București. 1. Iată imaginile noii monede, de 50 pence, care, începînd cu această lună, circulă pe piața britanică. Desenul reversului monedei e dedicat intrării Marii Britanii în Piața comună și reprezintă nouă mîini (membrii Pieței comune lărgite) unite între ele. Desenul este realizat de David Wynne. 2. Informațiile dv. nu sînt eronate. Cunoscutul medic Louis Pasteur a fost, spun experții în arte frumoase, și un bun pictor. La 13 ani, spre exemplu, a realizat un excelent portret al mamei sale (în fotografie).

Adriana Mironescu, București. 1. Ministrul problemelor familiei și ale sănătății din noul guvern vest-german, Katharina Focke, a făcut parte din precedentul guvern, ocupînd funcția de secretar de stat parlamentar la cancelarie. Katharina Focke este membră a Partidului social-democrat din anul 1964, iar din 1969 este deputată în Bundestag. 2. In nr. 52 din 1972 am publicat fotografia actualei președinte a Bundestagului, Annemarie Renger. 3. Vă oferim fotografia solicitată, a fostei președinte a Partidului democrat din Statele Unite, Jean Westwood. 4. Deși Pakistanul a anunțat că este dispus să recunoască Republica Bangladesh, președintele Zulfikar Ali Bhutto a declarat că această recunoaștere nu va surveni înainte de martie 1973.

POSTA REDACȚIEI

Heath — Nixon

T. Petru, Moinești. 1. Celebra statuie „Pietà" a lui Michelangelo, distrusă în parte de un bolnav mintal către jumătatea anului trecut, a fost restaurată de experții Vaticanului. Imaginea reprezintă și statuia după restaurare și fotografia (în medalion) a chipului avariat. După cum se poate observa, experții au lucrat în așa fel încît orice fisură sau urmă a distrugerii au fost înlăturate. 2. Către sfîrșitul anului trecut la Downing Street s-a anunțat că, la 1 și 2 februarie 1973, premierul britanic Edward Heath va face o călătorie la Washington, unde se va întîlni cu președintele Richard Nixon. Principalul subiect al discuției celor doi oameni de stat îl vor constitui, desigur, efectele intrării britanice în Piața comună asupra relațiilor cu alți parteneri comerciali și, în primul rînd, asupra relațiilor cu Statele Unite. Va fi a patra întîlnire dintre cei doi oameni politici, celelalte trei s-au desfășurat la Chequers (octombrie 1970), Washington (decembrie 1970) și Bermude (decembrie 1971). 3. Arhipelagul Bahamas urmează să devină independent la 10 iulie 1973 și va face parte din Commonwealth. Marea Britanie a anunțat că va sprijini candidatura noului stat la intrarea în Organizația Națiunilor Unite. Arhipelagul cuprinde aproximativ 700 de insule și insulițe și în jur de 2 000 de stînci care ies la suprafața apei, vîrfuri ale unui platou aflat la 100 metri adîncime. Principalele insule ale arhipelagului, în funcție de mărime și populație, sînt: Andros, Great și Little Abaco, Inagua, Grand Bahama, Eleuthera, Cat, Acklins, Long, Exuma, Crooked, Maya, Guana, San Salvador (sau Watling), Rum, The Biminis, Harbour, Spanish Wells, Ragged Island. Descoperit în 1492 de Cristofor Columb, arhipelagul a fost colonizat de englezi în secolul al XVII-lea, iar, pînă în secolul al XVIII-lea inclusiv, a fost o bază a piraților din regiune. Vom reveni cu amănunte privind noua constituție a insulelor, precum și informații legate de viața politică din arhipelag.

Sanda Pop, Alexandria. La 24 decembrie, regele Hussein al Iordaniei s-a căsătorit pentru cea de-a treia oară cu Alia Toukane, în vîrstă de 24 de ani, aparținînd unei familii palestiniene din Nablus, avînd relații strînse cu dinastia hașemită din Iordania. Noua soție a regelui a primit titlul de regină. Divorțul de principesa Mouna, de origine engleză, pe care regele Hussein a luat-o în căsătorie la 25 mai 1961, „a fost îndeplinit anterior", a precizat cabinetul regal. Principesa Mouna va continua să locuiască într-o vilă regală din apropierea capitalei iordaniene, împreună cu cei patru copii rezultați din această căsătorie, doi băieți și două fete. Ea nu a fost niciodată proclamată regină. Prima soție a regelui Hussein a fost principesa Dina Abdel Hamid, dar căsătoria s-a desfăcut după doi ani, în 1957.

Comerțul japonez

I. Stan, București. Vă mulțumim pentru aprecieri. Articolul despre concurența japoneză în Europa occidentală publicat în nr. 51, în cadrul rubricii „Puncte de vedere", nu explica, într-adevăr, întreaga complexitate a relațiilor comerciale ale Japoniei cu lumea occidentală și nici faptul că, în ciuda concurenței pe piața vest-europeană, Japonia își are principala piață de desfacere în Statele Unite. Articolul era însă publicat de o revistă americană, ai cărei cititori, dacă știu mai bine cum stau relațiile nipono-americane, sînt mai puțin informați asupra penetrației japoneze în Europa de vest. Reproducem o serie de date care vă interesează, dintr-o notă din iunie 1972 a Grupului purtător de cuvînt al C.E.E., publicat în „Problémes économiques" : „Din 1958, comerțul între Japonia și Piața comună a fost unul din acelea care au sporit cel mai repede. În 1958, exporturile comunității către Japonia reprezentau 139 milioane dolari, iar importurile 117 milioane dolari. În 1971, exporturile Comunității cu destinația Japonia reprezentau o valoare de 937 milioane dolari, în timp ce importurile provenind din Japonia o valoare de 1,542 miliarde dolari. În 1971, exporturile japoneze cu destinația C.E.E. au sporit cu 25 la sută față de 1970 (către Franța, sporul a fost de 44 la sută, către Olanda, de 45 la sută). Înainte de 1968, balanța comercială a Comunității cu Japonia acuza în mod regulat un ușor excedent, dar, din acel an, deficitul comercial n-a încetat să crească. În 1968, acest deficit atingea 16 milioane dolari, în 1970, 245 milioane dolari, în 1971, 605 milioane dolari. Din punct de vedere istoric, S.U.A. au fost întotdeauna pentru Japonia un partener comercial mai important decît Piața comună, atît în ceea ce privește exporturile cît și în ceea ce privește importurile. În 1955, spre exemplu, 22,7 la sută din exporturile japoneze erau destinate Statelor Unite și numai 4 la sută pieței celor șase țări care aveau să formeze C.E.E. În 1970, 30,8 la sută din exporturile japoneze s-au îndreptat spre S.U.A. și 6,7 la sută spre Piața comună. În ceea ce privește importurile japoneze, situația e analogă : în 1955, 31,3 la sută din importurile nipone proveneau din Statele Unite și 3,8 la sută din cele șase țări ale Pieței comune ; în 1970, 29,4 la sută din importuri proveneau din S.U.A. și 5,9 la sută din C.E.E. Numeroase rațiuni pot explica redusul volum de schimburi dintre Japonia și Piața comună, în raport cu cele americano-nipone. Între cele principale, citățm distanța care separă Japonia de Europa și costurile de transport mai ridicate care ar rezulta în mod evident. Distanța dintre Tokio de San Francisco, pe calea aerului, e de 8 200 km, în timp ce distanța dintre Tokio și Rotterdam este de 12 700 km. În ultimele luni, însă, în ciuda acestor obstacole naturale, mărfurile japoneze au pătruns în cantități tot mai mari pe piețele vest-europene, fapt evident în cifrele citate de articolul la care vă referiți.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef : Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.

INTREPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJE

MEDGIDIA

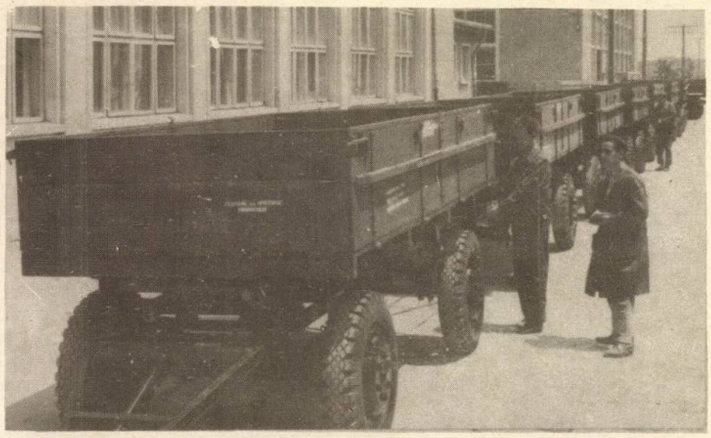

realizează:

- prese de balotat paie şi fîn
- remorci auto fixe (de 5 şi de 3 tone)
- remorci auto basculante
- o gamă largă de piese de schimb şi ansamble pentru maşini agricole

Confort, siguranță, rulare perfectă, parametri tehnici și funcționali ridicați la vagoanele de călători și de marfă realizate de

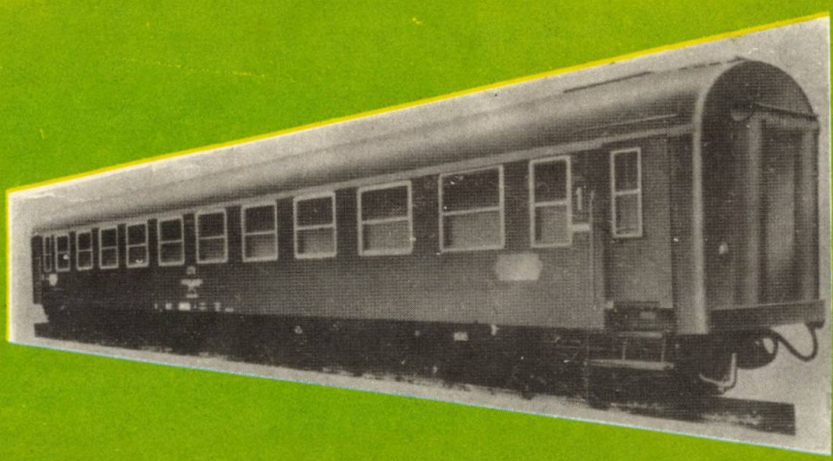

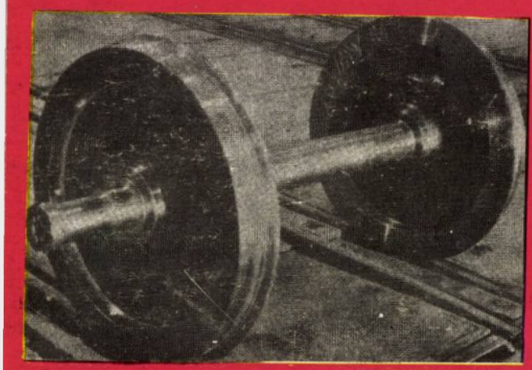

GRUPUL DE UZINE PENTRU CONSTRUCȚII DE VAGOANE

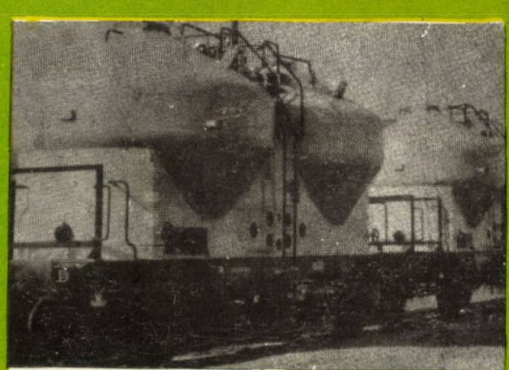

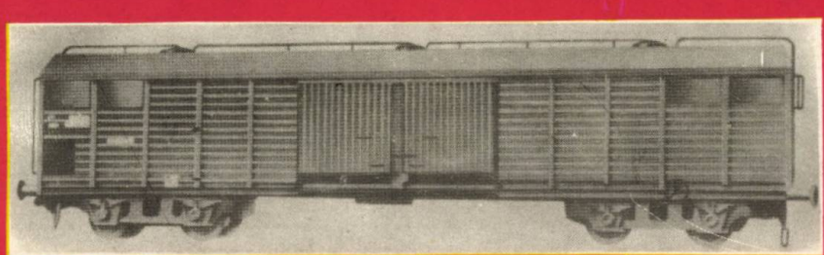

Uzina de vagoane Arad • Uzina de vagoane Drobeta—Turnu Severin • Uzina mecanică Buzău • Fabrica de osii și boghiuri Balș

GRUPUL DE UZINE PENTRU CONSTRUCȚII DE VAGOANE
Arad, calea Aurel Vlaicu nr. 41—43

Nr. 3 11 ianuarie 1973

LUMEA

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ROMÂNO-PAKISTANEZE

Perspective '73

Securitatea europeană și principiile raporturilor dintre state

Corespondențe speciale

PARIS BELGRAD WASHINGTON VARȘOVIA

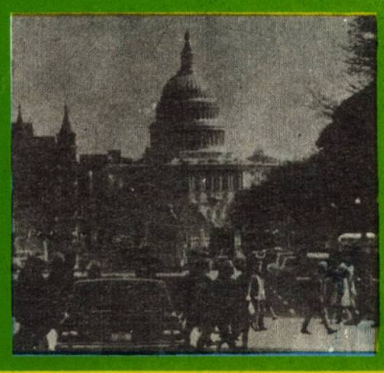

IMAGINI DIN PAKISTAN

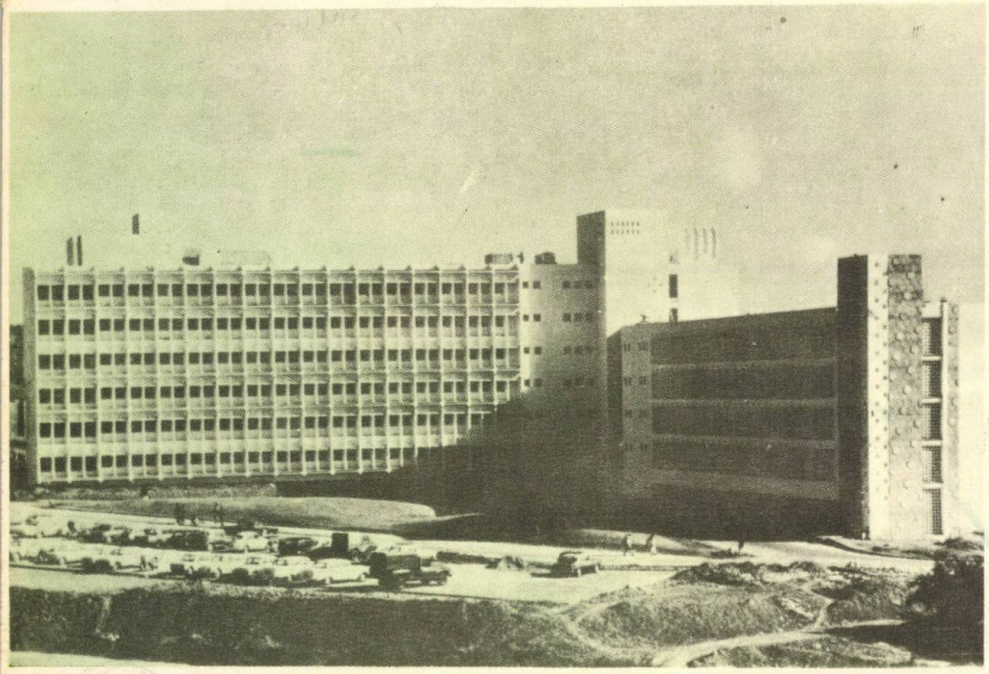

Construcții moderne la Islamabad

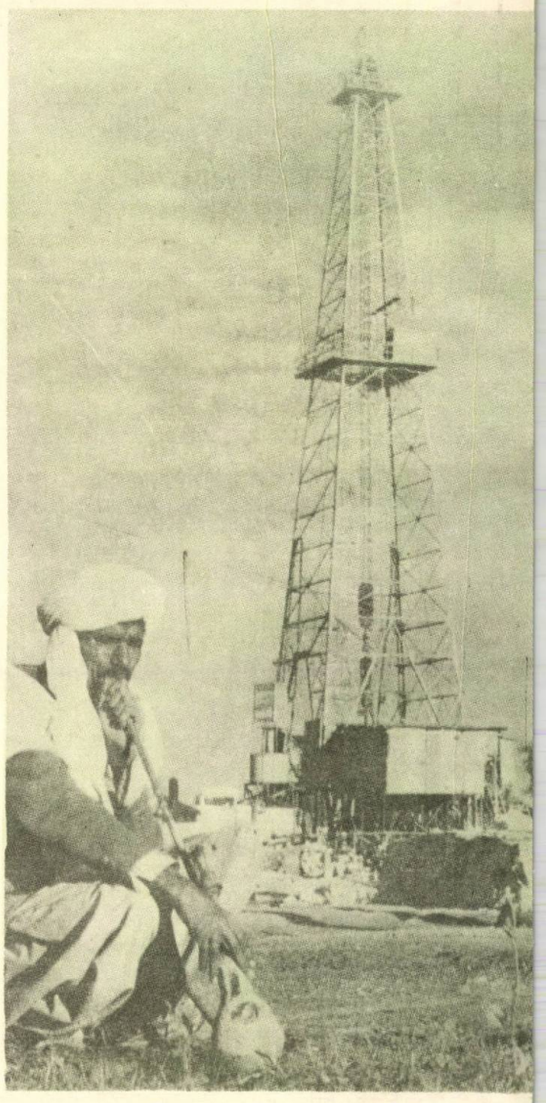

Prospecțiuni petroliere la Ad

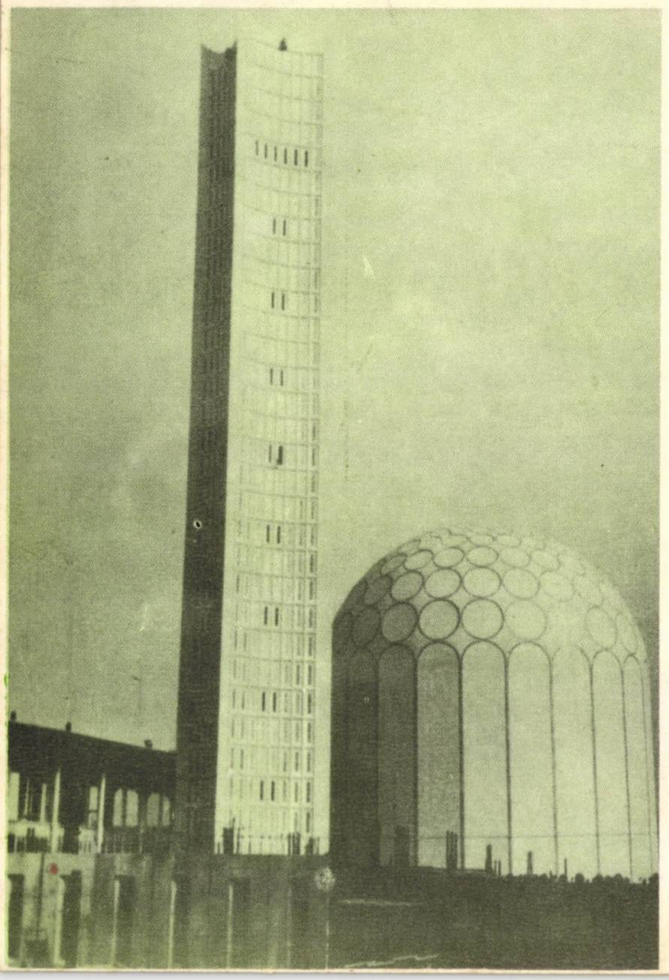

Institutul atomic
din Islamabad

Arhitectură tradițională la Bhitsh

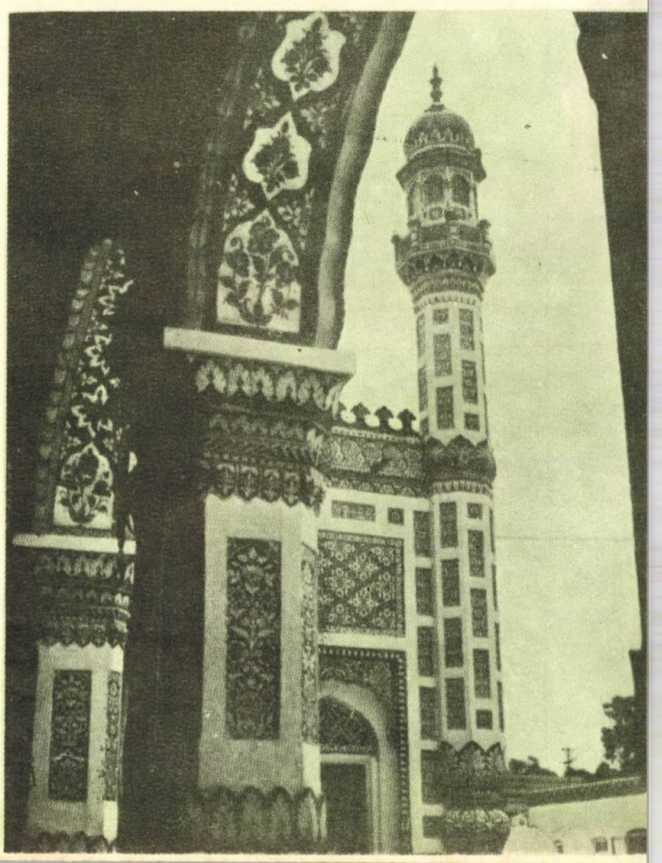

LUMEA

3 (481) 11 ianuarie 1973

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN PAKISTAN
Moment de referință în istoria relațiilor româno-pakistaneze. Ion Cârje 1

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE
Securitatea europeană și repudierea forței din relațiile internaționale (3). Dr. Nicolae Ecobescu și dr. Edwin Glaser 4
Paris. Campania electorală în „faza de accelerație". Paul Diaconescu 11
Marea Britanie și Piața comună. Stelian Țurlea 12
Washington. Al 93-lea Congres al S.U.A. Constantin Alexandroaie 15

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI
Katowice. Post avansat al transformărilor poloneze. George G. Potra 6
Belgrad. Consolidarea proceselor pozitive. George Ionescu 8

RĂSPUNDEM CITITORILOR
În ce constă procedura consensului 9
Contenciosul chiliano-american. Anca Voican 10

REPORTAJ PE GLOB
Iran. Ritmuri contemporane. Ion Mărgineanu 16

1000 + 1 18

BLOC-NOTES ECONOMIC
Perspective occidentale '73. Costin C. Kiriţescu 20

„CE AȘTEPT DE LA ANUL 1973"
„Lichidarea ultimelor sechele ale colonialismului". Paul Bernetel, redactor-șef al revistei „Jeune Afrique" 21
„Anul unor negocieri de anvergură". Dr. Palfy Joszef, redactor-șef al revistei „Magyarorszag"-Budapesta 21
„Mai multă încredere și înțelegere între oameni și popoare". Dr. Ranko Petkovici, redactor la „Medunarodna Politika"-Belgrad 21
„Confirmarea victoriei poporului chilian". Oscar Waiss, directorul ziarului „La Nacion"-Santiago de Chile 22

PE URMELE ISTORIEI
Personalitatea lui G. V. Cicerin. Andrei Silard 23

SERIAL
Bormann. Un mister elucidat ? (4). Ladislas Farago 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ
Avanti, Le Monde, Voz Proletaria, L'Unità, The Financial Times 26-29

PROFIL
Gustav Husak, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia 29

POȘTA REDACȚIEI 30-32

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN PAKISTAN

Moment de referință în istoria relațiilor româno-pakistaneze

Corespondență de la trimisul nostru special, Ion Cârje

Sublinierea faptului că vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Pakistan este prima vizită a unui șef de stat român în această țară ar putea fi suficientă spre a-i dimensiona marile semnificații, contextul vizitei și desfășurarea ei — așa cum au fost apreciate de președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Zulfikar Ali Bhutto — îi sporesc însă însemnătatea și valoarea.

Cei doi președinți au relevat dorința comună de a extinde colaborarea fructuoasă româno-pakistaneză în sfera economică, științifică, culturală și în alte domenii, apreciind că discuțiile oficiale desfășurate în primele două zile ale vizitei au identificat posibilitățile reale de a extinde cooperarea dintre România și Pakistan. S-a remarcat că și în domeniul activității internaționale cele două țări au colaborat activ, cei doi șefi de stat exprimîndu-și convingerea că România și Pakistanul vor conlucra și pe viitor pentru consolidarea colaborării între popoare, pen-

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

tru afirmarea în relațiile dintre state a principiilor dreptului internațional, pentru sporirea rolului Națiunilor Unite în viața internațională. Cele două țări s-au regăsit, în nu puține probleme internaționale majore, pe poziții comune sau apropiate. Cei doi oameni de stat și-au exprimat speranța că, în perspectivă, România și Pakistanul vor consolida această cooperare constructivă.

Astfel, în toastul **președintelui Zulfikar Ali Bhutto** rostit la dineul oferit în onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, șeful statului pakistanez declara :

„Este sigur că politica externă a României și politica externă a Pakistanului sînt conforme cu un număr de principii internaționale recunoscute și statornicite în lume ; această politică externă este bazată pe norme de justiție și echitate internațională.

Încă de la independența noastră, încă de cînd am stabilit relații diplomatice, de fiecare dată cînd am văzut că se ivesc diferite crize sau probleme în lume – în Asia, în Europa, America Latină, în Africa, la O.N.U. – guvernele României și Pakistanului s-au regăsit împreună, pe o poziție comună sau apropiată, în majoritatea acestor probleme. Aceasta pentru că pozițiile noastre izvorăsc din acele principii internaționale ireversibile pe care le-am menționat. Deși uneori se întîmplă crize în viață, în viața internațională, în final însă principiile triumfă. Sperăm că în același mod în care noi acționăm vor fi abordate problemele peste tot în lume".

Tot președintele Pakistanului, reliefînd personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu ocazia înmînării Ordinului „Nishan-i-Pakistan", spunea :

„Contribuția dumneavoastră la colaborarea pașnică în relațiile internaționale și devotamentul față de principiile independenței naționale, integrității teritoriale și egalității suverane a tuturor statelor au produs o adîncă impresie în Pakistan. Sprijinul dumneavoastră neabătut acordat principiilor Cartei Națiunilor Unite ca bază pentru pace și pentru o ordine dreaptă mondială, precum și eforturile dumneavoastră constante și sincere pentru susținerea cauzei popoarelor Asiei și Africii în realizarea țelurilor și aspirațiilor lor legitime, fără amestec din afară, au constituit un izvor de încurajare pentru popoarele iubitoare de pace de pretutindeni".

La rîndul său, caracterizînd semnificația vizitei pe care o întreprinde în Pakistan, **președintele Nicolae Ceaușescu** releva în toastul său :

„Am venit în țara dumneavoastră animați de dorința sinceră de a extinde, atît în domeniile economic, științific, cultural, cît și în alte domenii, colaborarea fructuoasă de pînă acum. Într-adevăr, convorbirile pe care le-am început azi au evidențiat că există posibilități reale de a extinde mult relațiile de colaborare între România și Pakistan.

Trăim într-o epocă de profunde transformări economico-sociale și politice. Mai mult ca oricînd, este necesar ca statele, fără deosebire de orînduire socială, să colaboreze pentru instaurarea în lume a unei păci trainice, care să permită fiecărei națiuni să se dezvolte corespunzător dorințelor sale. În ultimul an am fost cu toții martorii unor evenimente internaționale deosebite. Acestea au marcat pași importanți pe calea destinderii în viața internațională. Se poate spune că, în mod tot mai ferm, popoarele își afirmă dorința de a se pune capăt politicii vechi, imperialiste, de forță și dictat, de a se realiza între popoare relații noi, bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale a fiecărui stat, pe neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc. Desigur că realizarea acestei lumi mai bune cere eforturi și participarea activă la viața internațională a tuturor statelor, fie ele mari, mici sau mijlocii.

Înalții oaspeți români sînt întîmpinați cu deosebită stimă și cordialitate

Fiind situată în Europa, desigur că România militează activ pentru securitate pe continent, pentru o conferință general-europeană. În același timp, sîntem tot atît de interesați în realizarea unei păci trainice în subcontinentul dumneavoastră, în realizarea păcii în Indochina, în Orientul Mijlociu, în toate zonele lumii. Pentru că azi, oriunde există, încordarea afectează și pune în pericol pacea fiecărei națiuni, posibilitățile sale de dezvoltare economico-socială. De aceea, România este vital interesată în soluționarea tuturor problemelor dintre state pe calea pașnică a tratativelor – pentru a se pune capăt cu desăvîrșire politicii de război, politicii colonialiste și neocolonialiste – militează activ pentru o politică de pace și colaborare".

Vizita a reliefat nu numai volumul și domeniile de manifestare a relațiilor de colaborare româno-pakistaneze, ci și calitatea lor esențială – cultivarea lor în spiritul principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc, principii care își verifică încă o dată vigoarea și valabilitatea pentru dezvoltarea unor relații sănătoase între state, calitatea lor de condiție sine qua non a edificării unei lumi mai bune.

Se mai relevă faptul că cei doi șefi de stat, apreciind însemnătatea deosebită a întîlnirilor la nivel înalt pentru dezvoltarea raporturilor bilaterale, au convenit să continue aceste contacte, să promoveze schimburile de delegații la toate nivelurile, în beneficiul amplificării cooperării dintre cele două țări.

La Palatul Prezidențial din Rawalpindi a avut loc ceremonia semnării Declarației solemne comune a Republicii Socialiste România și Republicii Islamice Pakistan.

Luînd cuvîntul, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Aș dori, cu prilejul semnării acestei Declarații solemne, care așează pe baze mai trainice relațiile dintre România și Pakistan, să exprim satisfacția mea pentru relațiile bune dintre cele două țări și să apreciez că semnarea acestei Declarații deschide o eră nouă de colaborare trainică și îndelungată între popoarele noastre, care sînt animate de dorința de a-și asigura dezvoltarea

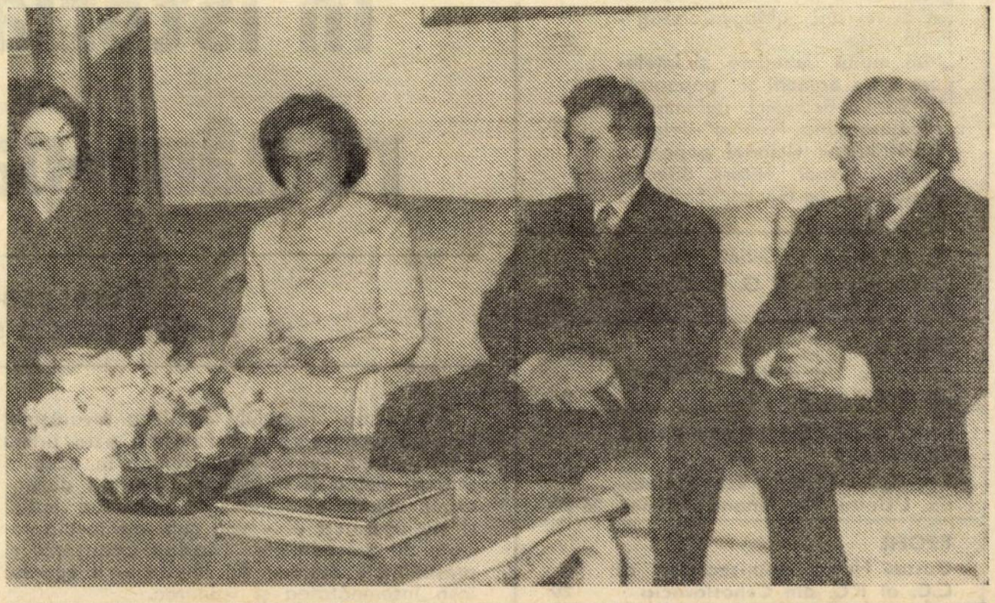

Moment al întîlnirilor prietenești

ÎN PAKISTAN

In timpul convorbirilor oficiale

economică și socială independentă, de a trăi în pace și colaborare cu toate popoarele lumii".

La rîndul său, președintele Zulfikar Ali Bhutto a relevat : „Doresc să spun că noi considerăm această Declarație drept o piatră de hotar în relațiile noastre viitoare. Considerăm că ea conține lucruri importante pentru promovarea relațiilor dintre Pakistan și România. Ea stabilește un cadru de colaborare între un important stat din Europa și unul din Asia, care au multe de făcut pentru pacea lumii.

Sîntem bucuroși că relațiile noastre sînt bune. Declarația am numit-o solemnă pentru că o vom respecta și avem încredere că vom căuta să promovăm neabătut, în spiritul și litera sa, scopul și obiectivele acestui document".

Referindu-se la importanța documentului semnat, președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia în toastul rostit la dineul oferit în cinstea președintelui Pakistanului :

„În această seară, am semnat o Declarație solemnă comună cu privire la relațiile de colaborare și prietenie dintre România și Pakistan.

Se poate spune că, în două zile, am înfăptuit multe lucruri care corespund năzuințelor popoarelor noastre și servesc cauzei prieteniei și colaborării internaționale. Vreau să vă asigur, domnule președinte, să asigur, în numele poporului român, poporul pakistanez că România va face totul pentru a înfăptui înțelegerile realizate în aceste zile, pentru a traduce în viață principiile înscrise în Declarație. Aș dori, acum, în această seară pe care o petrecem împreună, să urez poporului pakistanez cît mai multe succese pe calea progresului economico-social, a bunăstării și fericirii, să urez dezvoltarea continuă a colaborării și prieteniei dintre România și Pakistan, să îmi exprim speranța că popoarele noastre vor conlucra atît în domeniile economice, cît și în domeniul realizării unei lumi mai bune și mai drepte, a unei lumi a păcii".

Relevînd, la rîndul său, semnificația Declarației solemne, președintele Bhutto spunea cu același prilej :

„Astăzi, am semnat un document care este important nu numai prin titlul pe care îl poartă de Declarație solemnă, dar și prin principiile și mai ales prin scopul și conținutul acestei Declarații...

...Acest document a fost încheiat ca expresie a aspirațiilor liber exprimate de poporul României și poporul Pakistanului, prin vocea conducătorilor lor. De aceea, este credința mea fermă că acest document va dăinui și va trece peste orice vicisitudini sau amenințări care i-ar putea sta în cale. Și tocmai din această cauză îl privim cu optimism și cu speranță.

Cînd veți reveni în țara dumneavoastră, domnule președinte, vă rugăm să transmiteți poporului român aprecierea noastră sinceră, mulțumirile noastre sincere pentru înțelegerea și cooperarea de care ați dat dovadă în aceste momente dificile pentru noi".

■

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu a trezit un profund ecou în Pakistan.

Declarațiile făcute trimisilor speciali ai presei române de numeroase personalități pakistaneze sînt edificatoare în această privință.

„Admirăm foarte mult succesele multilaterale ale României în construcția internă — sublinia J. A. RAHIM, ministrul pentru problemele prezidențiale, secretar general al Partidului Poporului din Pakistan. Totodată, poporul nostru știe ce reprezintă pe plan internațional președintele Nicolae Ceaușescu, ce poziții înaintate, principiale promovează acest mare om de stat. Pentru această principialitate îi sîntem recunoscători. Iată de ce ne simțim mîndri de a avea ca oaspete pe acest militant de frunte al păcii și prieteniei între popoare".

„Urmărim cu toată atenția politica externă a României, activitatea sa neobosită pentru instaurarea în ansamblul vieții mondiale a unor principii care să dea posibilitate fiecărui stat, fiecărei națiuni să se dezvolte așa cum crede de cuviință și cum îi dictează interesele sale, fără a avea să se teamă de manifestările politicii de forță sau amenințarea cu forța — declara la rîndul său ABDUL HAFEEZ PIRZADA, ministrul învățămîntului, culturii și coordonării interprovinciale. Am reținut o formulare de o izbitoare putere de sintetizare a președintelui Ceaușescu, care, după părerea mea, reprezintă cheia conviețuirii armonioase între state, anume că forța dreptului trebuie să primeze asupra dreptului forței. Aceste cuvinte au o extraordinară capacitate mobilizatoare și numai un om căruia îi sînt cu adevărat scumpe țelurile nobile ale prieteniei și înțelegerii între popoare le poate rosti. Este meritul poporului român de a fi ridicat din rîndurile sale un asemenea conducător, care se impune ca una din figurile politice cele mai proeminente ale vremurilor noastre. Și este un motiv de satisfacție deosebită pentru noi de a ști că președintele Ceaușescu se numără printre prietenii sinceri ai țării noastre".

Presa pakistaneză acordă vizitei înalților oaspeți români cea mai mare atenție, consacrîndu-i pagini întregi și ediții speciale.

„Deși președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, vizitează pentru prima oară Pakistanul, el este bine cunoscut la noi în țară — scrie **«Pakistan Times»** într-unul din numeroasele sale articole și relatări consacrate acestui eveniment. Poporul Pakistanului îl cunoaște ca pe conducătorul brav al unei națiuni curajoase, a cărei politică externă se bucură de respect și admirație unanimă. Relațiile dintre Islamabad și București sînt extrem de cordiale și prietenești. Actuala vizită a celui care pe drept cuvînt poartă titlul de Erou al Republicii Socialiste România — adaugă ziarul — este de natură să stimuleze puternic cooperarea între cele două țări în toate sferele de activitate. Iată de ce noi urăm din inimă înalților oaspeți din România bun venit și dorim ca șederea lor să fie, în aceeași măsură, folositoare ambelor țări".

Cotidianul de limba urdu **„Mashriq"** a apărut într-un număr special în culori. Ziarul publică pe pagina întîia harta României și o serie de aspecte care prezintă cititorilor dezvoltarea multilaterală a României în anii socialismului. Sînt publicate, de asemenea, portretele tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, precum și biografiile acestora.

„Convorbirile dintre președintele Zulfikar și președintele Ceaușescu, arată ziarul **«Nawa-e-Waght»**, vor consolida temeliile relațiilor de cooperare existente între cele două națiuni și vor da noi dimensiuni acestor legături. Deși despărțite de o mare distanță, Pakistanul și România devin astăzi tot mai apropiate ca urmare a strîngerii relațiilor dintre ele pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, a stimei și încrederii reciproce".

Vizita în Pakistan constituie o nouă ilustrare a voinței României socialiste de a dezvolta relații de colaborare cu țări de pe toate continentele. Situată în Europa, țara noastră militează activ pentru edificarea unui sistem de securitate pe continent, pentru dezvoltarea nestingherită a relațiilor intereuropene pe baze noi. Apreciind însă că pacea lumii este indivizibilă, că destinele popoarelor constituie un tot, țara noastră militează ferm pentru realizarea păcii pe toate continentele, dezvoltă relații pozitive cu țări de pe toate meridianele.

Pakistanul este cea de-a șaptea țară pe continentul asiatic vizitată de șeful statului nostru, vizita în Pakistan succedînd vizitelor în Iran, India, China, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam, Mongolia. Ea urmează unor importante vizite efectuate în țări socialiste europene — U.R.S.S., Iugoslavia, Bulgaria, Polonia, precum și în Franța, Austria, Belgia, Luxemburg. Ea succede, de asemenea, turneului efectuat anul trecut în opt țări africane. Reamintind faptul că președintele Consiliului de Stat al României a primit invitația de a vizita unele țări latino-americane, o serie de state vest-europene, ca și faptul că, la rîndul ei, țara noastră a găzduit vizitele a numeroși conducători de partid și de stat de pe toate continentele, avem confirmarea amplitudinii relațiilor noastre externe, a participării active a țării noastre la reglementarea problemelor internaționale.

Securitatea europeană şi repudierea forţei din relaţiile internaţionale (3)

dr. Nicolae Ecobescu
dr. Edwin Glaser

Misiunea, deopotrivă de grea şi de înălţătoare, de a conduce omenirea la asaltul final asupra poziţiilor trecutului, silniciei, domniei forţei, de a instaura pacea în lume, îi revine clasei care în epoca noastră este purtătoarea progresului social — clasei muncitoare.

Întemeietorii marxismului au relevat în mod pregnant sarcina istorică ce incumbă proletariatului de pretutindeni ca, luptînd pentru eliberare socială, să-şi unească eforturile şi să acţioneze neabătut în vederea eliminării războiului din viaţa internaţională. **„Dacă eliberarea clasei muncitoare reclamă colaborarea frăţească a muncitorilor** — arată Karl Marx —, **cum îşi vor putea ei îndeplini această măreaţă misiune în condiţiile unei politici externe care, urmărind scopuri criminale, risipeşte averea poporului în războaie de jaf"** ?

Marx şi Engels, analizînd cauzele obiective care generează recurgerea la forţă şi la ameninţarea cu forţa, războiul, în relaţiile dintre state, au învederat esenţa politicii externe a claselor exploatatoare de a fi o politică de învrăjbire şi de dominaţie a popoarelor, diametral opusă intereselor lor vitale de a trăi şi a conlucra în pace. **„Arta şi activitatea tuturor guvernanţilor de pînă acum şi a diplomaţilor lor** — sublinia Friedrich Engels — **a constat în a instiga popoarele, unul împotriva altuia, în a folosi pe unul pentru asuprirea altuia şi a asigura astfel dăinuirea puterii absolute".**

Instaurarea puterii clasei muncitoare este de natură a determina o schimbare fundamentală în politica externă, a deschide omenirii, şi din acest punct de vedere, perspectiva unui viitor luminos. **„În măsura în care va fi desfiinţată exploatarea unui individ de către celălalt** — proclamă Manifestul Partidului Comunist — **va fi desfiinţată şi exploatarea unei naţiuni de către alta.**

O dată cu dispariţia antagonismelor dintre clase în sînul naţiunii, va dispărea şi duşmănia dintre naţiuni".

„În opoziţie cu vechea societate, cu mizeria ei economică şi demenţa ei politică, se naşte o societate nouă, constată Marx, **al cărei principiu internaţional va fi PACEA, pentru că toate naţiunile vor avea unul şi acelaşi stăpîn — MUNCA".**

De aceea, datoria clasei muncitoare este **„să facă în aşa fel încît legile simple ale moralei şi echităţii, care trebuie să reglementeze relaţiile dintre persoanele particulare, să devină legi supreme în relaţiile dintre naţiuni.**

Lupta pentru o asemenea politică externă face parte din lupta generală pentru ELIBERAREA CLASEI MUNCITOARE".

Clasicii marxismului au subliniat cu deosebită vigoare necesitatea de a se respecta dreptul fiecărui popor la existenţa liberă, la independenţă naţională, dreptul său de a decide singur asupra destinelor proprii, fără nici un amestec din afară, ca fiind precondiţia indispensabilă unor relaţii internaţionale juste. Ei au considerat drept o sarcină esenţială a proletariatului sprijinirea luptei de eliberare naţională a popoarelor, apreciind că existenţa lor liberă, de sine stătătoare, le chezăşuieşte atît dezvoltarea internă, cît şi aportul la cauza progresului în lume. Referindu-se la lupta de eliberare naţională a poporului polonez, Marx spunea : **„partidul muncitoresc din Europa este interesat în cel mai înalt grad în eliberarea Poloniei, şi primul program al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor vede în restaurarea Poloniei unul dintre obiectivele politicii muncitoreşti... Nu este de loc contradictoriu faptul că partidul muncitoresc INTERNAŢIONAL militează pentru restaurarea Poloniei. Dimpotrivă, numai după ce Polonia îşi va fi recucerit independenţa, numai după ce va putea dispune din nou de soarta ei ca naţiune independentă, numai atunci va putea să reînceapă procesul dezvoltării ei interne şi Polonia va putea să contribuie ca o putere independentă la transformarea socială a Europei".**

Marx atrăgea atenţia clasei muncitoare că dominaţia străină împiedică naţiunile să-şi îndrepte eforturile în direcţia progresului social. Atîta timp cît unui popor **„i se impune un jug străin,** explica Marx, **el îşi îndreaptă în mod necesar toate forţele sale, toate eforturile şi întreaga sa energie împotriva duşmanului extern, viaţa sa internă rămîne paralizată, el nu este în stare să lupte pentru eliberare socială".**

Folosirea forţei, oprimarea altor naţiuni generează, în acelaşi timp, grave primejdii pentru însăşi libertatea poporului în numele căruia se recurge la forţă, se exercită asuprirea. Se impun, cu autoritatea sporită de experienţa istorică, cuvintele lui Engels : **„Nu poate fi liber un popor care asupreşte alte popoare. Întotdeauna forţa armată de care are nevoie pentru oprimarea altor popoare se întoarce în cele din urmă împotriva lui însuşi". „Nimeni nu poate înrobi un popor fără a-şi primi pedeapsa".**

Existenţa statelor suverane, respectarea independenţei lor constituie premisa indispensabilă a colaborării internaţionale, a unor relaţii bazate pe încredere, stimă şi respect reciproc între popoare. **„O colaborare internaţională sinceră a naţiunilor europene,** preciza Engels în prefaţa la ediţia poloneză din 1892 a Manifestului Partidului Comunist, **este cu putinţă numai cu condiţia ca fiecare din aceste naţiuni să fie pe deplin autonomă la ea acasă".**

Independenţa **„este o necesitate pentru colaborarea armonioasă a naţiunilor europene".**

Dacă Marx şi Engels au dat pentru prima oară explicaţia ştiinţifică a cauzei războaielor, chemînd, totodată, clasa muncitoare la lupta pentru eliminarea lor din viaţa popoarelor, Lenin, în condiţii istorice noi, ale imperialismului, a continuat, aplicat şi dezvoltat învăţătura umanistă a marilor săi predecesori, condamnînd războiul imperialist drept cea mai gravă crimă împotriva omenirii şi integrînd această poziţie, proprie comunismului şi fundamental nouă din punct de vedere al relaţiilor şi al legalităţii internaţionale, în politica externă, oficială, a statului socialist. Marea Revoluţie din Octombrie — marcînd începutul unei ere noi, apusul capitalismului, triumful socialismului şi comunismului — jalonează astfel acea cotitură în istoria relaţiilor internaţionale, care duce — nu numai pe plan doctrinal, dar şi în raporturile dintre state — la proscrierea dreptului tradiţional de a recurge la război, duce la consacrarea dreptului statelor la pace.

În istoricul său Raport asupra păcii, prezentat celui de-al doilea Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia, la 8 noiembrie 1917, V. I. Lenin expune esenţa problematicii implicate de sarcina eliminării războiului din viaţa internaţională în termeni care n-au răsunat niciodată, poate, mai actuali decît în prezent. **„Problema păcii este o problemă arzătoare, problema nevralgică a zilelor noastre".**

Decretul asupra păcii, propus de Lenin în acest Raport și care a devenit primul act guvernamental al puterii sovietice, proclama **ideea-forță** necesară mutației esențiale a dreptului internațional, a relațiilor internaționale — de la liceitatea războiului de agresiune la incriminarea acestuia. **„Guvernul consideră drept cea mai mare crimă împotriva omenirii continuarea acestui război, purtat pentru împărțirea între națiunile puternice și bogate a națiunilor slabe cotropite de ele..."**

Sînt reunite aici concepte fundamentale pentru etica și legalitatea internațională contemporană : condamnarea categorică a războiului imperialist, calificat drept cea mai mare crimă împotriva umanității ; identificarea conținutului și scopului războiului imperialist — împărțirea națiunilor slabe între națiunile puternice și bogate ; înfierarea politicii imperialiste de forță, dominație și dictat, de împărțire a lumii în sfere de influență ; deosebirea — implicită dar evidentă — între războiul de agresiune, criminal, și războiul de autoapărare, război just.

Guvernul sovietic propunea **„tuturor popoarelor beligerante și guvernelor lor să înceapă imediat tratativele în vederea încheierii unei păci democratice drepte"**, definită ca o pace **fără anexiuni și fără contribuții.** Lenin ține să aducă claritate deplină în această problemă esențială pentru ridicarea calitativă a relațiilor internaționale și, de aceea, precizează elementele constitutive ale infracțiunii internaționale noi : anexiunea. **„Dacă o națiune oarecare este reținută cu forța în granițele statului respectiv, dacă în ciuda dorinței exprimate de ea... acestei națiuni nu i se acordă dreptul ca, prin vot liber și în urma retragerii complete a trupelor națiunii anexante sau, în general, ale națiunii mai puternice, să rezolve fără cea mai mică constrîngere problema formei de existență a ei ca stat, alipirea ei constituie o anexiune, adică o cotropire și o silnicie".**

Concepția despre relațiile internaționale este îmbogățită de gîndirea leninistă prin introducerea unor categorii noi, superioare, care țin de însăși esența socialismului : **democrație, dreptate.** Își găsește, astfel, o elocventă expresie vocația de mare noblețe a socialismului de a milita pentru democratizarea relațiilor între țări și popoare, pentru triumful dreptății în viața internațională. Deosebit de semnificativă în acest sens este ideea, de covîrșitoare însemnătate pentru democratizarea raporturilor interstatale, că rezolvarea problemelor internaționale nu poate și nu trebuie să fie apanajul cîtorva națiuni, ci rezultatul eforturilor conjugate ale tuturor țărilor interesate. Decretul asupra păcii propunea tratative de pace duse **„cu participarea reprezentanților tuturor popoarelor sau națiunilor, fără excepție, atrase în război sau silite să ia parte la el..."**

Pentru prima oară în istoria lumii un guvern proclama lupta pentru pace, împotriva războiului imperialist, înfățișînd deopotrivă popoarelor necesitatea acestei lupte și dificultățile inerente ei. **„Noi am pornit o luptă hotărîtă împotriva războiului provocat de conflictul dintre tîlhari pentru împărțirea prăzii. Pînă acum, toate partidele au vorbit despre această luptă, dar mai departe de vorbe și de fățărnicie nu au mers. Acum lupta pentru pace a început. Este o luptă grea. Cine și-a închipuit că pacea poate fi obținută ușor, că ajunge să pomenim de pace și burghezia ne-o va servi pe tavă, acela este un om foarte naiv".**

Insistînd asupra rolului de primordială însemnătate ce revine popoarelor în lupta pentru pace, Lenin preconiza ca, fără a se neglija guvernele, popoarele să fie ridicate la înțelegerea problemelor internaționale și antrenate la rezolvarea lor. **„Apelul nostru trebuie să fie adresat atît guvernelor, cît și popoarelor. Nu putem ignora guvernele, căci acestea fac să se amîne posibilitatea de a încheia pacea, iar unui guvern popular nu-i este îngăduit să facă un asemenea lucru ; dar nu avem dreptul să nu ne adresăm în același timp și popoarelor... trebuie să ajutăm popoarele să intervină în problemele războiului și păcii..."**

Lenin reia ideile lui Marx și Engels cu privire la menirea istorică a clasei muncitoare de a se afla în fruntea luptei pentru eliberarea omenirii de flagelul războiului, pentru statornicirea păcii și instaurarea între popoare a unor relații corespunzătoare idealurilor și sentimentului de justiție ale oamenilor muncii. Avînd încredere deplină în puterea, energia și hotărîrea de luptă a proletariatului de pretutindeni, Lenin își exprima convingerea că muncitorii **„vor înțelege că sarcina ce le revine în momentul de față este de a izbăvi omenirea de ororile războiului și de consecințele lui..., ne vor ajuta să ducem la bun sfîrșit cauza păcii..."**

Influența ideilor revoluționare ale socialismului, marea voință de securitate a popoarelor, care îndurară suferințele și distrugerile fără precedent cauzate de prima conflagrație mondială și cereau să fie înlăturat războiul, au impus înscrierea pe frontispiciul Tratatului de pace de la Versailles (28 iunie 1919) a ideii asigurării păcii : Preambulul Tratatului constituie Pactul Ligii Națiunilor, prima organizație internațională guvernamentală creată cu scopul statutar de a veghea asupra menținerii păcii.

Pactul Ligii Națiunilor a însemnat un pas înainte în evoluția relațiilor internaționale : deși războiul de agresiune nu era condamnat, prevederile de bază ale Pactului tindeau să îngrădească posibilitățile de dezlănțuire a conflictelor armate între state.

Ideea incriminării agresiunii a înregistrat progrese rapide.

Încă în anul 1923 — nu trecuseră decît patru ani de la adoptarea și intrarea în vigoare a Pactului Ligii — în cadrul acestei organizații a fost propus un proiect de Tratat de asistență mutuală, în care se prevedea (articolul I) că **„Înaltele părți contractante afirmă că războiul de agresiune constituie o crimă internațională"** și se **„angajează solemn ca nici una din ele să nu se facă vinovată de săvîrșirea acesteia".** Supus guvernelor a 29 de state (prin rezoluția de la 29 septembrie 1923), proiectul a fost aprobat de aproape jumătate dintre ele, iar acele guverne care au avut rezerve față de acest document au avut în vedere, în mod evident, mai de grabă dificultățile — care nici astăzi nu au fost depășite — legate de definirea actelor constitutive de „agresiune", decît vreo îndoială cu privire la caracterul criminal al războiului de agresiune.

În anul următor — 1924 — Liga Națiunilor a recomandat statelor membre, printr-o rezoluție votată în unanimitate, adoptarea Protocolului cu privire la reglementarea pașnică a litigiilor internaționale („Protocolul de la Geneva"). Preambulul acestui document proclama că războiul de agresiune reprezintă o violare a solidarității membrilor comunității internaționale și **„constituie o crimă internațională".** În termenii Protocolului, părțile contractante se angajează să renunțe la război în relațiile lor reciproce, recunoscîndu-se, totodată, tuturor statelor dreptul la legitimă apărare împotriva agresiunii armate. Era, de asemenea, prevăzută obligația supunerii unor reglementări pașnice a oricărui diferend internațional susceptibil de a duce la un conflict armat și era conturată o metodă menită să permită determinarea agresorului. Subliniind progresul pe care acest document îl marca, Aristide Briand declara : **„Ceea ce mai ales este nobil în Protocol, este că el consideră că toate națiunile, mari și mici, au dreptul la aceeași securitate. Un alt merit al său este că face din război o crimă și din acela care încearcă războiul, un criminal".**

Este adevărat că Protocolul de la Geneva nu a fost ratificat. Dar faptul că a fost semnat de un număr însemnat de state reflectă mutația intervenită în conștiința morală, juridică și politică a națiunilor în ceea ce privește condamnarea războiului de agresiune ca o crimă internațională, iar nu numai ca o faptă reprobabilă.

La 24 septembrie 1927, Adunarea Ligii a adoptat, în unanimitate, o declarație cu privire la războaiele de agresiune, în Preambulul căreia se exprima convingerea că **„războiul de agresiune nu poate servi niciodată ca un mijloc de reglementare a diferendelor internaționale și în consecință constituie o crimă internațională..."** În temeiul acestor considerente, declarația statua : **„1) Orice război de agresiune este și rămîne interzis ; 2) Toate mijloacele pașnice trebuie să fie folosite pentru reglementarea diferendelor, de orice natură ar fi ele, care s-ar ivi între state".**

În deplină concordanță cu concepția nouă din care se inspiră aceste documente internaționale elaborate în cadrul Ligii Națiunilor, o rezoluție, adoptată la 17 februarie 1928 de a VI-a Conferință Interamericană de la Havana, proclamă că **„războiul de agresiune reprezintă o crimă internațională împotriva omenirii întregi".**

Dintre documentele avînd drept scop să înlăture, pe planul dreptului internațional, războiul din relațiile interstatale, Pactul Briand-Kellogg (Paris, 27 august 1928) — la care România a devenit parte încă din 9 februarie 1929 și care a ajuns, în ajunul celui de-al doilea război mondial, să întrunească adeziunea a 63 de state, covîrșitoarea lor majoritate, incluzînd și toate marile puteri — se cuvine a fi menționat în mod deosebit. **„Înaltele Părți Contractante declară solemn, în numele popoarelor lor respective** — glăsuiește Pactul — **că ele condamnă recurgerea la război pentru reglementarea litigiilor internaționale și renunță la el, ca instrument al politicii naționale, în relațiile lor mutuale".**

Incriminînd războiul de agresiune, Pactul Briand-Kellogg interzice întruchipa-

rea cea mai primejdioasă a politicii de forță. Prin aceasta, Pactul marchează o schimbare calitativă în relațiile dintre state și în dreptul internațional : trecerea de la dreptul la război la dreptul la pace. Instrument politico-diplomatic cu vocație de universalitate, Pactul nu mai reprezintă doar o tendință, ci consemnează un angajament juridic expres, înzestrat cu maximă forță obligatorie pentru statele participante.

Interzicerea recurgerii la război în relațiile internaționale implica iliceitatea agresiunii armate, postula definirea acestei crime. Prima definiție științifică a agresiunii, supusă Ligii Națiunilor la 6 februarie 1933 de către guvernul U.R.S.S., a fost încorporată în trei convenții, identice în conținut, încheiate la Londra, în zilele de 3, 4 și 5 iulie 1933. Nicolae Titulescu, pe atunci ministrul de externe al țării noastre, a determinat ca România să devină parte la două din aceste convenții.

Fiecare din aceste convenții statornicește că **va fi considerat drept agresor** într-un conflict internațional **statul care, cel dintîi**, va comite una din următoarele acțiuni : **„(1) declară război unui alt stat ; (2) invadează cu forțele sale armate, cu sau fără declarație de război, teritoriul unui alt stat ; (3) atacă cu forțele sale terestre, navale sau aeriene, cu sau fără declarație de război, teritoriul, navele sau avioanele unui alt stat ; (4) blochează naval coastele sau porturile unui alt stat ; (5) acordă sprijin grupurilor înarmate formate pe teritoriul său, care au invadat teritoriul altui stat sau refuză, în pofida cererii statului invadat, de a lua pe teritoriul său toate măsurile ce-i stau în putere pentru a lipsi acele grupuri de orice ajutor sau protecție“.**

Un accent deosebit este pus în convenții pe ideea, esențială, că **„nici un considerent de ordin economic, politic, militar sau de altă natură nu va putea servi drept scuză sau justificare“** pentru agresiune. Fiecare convenție conținea și o anexă, de concretizare a acestei norme fundamentale specificînd că nici un act de agresiune **„nu va putea, printre altele, să fie justificat prin una din împrejurările următoare :**

A. Situația internă a unui stat, de exemplu : structura sa socială, economică sau politică ; lipsuri în administrație ; tulburări datorită grevelor, revoluțiilor, contrarevoluțiilor sau războiului civil.

B. Conduita internațională a unui stat, de exemplu : violarea sau pericolul violării drepturilor sau intereselor materiale sau morale ale unui stat străin sau ale cetățenilor săi ; ruperea relațiilor economice sau diplomatice ; măsurile de boicot financiar sau economic ; diferende cu privire la obligații economice, financiare sau de altă natură față de statele străine ; incidentele de frontieră care nu formează vreunul din cazurile de agresiune“.

■

Proclamarea caracterului criminal al războiului de agresiune — elementul definitor al instrumentelor guvernamentale evocate în cele ce preced — demonstra vigoarea procesului înnoitor care avea să-și pună pecetea tot mai puternic pe evoluția vieții internaționale, ducînd, în deceniile următoare, la interzicerea generală a recurgerii la forță și la amenințarea cu forța în relațiile dintre state.

DIN TARILE SOCIALISMULUI

KATOWICE

Post avansat al transformărilor poloneze

De la trimisul nostru George G. Potra

La sfîrșitul unei călătorii de aproape două săptămîni făcute în diferite regiuni ale Poloniei, poposeam, în miez de noapte, în orașul Katowice. Era o zi răcoroasă a ultimei luni de toamnă a anului recent încheiat.

Alegerea ca destinație a ultimei părți a călătoriei mele a acestui oraș silezian nu era întîmplătoare. Mi se vorbise mult în zilele precedente despre acest centru. În diverse ocazii, în diferite cercuri. „Trebuie să vezi Katowice“ — sînt cuvinte ce încheiau aproape invariabil numeroasele relatări făcute de către colegii polonezi. Mi se promitea cunoașterea nemijlocită a uneia dintre experiențele cele mai interesante, pe plan economic și social, avînd valoare de simbol pentru dimensiunile proceselor înnoitoare pe care este chemată să le parcurgă societatea poloneză.

Și iată-mă la Katowice. Gara centrală, cu o arhitectură modernă, punînd în relief o ireproșabilă funcționalitate, avea să fie primul punct de contact cu orașul, anticipînd, într-un fel, descoperirea de a doua zi a preocupărilor și realizărilor urbanistice, identificabile la scară generală. Se construiește în ritm alert, efortul pentru asigurarea necesarului de locuințe, în permanentă creștere, pentru ridicarea unor noi complexe social-culturale-sportive fiind dublat de grija ca fizionomia de ansamblu a orașului, marcată încă de pe acum de vaste lucrări de sistematizare, să se definească drept o simbioză între părțile mai vechi ale sale și cartierele recent înălțate. O rețea de transport, bine pusă la punct și punînd în evidență preocuparea statornică pentru diminuarea efectelor poluării, sonore și chimice, leagă rapid diferitele părți ale orașului care-și lărgește continuu dimensiunile.

Oraș al cărbunelui și oțelului, Katowice este centrul regiunii cel mai puternic industrializate a țării. „Blazonul“ cărbunelui și oțelului, ramuri vitale ale economiei oricărei țări, definește puternic structura orașelor și localităților regiunii, preocupările și gîndurile oamenilor, viața însăși. Am înțeles și simțit acest adevăr, discutînd cu factori de răspundere ai organelor de partid și de stat ale regiunii, cu specialiști de înaltă calificare, cu numeroși muncitori.

Care sînt marile probleme ale regiunii, din ce perspectivă sînt ele abordate, ce soluții se preconizează și, mai ales, ce realizări concrete s-au obținut? Cu dorința de a afla cîteva din aceste lucruri, am făcut o primă vizită dr. Hubert Niglus, vicepreședinte al Comisiei voievodale pentru planificare economică. Cadru universitar pînă în urmă cu cîțiva ani, interlocutorul nostru a preferat să intre în acest sector de activitate, nou pentru el, care are însă avantajul de a-i oferi un contact direct cu realitatea regiunii. Urmăresc cu deosebit interes pe cel aflat în fața mea. Explicațiile sale, vădind o concepție clară și judecăți realiste, o informare largă, mă introduc rapid în sfera preocupărilor economice ale organelor locale de partid și de stat, preocupări în care grija pentru rezolvarea problemelor curente și urgente se îmbină cu aceea pentru trasarea obiectivelor de perspectivă. „Numai cel care cunoaște viitorul poate fi un bun gospodar“. Și oamenii caută să fie buni gospodari, gîndind serios asupra viitorului, nu numai în dimensiunile sale generale, ci în mod concret, precis. Cifrele invocate în legătură cu diferitele domenii de activitate sau obiective economice sînt însoțite de motivații clare, precise, ale deciziilor luate sau în curs de adoptare. Modernizarea industriei regiunii stă permanent în atenția organelor locale. Planurile generale, elaborate la nivel național, capătă aici contururi concrete. În industria cărbunelui și oțelului se face un remarcabil efort de reînnoire, efort care ridică însă numeroase probleme legate de dispunerea geografică a noilor obiective, organizarea cît mai eficientă a lucrărilor, dotarea cu mijloace tehnice dintre cele mai avansate, asigurarea forței de muncă, formarea cadrelor pentru noile unități. Se acționează cu hotărîre pentru dezvoltarea economică multilaterală a regiunii. Noile obiective construite sau în curs de construcție în industria automobilelor, la Bielsko Biala și Tychy, sînt un exemplu deosebit de concludent atît pentru concepția privind necesitatea dezvoltării complexe și multilaterale a

Katowice
Centrul orașului

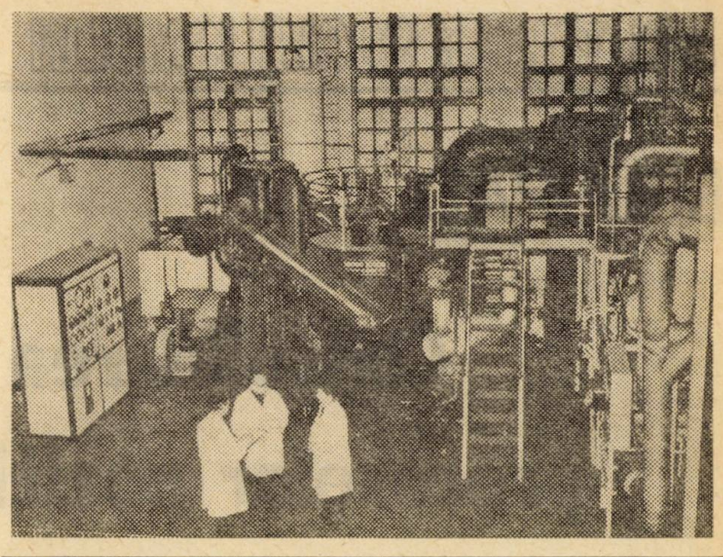

In voievodatul Katowice funcționează circa 30 de institute și unități de cercetare ale Academiei poloneze de științe

regiunii, pentru depășirea orientărilor tradiționale, cît și pentru eforturile și realizările concrete în această direcție.

Dens populată, cuprinzînd peste 3,7 milioane locuitori, din care peste 2 milioane în și în jurul orașului Katowice, cu o industrie puternică, pretutindeni prezentă, regiunea își pune cu acuitate problemele prezervării mediului înconjurător. Este ceea ce a determinat construcția unui Centru de protecție a mediului înconjurător, primul de acest fel din Polonia, realizat ca urmare a unei înțelegeri între guvernul polonez și Organizația Națiunilor Unite, investițiile legate de edificarea sa urmînd să fie acoperite prin contribuția ambelor părți. Îmi sînt prezentate pe larg preocupările autorităților în direcția limitării efectelor poluării, cunoscut fiind că această regiune este cea mai afectată din întreaga țară. Sistematice și constante încă din anul 1964 ,aceste eforturi au premers celor făcute la nivel național. Stabilirea centrului de la Katowice este, într-un fel, o recunoaștere a acestui rol de avangardă. El va avea de împlinit numeroase funcțiuni și sarcini. Pe de o parte, va elabora concepții și modele pentru protecția mediului natural în marile aglomerări industriale; pe de altă parte. el este chemat să analizeze și să elaboreze cele mai bune soluții pentru protejarea aerului și apei, aplicabile la scara întregii țări. Echipat cu aparate de măsură și control dintre cele mai moderne, Centrul din Katowice va folosi o rețea de puncte de control instalate pe teritoriul întregii regiuni, datele furnizate de către acestea urmînd să fie tratate în mod automat. Vizitele făcute în alte părți ale regiunii, ca și convorbirile pe care le-am avut pe aceeași temă mi-au relevat, cu noi argumente, actualitatea problemelor apărării și prezervării mediului înconjurător, necesitatea unei concepții clare și mai ales a unor eforturi hotărîte, pe baze științifice, în această direcție.

După o întîlnire de aproape două ore cu dr. Hubert Niglus, primul nostru interlocutor, am avut o nouă convorbire, de astă-dată în biroul ing. Stefan Piontek, însărcinat cu relațiile publice la Uniunea industriilor cărbunelui, fierului și oțelului. Prezentarea ce ni se face ne introduce mai adînc în problemele industriei oțelului. Datele particulare sînt integrate datelor de ansamblu, ceea ce ne permite să stabilim și să înțelegem numeroase relații.

În prezent, Polonia produce aproape 13 milioane tone oțel, ceea ce revine la aproximativ 380 kg/per locuitor, asigurînd țării, din acest punct de vedere, locul al nouălea în lume. Cifrele sînt cu atît mai elocvente dacă vom aminti că producția anului 1938 era de numai 1,4 milioane tone oțel și că, în timpul războiului, majoritatea capacităților industriale au fost distruse (25 la sută din oțelării au fost distruse complet, iar 40 la sută din oțelării au fost distruse în proporție de 50—80 la sută). Creșterea volumului producției în această ramură se datorează, în principal, construirii în perioada de după război a unor mari oțelării ca Huta Lenina, Huta Warszawa, Huta Bieruta. S-a urmărit constant nu numai o creștere cantitativă a producției, ci și o creștere calitativă. Planurile sînt la fel de ambițioase în ambele direcții. Prognoza economică pentru perioada următoare prevede ca, în anul 1975, producția de oțel a țării să fie de 15 milioane tone, iar în anul 1990 ea să se dubleze. De reținut este faptul că nu se gîndește pur și simplu numai la creșterea producției. În condițiile unei mari diversificări a producției, a unor sarcini care implică în cel mai înalt grad calitatea, se urmărește modernizarea fundamentală a acestei ramuri tradiționale. Unități mai vechi, cum este cazul celei de la Huta Florian, din regiunea Katowice, au fost închise. Au condus la o asemenea hotărîre condițiile grele de muncă din această oțelărie veche, ca și faptul că ea constituia una din principalele surse de poluare din regiune. Numai prin abandonarea ei, îmi preciza ing. Stefan Piontek, poluarea regiunii va diminua cu peste 50 la sută.

Dar cazul cel mai elocvent pentru eforturile care se fac în domeniul dezvoltării și modernizării industriei oțelului îl reprezintă, fără îndoială, construirea combinatului Huta Katowice, hotărîtă de către Congresul al VI-lea al P.M.U.P., care a elaborat un complex program și în domeniul industriei metalurgice. Mi-au fost puse la dispoziție o multitudine de cifre și date. Se prevede ca Huta Katowice, — pentru care se vor face, în total, investiții de circa 25—26 miliarde de zloți — să intre în funcțiune cel mai tîrziu în 1976, iar, într-un termen de aproximativ doi ani de la această dată, să ajungă la o producție de 4,5 milioane tone oțel.

La mai puțin de o oră după sfîrșitul convorbirii, ne aflam pe șantierul acestui mare combinat, la aproximativ 20 de km de centrul orașului Katowice. Drumurile de acces spre zona în care se construiește combinatul freamătă de mișcarea neîntreruptă a mașinilor. În vederea degajării terenului s-au defrișat peste 1 200 de hectare de pădure. De la începutul anului 1972 s-au escavat, în aceleași scopuri, peste 3,5 milioane metri cubi de pămînt, urmînd ca, pentru întreaga construcție, să fie dislocați peste 19 milioane metri cubi. Gerul și vîntul puternic nu împiedică desfășurarea continuă a muncii. Și nu este aici nici o exagerare. Se mănîncă la volan. Este un du-te-vino frenetic, mașini și oameni fiind angrenați într-un efort uriaș, fără ostenire. Veterani ai construcțiilor de același gen, ridicate în alte părți ale Poloniei, ca și tineri, care primesc botezul muncii pe acest șantier, s-au constituit într-un colectiv de mare forță morală, unit prin grandoarea obiectivului pe care-l au de realizat. Mobilizarea este totală, cu gîndul de a face ca oțelăria să intre în funcțiune încă în anul 1975, în întîmpinarea Congresului al VII-lea al P.M.U.P.

Pe drumul de întoarcere vedem înălțîndu-se primele locuințe ale orașului metalurgiștilor ce vor lucra la Huta Katowice. În final, el va putea adăposti peste 35 000 de locuitori. La ceasul înserării, părăsim șantierul spre a reveni la Katowice. În mașina care ne duce spre oraș reflectez la cuvintele pe care unul din muncitorii șantierului mi le spusese cu mai puțin o jumătate de oră înainte. Întrebărilor mele în legătură cu sensul uriașului efort care se împlinește aici, le răspunsese simplu și convingător: „Huta Katowice reprezintă, poate, pentru unii numai viitorul. Pentru noi, cei care lucrăm aici, el este prezentul. El constituie întîlnirea noastră prezentă cu viitorul. Pe care îl dorim, pentru care am făcut și facem încă sacrificii, cu credința că ceea ce realizăm aici, cu abnegație și dăruire, va aduce o contribuție însemnată la ridicarea generală a țării, la prosperitatea noastră, a tuturor".

BELGRAD

Consolidarea proceselor pozitive

Corespondență de la George Ionescu

Succesiv desfășurate, chiar în ultima perioadă a anului trecut, două momente bogate în semnificații, ale agendei politice iugoslave au întrunit proprietatea de a opera tranziția către noul an ce se anunță, la rîndul său, substanțial în preocupări semnificative. Cele două momente care au prefațat actualitatea iugoslavă imediată și de perspectivă sînt Reuniunea Biroului Executiv al Prezidiului U.C.I. și Sesiunea Adunării Federale Iugoslave.

Prima relevă ponderea importantă care este acordată impulsionării activității politico-ideologice a comuniștilor, pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a rolului U.C.I. în întreaga viață a societății socialiste iugoslave. Cealaltă pune accentul pe înfăptuirea sistematică, eficace a măsurilor concrete, stipulate în programul economic, menit să asigure consolidarea proceselor pozitive în acest domeniu.

Biroul Executiv al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia a întocmit o agendă a principalelor acțiuni politico-ideologice pe anul 1973, stabilind ordinea lor de prioritate, în focarul preocupărilor politice majore ale anului 1973 fiind situate pregătirile în vederea desfășurării viitorului Congres al partidului, cel de-al X-lea, al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

La scurt timp după această reuniune, la sfîrșitul primei săptămîni a lui ianuarie, un eveniment desfășurat în localitatea muntenegreană Milocer a venit să reliefeze dimensiunile pe care agenda politică a noului an le conferă pregătirilor legate de viitorul congres. Este vorba de Ședința Comitetului de pregătire a celui de-al X-lea Congres al U.C.I., desfășurată la 5 ianuarie, sub conducerea președintelui U.C.I., Iosip Broz Tito.

Conform celor date publicității, ședința ținută la Milocer a dezbătut primele propuneri ale grupurilor de lucru ale Comitetului cu privire la conținutul viitoarei platforme politico-ideologice a U.C.I. și cu privire la stadiul pregătirilor pentru congres. Comitetul a confirmat că congresul va avea loc în primăvara anului 1974. În spiritul hotărîrii Biroului Executiv, Comitetul a acordat o atenție deosebită elaborării platformei U.C.I., al cărui proiect urmează să fie definitivat și supus dezbaterii publice în anul 1973.

Comitetul a hotărît ca, în prealabil, proiectul acestui document să fie difuzat din timp membrilor prezidiului, spre examinare și dezbatere, în vederea contribuției tuturor la pregătirea unitară a congreselor organizațiilor republicane ale

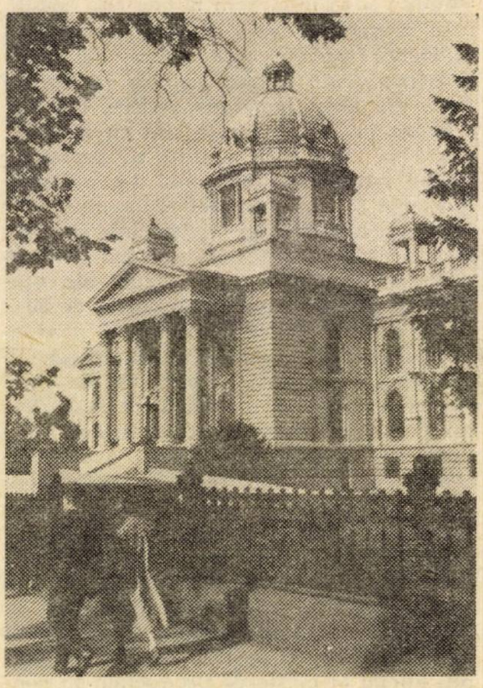

Sediul Skupștinei

U.C.I. și ale conferințelor organizațiilor U. C. din regiunile socialiste autonome ale Iugoslaviei.

Linia de orientare fundamentală a dezbaterilor din cadrul viitorului Congres X a fost limpede definită de intensa, fertila, ampla activitate politico-ideologică desfășurată de-a lungul unei întregi perioade și care a determinat ca anul 1972 să constituie o etapă specifică deosebit de importantă în existența Uniunii Comuniștilor.

Această activitate a fost menită să ducă la sporirea rolului U.C.I. în societatea socialistă iugoslavă, la continua afirmare a clasei muncitoare, a autoconducerii socialiste, la întărirea frăției și unității popoarelor Iugoslaviei socialiste, a coeziunii lor, la înlăturarea unor fenomene negative incompatibile societății, la dezvoltarea economică a țării.

De altfel, în mesajul de Anul Nou, președintele Tito, referindu-se la activitatea politică și economică iugoslavă, a atras atenția asupra neajunsurilor și deficiențelor acumulate în perioada precedentă, și care au necesitat, în 1972, măsuri energice în diverse domenii. În legătură cu aceasta, președintele Tito a subliniat că nu poate exista o edificare reușită a socialismului și o întărire a coeziunii comunității iugoslave plurinaționale, fără unitatea ideologico-politică și de acțiune a Uniunii Comuniștilor.

De mai mult timp, a subliniat președintele U.C.I., noi spunem că Uniunea Comuniștilor nu este numai o forță călăuzitoare ideologică, ci și o forță motrice de acțiune, în adevăratul sens al acestui cuvînt, respectiv acea forță care într-o acțiune concretă va realiza programul și hotărîrile U.C.I. și va zădărnici diferite devieri de la linia ei. Chiar acesta este elementul pe care trebuie să-l avem întotdeauna în fața ochilor.

Într-o altă cuvîntare, rostită cu o zi înainte, președintele I. B. Tito sublinia : „Cu prilejul adoptării hotărîrilor trebuie date explicații, cu multă răbdare. Însă, atunci cînd sînt deja adoptate, nu trebuie permis ca fiecare să lucreze așa cum dorește, ci așa cum se spune în hotărîre. Așadar, aici este vorba de centralism democratic".

Cotidianul „Borba" relata, ca un fapt semnificativ în această privință, că la o întîlnire cu președintele Comitetului de pregătire a Congresului X, Veliho Vlahovici, membru al Prezidiului U.C.I., muncitorii comuniști din Prokuplie au propus ca ordinea de zi a Congresului să dezbată ca teme de bază problemele centralismului democratic, problemele sporirii eficacității acțiunilor politico-ideologice, nemijlocite, ale U.C.I. și problemele social-economice ale Iugoslaviei.

Subliniind însemnătatea și ponderea pe care o vor avea în anul 1973 preocupările pentru pregătirea Congresului X, președintele U.C.I. a arătat : „In momentul de față, sîntem în faza de pregătire a Congresului X al U.C.I. care, după părerea mea, trebuie să fie, ca să mă exprim așa, sfîrșitul unei faze și al unei răscruci în dezvoltarea de viitor, mai accelerată, a țării noastre".

Cel de-al doilea eveniment sub semnul căruia a demarat noul an în Iugoslavia îl constituie, cum arătam mai sus, adoptarea Rezoluției privind dezvoltarea socială și economică pe anul 1973, a bugetului și a programului de măsuri, menit să ducă la eliminarea neajunsurilor manifestate în 1972 și în primul rînd, a ceea ce presa iugoslavă a numit „insolvabilitatea" în economie.

Planul iugoslav pe anul în curs relevă, prin prevederile lui, ponderea pe care o dobîndește în politica de dezvoltare economică a țării înfăptuirea practică, sistematică, perseverentă, a obiectivelor privind continua consolidare a proceselor economice pozitive. Ca obiective principale de realizat în domeniul dezvoltării economice pe anul 1973, președintele Consiliului Executiv Federal, Djemal Biedici, a menționat în Adunarea Federală : întărirea bazei materiale a autoconducerii, traducerea energică în viață a măsurilor decurgînd din politica de stabilizare economică ; realizarea unei structuri a investițiilor și a producției corespunzătoare în conformitate cu concepția planului pe termen mediu ; dezvoltarea mai accelerată a unor republici și a regiunii Kosovo insuficient dezvoltate.

În expunerea de motive care a făcut-o cu prilejul adoptării planului pe 1973, șeful guvernului iugoslav, Djemal Biedici a menționat ca problemă nr. 1 a economiei iugoslave reducerea consumului exagerat de mijloace materiale, pentru a se elimina posibilitatea creării de disropor-

ții în relațiile monedă-piață și a generării, astfel, de tendințe inflaționiste.

Cu prilejul dezbaterilor din Adunarea Federală, a fost exprimată voința fermă a tuturor factorilor de a depune strădanii pentru înfăptuirea practică a ansamblului de măsuri menite să înlăture aceste stări de lucruri.

La problemele economice s-a referit și președintele Tito în mesajul său de Anul Nou. Au fost evocate rezultatele importante economice obținute de Iugoslavia în anul trecut, menționîndu-se, printre altele, creșterea producției industriale cu 8 la sută, a productivității muncii cu 6 la sută. S-a arătat, de asemenea, că a fost necesară intensificarea luptei pentru ameliorarea activității economice prin utilizarea mai rațională a mijloacelor, prin sporirea productivității muncii și precizarea mai fermă a responsabilității personale și colective.

Și de această dată, ca și cu prilejul dezbaterilor premergătoare adoptării planului de dezvoltare social-economic pe 1973, s-a relevat că Iugoslavia abordează anul 1973 în condiții sensibil mai bune decît în 1972, ca urmare a bunelor rezultate obținute în multe domenii esențiale. Potrivit celor scoase în evidență, baza materială proprie realizării politicii de dezvoltare economică se prezintă mai favorabilă. Iugoslavia, s-a precizat, dispune, ca urmare a sporirii exportului, de o rezervă de devize care îi permite să dezvolte colaborarea externă și să garanteze propriile angajamente.

De asemenea, conform unei legi adoptate cu privire la sprijinirea dezvoltării unor zone insuficient dezvoltate ale țării, Bosnia și Hertegovina, Republica Socialistă Autonomă Kosovo, Macedonia și Muntenegru vor primi în 1973, 1974 și 1975 mijloace suplimentare peste fondurile alocate în mod obișnuit de Federație.

Preocupările esențiale își găsesc o reflectare și în bugetul iugoslav pe 1973 cu alocările lui menite să contribuie la dezvoltarea potențialului țării. Vorbind de principalele opțiuni și capitole ale bugetului, Djemal Biedici s-a oprit, între altele, și la fondurile prevăzute pentru apărare, declarînd :

„Întregul nostru sistem de apărare națională generalizată, a cărei parte integrantă esențială o constituie forțele noastre armate, este pregătit, modernizat și întărit numai în scopul apărării suveranității, independenței țării și al dezvoltării societății noastre socialiste, a autoconducerii".

Pornind de la premisele favorabile create ca urmare a înfăptuirilor obținute în 1972 în toate compartimentele vieții social-politice și economice, Iugoslavia socialistă și-a propus, pentru anul în curs, noi și importante obiective menite să asigure dezvoltarea economică, perfecționarea continuă a relațiilor sociale, întărirea coeziunii, a forței și unității tuturor republicilor și naționalităților sale.

Activitatea politică și economică intensă, din prima decadă a lunii ianuarie, ilustrează hotărîrea cu care oamenii muncii din țara prietenă doresc să îndeplinească obiectivele majore stabilite de Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia.

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Dintre problemele în legătură cu care se manifestă un mare interes în scrisorile adresate de către cititori ne-am oprit, de data aceasta, la cele privind procedura consensului, relativ nouă în viața internațională, și la stadiul și perspectivele relațiilor chiliano-americane.

În ce constă procedura consensului

Adoptarea deciziilor în forumurile internaționale guvernamentale multilaterale se realizează pe două căi : vot și consens.

Consensul sau procedura prin consens reprezintă o practică relativ recentă în viața internațională. O serie de texte chemate să reglementeze modalitățile de adoptare a hotărîrilor în forumurile internaționale guvernamentale multilaterale nu fac mențiuni în legătură cu această procedură (Carta Organizației Națiunilor Unite și Regulamentul de procedură al Adunării Generale a O.N.U.).

În esență, consensul este o modalitate de a forma voința, într-un organism internațional multilateral guvernamental, altfel decît prin vot.

În evoluția formelor de adoptare a deciziilor, consensul reprezintă o etapă calitativ superioară, expresie a numeroaselor și însemnatelor mutații intervenite în sfera relațiilor internaționale în epoca contemporană. Consensul constituie deopotrivă o expresie și un factor al noului în dezvoltarea relațiilor internaționale, în evoluția metodelor și mijloacelor lor, potrivit imperativelor legalității și moralei chemate să guverneze relațiile între state.

Există desigur similitudini între vot și consens. Dar există deosebiri substanțiale, care pun în evidență valoarea sa distinctă.

Procedura votului în organismele internaționale impune o confruntare între statele care iau parte la adoptarea unei decizii, avînd ca efect, uneori, divizarea statelor în învingătoare și învinse. Nu de puține ori ea dezavantajează statele mici și mijlocii, putînd duce la impunerea unor decizii arbitrare chiar, neconforme cu imperativele legalității și moralei internaționale, cu cerințele realismului politic. Și dacă ar fi să ne referim doar la Organizația Națiunilor Unite, nu sînt puține exemplele care ar putea fi invocate în acest sens (felul în care, timp de peste două decenii, Republica Populară Chineză a fost împiedicată, prin „mașina de vot americană", să-și ocupe locul la care avea dreptul în Organizație este, credem, pe deplin semnificativ în acest sens). Cele afirmate nu vor să fie o negare a priori și în general a utilității votului, ci o subliniere a posibilelor neajunsuri legate de adoptarea, pe cale de vot, a unor decizii în asemenea forumuri.

Procedura prin consens dă expresie dorinței de căutare a unei soluții acceptabile tuturor, nu unul împotriva altuia, ci toți împreună, ceea ce reprezintă în viața internațională contemporană un factor de cardinală însemnătate, o necesitate, am putea spune, de neeludat.

Consensul presupune parteneri liberi și egali în drepturi, corespunde și răspunde în mai mare măsură principiului suveranității statelor, deciziile adoptate fiind rezultatul voinței tuturor, pe de o parte, exprimînd interesele tuturor, pe de altă parte.

Fără a înlătura în toate etapele elaborării deciziei, inclusiv în aceea a adoptării ei, posibilitatea existenței unor puncte de vedere diferite sau divergente în probleme particulare, manifestarea de rezerve față de stipulațiile și formulările concrete ale textului deciziei adoptate sau în curs de adoptare, procedura prin consens exclude confruntarea, aceasta lăsînd locul conlucrării generale pentru atingerea unui obiectiv de interes general, prin căi, mijloace și măsuri convenabile tuturor. Ca modalitate de a adopta o hotărîre — deci din punctul de vedere al procedurii de urmat în acest sens — și ca manifestare a convergenței opiniilor și dispozițiilor politice ale părților implicate — deci din punctul de vedere al fondului problemelor chemate să constituie obiect de decizie — consensul dă expresie superioară, uneori ideală, democratismului deplin ce trebuie să domnească în relațiile internaționale contemporane. Procedura prin consens nu are valoare în sine ; ea trebuie văzută întotdeauna în strînsă corelație cu obiectivele care se urmăresc prin această procedură.

În condițiile votului, existența unor atitudini divergente față de conținutul și textul unui proiect de hotărîre duce la exprimarea de voturi pozitive, negative sau abțineri, preponderența voturilor negative și abținerilor putînd duce la blocarea respectivului proiect. În cazul procedurii prin consens, odată conturată adeziunea generală în jurul obiectivului deciziei care urmează a fi luată, rezervele făcute (înaintea, în timpul sau după adoptarea deciziei), rezerve delimitînd poziții și interese distincte, nu împiedică adoptarea unei decizii într-un domeniu sau într-o problemă de recunoscută utilitate, situație riscată totuși prin vot. Dincolo de dezacordul pe anumite prevederi ale textului propriu-zis al unei decizii, consensul sintetizează, din punct de vedere politic și moral, o atitudine de fond pozitivă și, în ultimă instanță, dorința de a coopera (conlucrarea ulterioară putînd duce în mod efectiv la micșorarea sau chiar anularea divergențelor). Consensul reprezintă deci prin excelență o metodă constructivă.

Astfel fiind, deciziile adoptate prin consens vor avea întotdeauna o mai mare va-

loare moral-politică. De aici decurge și necesitatea de a recurge în mereu mai mare măsură la această procedură, care, pe lîngă avantajele mai sus amintite, are și o valoare prioritar-stimulativă.

Viața și activitatea organismelor internaționale reliefează tendința de a apela într-o mereu mai mare măsură și cu o mai mare frecvență la consens. Documente de cardinală însemnătate sînt rezultatul unei asemenea proceduri. Un singur exemplu : Rezoluția 2626 a Adunării Generale „Strategia internațională a dezvoltării pentru al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare", adoptată la 24 octombrie 1970, cu ocazia sesiunii jubiliare marcînd împlinirea unui sfert de secol de la crearea Organizației.

Se impune a remarca că, deși nu poate fi asimilată procedurii prin consens, modalitatea adoptării deciziilor într-o serie de alte organisme internaționale guvernamentale multilaterale evidențiază tendința de a ajunge la o asemenea formulă.

Nu există în mod practic domeniu sau problemă a vieții internaționale care să nu fie susceptibile a oferi posibilitatea ajungerii la un acord prin consens.

Actualitatea vieții politice europene, în care dezbaterea problemelor securității și cooperării preocupă în cel mai înalt grad statele continentului, făcînd încă de pe acum obiect de analiză și dezbateri într-un cadru multilateral, reliefează, încă o dată, cu argumente dintre cele mai pertinente, valoarea adoptării deciziilor prin consens. Acordul realizat prin consens asupra unor chestiuni procedurale, în cadrul Reuniunii pregătitoare de la Helsinki, în prima ei etapă, dovedește aplicabilitatea principiului. Este necesar însă ca de la aspectele de procedură propriu-zise, consensul să se extindă la chestiunile de fond, reglementînd modalitatea adoptării deciziilor în toate etapele ulterioare ale lucrărilor reuniunii pregătitoare și, mai apoi, ale conferinței europene pentru securitate și cooperare însăși. Va fi această modalitate de recunoscută validitate o cale sigură pentru a ajunge la soluții realiste, viabile, democratice, de mare valoare politică și de certă utilitate practică, general acceptabile și profitabile.

G. G. P

Contenciosul chiliano — american

Marcînd o destindere în relațiile americano-chiliene, la 20 decembrie au început, la Washington, convorbiri între delegațiile Statelor Unite și Republicii Chile. Charles Meyer, secretar de stat adjunct pentru relațiile interamericane, și Orlando Letelier, ambasadorul chilian la Washington, conduc cele două delegații care, la cererea guvernului de la Santiago de a începe convorbiri directe și la nivel înalt cu guvernul de la Washington, se întîlnesc pentru a discuta problema indemnizațiilor către societățile americane naționalizate în Chile.

Contactele preliminare au avut loc între ambasadorul chilian și John Irwin, subsecretar de stat al S.U.A. pentru relațiile interamericane, cel care, în 1968, a negociat și cu oficialitățile peruviene, pentru a găsi o rezolvare conflictului izbucnit în urma naționalizării bunurilor deținute de International Petroleum Company (I.P.C.). Acest început al tratativelor americano-chiliene a avut loc încă înaintea plecării președintelui Salvador Allende în turneul care a cuprins vizita la Națiunile Unite și discursul în fața Adunării Generale (4 decembrie). Referindu-se la discurs, care a cuprins numeroase critici la adresa presiunilor exercitate de companiile multinaționale asupra statelor în curs de dezvoltare, ambasadorul Orlando Letelier a precizat : „Președintele Allende a avut grijă să nu identifice companiile Kennecott și I.T.T. cu guvernul sau cu poporul Statelor Unite".

Kennecott Corporation și O.P.I.C. (Corporația investițiilor particulare de peste mări), o agenție a guvernului american care garantează investițiile societăților nord-americane în străinătate, au încheiat, la 15 decembrie, un acord. Conform lui, O.P.I.C. a preluat asupră-și suma de 66.9 milioane dolari din datoria acumulată de Kennecott în cadrul planului de investiții de la mina „El Teniente", din Chile. Aceste facilități, încurajate, se pare, de Departamentul de Stat, tindeau să-i determine pe reprezentanții companiei să fie mai puțin agresivi, știute fiind intervențiile lor pe lîngă tribunale vest-europene (vezi „Afacerea Kennecott", nr. 52/1972) de a pune embargouri pe diverse cantități de cupru care soseau din Chile. (Și aceasta, chiar dacă rămîn încă nerezolvate unele probleme, ca cele legate de bunurile și echipamentele neasigurate de O.P.I.C.). Preluînd o bună parte din afaceri, agenția este interesată să discute cu statul chilian. Dorind o reglementare a situației, ea nu este de acord cu presiunile economice ale diverselor companii internaționale, de natură să stînjenească disponibilitățile morale și materiale de plată ale statului chilian, cu atît mai mult cu cît aceste societăți sînt, în momentul de față, în defensivă față de Congresul S.U.A. Începînd de la 3 ianuarie, o comisie de anchetă a Senatului studiază, sub președinția senatorului Frank Church (democrat, din Idaho), „activitatea societății I.T.T. în Chile", ca și „acțiunile anumitor companii internaționale".

Ambasadorul Orlando Letelier a calificat ca „foarte constructive și prietenești" convorbirile care au avut loc la Washington. Cea de-a doua parte a lor a început la 8 ianuarie. „Convorbirile noastre au un caracter pozitiv, de aceea considerăm că începerea lor este utilă". Încurajat de cursul favorabil al negocierilor, Gordon Murphy, președintele de la Cerro Corporation, una din cele trei societăți cuprifere nord-americane naționalizate în iulie 1971 de statul chilian, a amintit intenția companiei de a face noi investiții în Chile. El s-a întîlnit, de altfel, cu președintele Allende la 4 decembrie, la New York, cu prilejul vizitei acestuia la Națiunile Unite.

Anca Voican

Reluarea dialogului Le Duc Tho — Kissinger

Luni, la Gif-sur-Yvette, la periferia Parisului, cei doi negociatori în problema vietnameză : Le Duc Tho și Henry Kissinger și-au reluat întrevederile confidențiale, întrerupte la 13 decembrie. De data aceasta, convorbirile americano—nord-vietnameze se desfășoară într-o atmosferă încărcată, dat fiind neliniștea cauzată de îndelungata amînare a semnării acordurilor stabilite în luna octombrie, dar, mai ales, sporirea în violență pe care a înregistrat-o în ultimele săptămîni războiul vietnamez drept urmare a intensificării bombardamentelor efectuate de aviația Statelor Unite asupra R. D. Vietnam.

Sosind la Paris, consilierul special al delegației R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris, Le Duc Tho declara : „Momentul decisiv a sosit", adăugînd că dacă partea americană „dă dovadă de o reală atitudine serioasă și de bunăvoință, urmînd exemplul R. D. Vietnam, problema vietnameză va putea fi rezolvată într-un mod pașnic și rapid". La rîndul său, consilierul special al președintelui Nixon, Henry Kissinger, declara la sosire că venirea sa la Paris se datorește intenției de a se întreprinde „un nou efort important pentru terminarea negocierilor".

Precum se știe, celor doi negociatori le revine sarcina deloc ușoară de a găsi posibilitatea rezolvării unor chestiuni importante care să conducă spre încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam (v. „Lumea" nr. 2/1973). Dat fiind circumstanțele actuale, comentatorii au renunțat însă a mai face pronosticuri optimiste privind o apropiată elucidare a divergențelor și se mărginesc a înregistra faptele.

La 5 ianuarie, președintele Nixon a adus la cunoștința Congresului Statelor Unite că nu este dispus să-l informeze asupra conținutului negocierilor de pace ce urmau a fi reluate, declarîndu-se totodată „nici optimist, nici pesimist". El a subliniat că intenționează să continue politica sa față de Vietnam în termenii definiți la 8 mai anul trecut. Este vorba de acea politică marcată în esență de decizia minării porturilor R. D. Vietnam și de intensificarea bombardamentelor, de folosirea tuturor mijloacelor militare de care dispun S.U.A. în Asia de sud-est pentru a constrînge partea adversă să-i accepte condițiile.

Continuînd această politică, guvernul Statelor Unite are de înfruntat însă puternice reacții nefavorabile stîrnite în întreaga lume ca și în propria țară de actele de creștere în amploare a războiului. Astfel, chiar în timp ce reprezentanții celor două guverne se îndreptau spre sediul negocierilor, raidurile bombardierelor B-52 continuau asupra R. D. Vietnam.

La 8 ianuarie, „New York Times" scria : „Cheia succesului negocierilor de pace care se reiau azi la Paris nu se găsește la Hanoi, cum pretinde administrația americană, ci la Casa Albă". Pentru cotidianul newyorkez, „sfîrșitul lungii intervenții americane în Indochina necesită o decizie dificilă dar de care este imposibil a se scăpa : a recunoaște în sfîrșit că Statele Unite nu pot impune o soluție politică în Vietnam prin mijloace militare, oricare ar fi ele... Maximum pe care un conducător american îl poate spera să-l mai salveze din această eroare tragică este reîntoarcerea cu bine a trupelor și prizonierilor americani, lăsîndu-se vietnamezilor grija de a găsi soluția la o problemă esențial vietnameză".

L. E.

PARIS

Campania electorală în „faza de accelerație"

Corespondență de la Paul Diaconescu

După cum declara un deputat U.D.R. „nu e pentru prima oară cînd de la Provins pornește o contraofensivă. De aici a fost declanșată una dintre cele mai faimoase : cea de pe Marna, în 1914—1918" (citat de „Le nouvel Observateur" din 8 ianuarie 1973). Istorică sau nu, reuniunea U.D.R. desfășurată duminică la Provins reprezintă pentru mulți comentatori o relansare a campaniei electorale după relativa vacanță prilejuită de sărbătorile sfîrșitului de an. De ce se vorbește însă de contraofensivă ?

Într-un interviu acordat simbătă postului de radio France-Inter, Alain Peyrefitte, secretarul general al U.D.R., a declarat că pentru partidul său întrunirea de la Provins constituie începutul campaniei electorale propriu-zise. „Pînă acum am pus accentul pe temele negative, ca o replică la ofensiva frontului stîngii. De acum înainte punem accentul pe temele pozitive ale politicii noastre, cum ar fi expansiunea economică, inițiativa, democrația..." A. Peyrefitte a recunoscut astfel faptul, remarcat de altfel de numeroși observatori, că forțele stîngii unite în jurul programului comun de guvernămînt au ocupat pînă acum în largă măsură terenul luptei electorale.

A reușit întrunirea de la Provins să contracareze puternica ofensivă a opoziției ?

Reuniunea națională a U.D.R. a reunit, în afara participanților din rîndurile partidului gaullist, o serie de personalități politice reprezentative pentru coaliția guvernamentală, în frunte cu Valéry Giscard d'Estaing și Jacques Duhamel, responsabili ai celor două grupări majoritare : Republicanii Independenți și Centrul Democrație și Progres. Prezența lor a marcat dorința majorității actuale de a afirma în fața opiniei publice franceze coeziunea sa în lupta electorală. Necesitatea imperioasă, pe de o parte, datorită forței Frontului unit al stîngii, pe de alta unor defecțiuni și divergențe ivite în ultimele luni în rîndurile majoritarilor.

Au luat, de asemenea, cuvîntul la Provins trei foști prim-miniștri ai celei de-a V-a Republici : Maurice Couve de Murville, Michel Debré și Jacques Chaban-Delmas. Acești vorbitori au încercat să ilustreze continuitatea politicii gaulliste a guvernului, încă înainte ca actualul prim ministru Pierre Messmer să rostească principalul discurs al zilei.

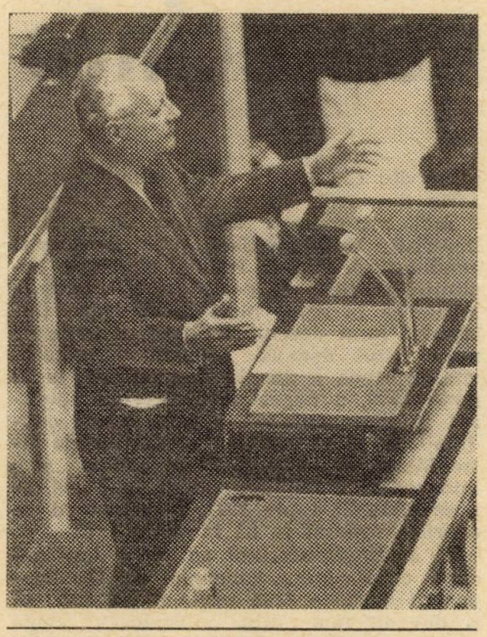

Primul ministru al Franței, Pierre Messmer, anunță în Adunarea Națională data alegerilor legislative : 4 și 11 martie 1973

Într-adevăr, timp de două ore și un sfert, șeful coaliției guvernamentale s-a referit pe larg la principalul aspect al campaniei electorale. După cum era de așteptat, temele centrale ale discursului au fost : criticarea programului comun de guvernămînt în jurul căruia s-au unit Partidul Comunist, Partidul Socialist și Mișcarea Radicalilor de Stînga ; un bilanț al activităților actualei majorități în ultimii 15 ani ; o serie de propuneri cu caracter economic și social pentru viitoarea legislatură, în eventualitatea realegerii prezentei majorități guvernamentale.

Refuzînd să accepte pentru formația majoritară termenul de „dreapta", primul ministru și-a încheiat discursul prin aprecieri pozitive la adresa politicii desfășurate de guvern în cursul celei de-a V-a republici, afirmînd că forțele transformării și dinamismului aparțin coaliției aflate azi la putere.

Semnificativ este considerat faptul că în nici unul din pasajele sale discursul nu s-a referit la mișcarea reformatoare (Lecanuet și Servan-Schreiber), ceea ce îl determină pe Jean-Claude Vajou să afirme în ziarul „Combat" de luni că „lupta unității majorității este lupta împotriva unității stîngii".

În ce privește bilanțul prezentat de primul ministru, ziarul „Le Monde" consideră că acesta „a fost mai puțin convingător tocmai atunci cînd s-a referit la inflație". Procentele din ce în ce mai mari înregistrate în ultimul an marchează unul din punctele slabe ale politicii economice, iar pronosticurile pentru lunile următoare nu sînt dintre cele mai optimiste. În acest sens, același ziar se întreabă dacă domnul Messmer dispune de suficiente mijloace politice pentru a realiza numeroasele promisiuni pe care le-a făcut țării.

Oglindind același scepticism, François Mitterrand, primul secretar al Partidului Socialist, punea de asemenea o întrebare, în cursul interviului pe care l-a acordat luni postului de radio France-Inter: de ce obiectivele enunțate de primul ministru la Provins nu sînt incluse și în al VI-lea plan — care constituie, după cum se știe, actualul program de dezvoltare economică și socială a țării.

După cum constată o serie de observatori, întrunirea de la Provins nu a dat răspuns unor întrebări pe care și le pune și alegătorul, deși o serie de sondaje de opinie efectuate în ultimul timp au ambiția să prezinte niște „fotografii clare" ale opțiunilor electoratului. Astfel, ultimul sondaj efectuat de I.F.O.P. și publicat la sfîrșitul săptămînii trecute de ziarul „France-Soir" înregistrează următoarele intenții de vot pentru primul tur al scrutinului : 45 la sută pentru stînga, 40 la sută pentru majoritate, 15 la sută pentru reformatori. Desigur, jocul pronosticurilor rămîne liber, dar nimeni nu poate ști care va fi rezultatul alegerilor din luna martie. Evident este doar faptul că bătălia electorală din Franța a intrat în „faza de accelerație", cum denumea un confrate parizian noua intensificare observată în arena vieții politice. Și aceasta datorită în primul rînd unui element nou în istoria țării : prezența Frontului unit al stîngii, care oferă posibilitatea unei alternative, a unei schimbări structurale. Iată de ce evoluția luptei electorale devine din ce în ce mai pasionantă.

MAREA BRITANIE ȘI PIAȚA COMUNĂ

PREMIERUL HEATH SEMNÎND TRATATUL DE ADERARE

Aderarea — istorie și consecințe

Cîteva clipe după Anul Nou, premierul britanic saluta la B.B.C. „momentul istoric" al intrării oficiale a Marii Britanii în Piața comună, iar ziarele de a doua zi subliniau, fără excepție, evenimentul, în titluri mai mult sau mai puțin entuziaste. După banchetul oferit la 2 ianuarie de Consiliul britanic al mișcării europene la Hampton Court, la care au participat mari personalități și s-au pronunțat discursuri, la 3 ianuarie au început pe întreg teritoriul britanic serbări care durează zece zile.

Ianuarie 1973, reprezentînd intrarea formală a Marii Britanii în Piața comună, are, cu siguranță, o importanță simbolică pentru istoria acestei țări, demonstrată cu prisosință de violența dezbaterilor parlamentare din ultimii doi ani și de exagerările, într-un sens sau în celălalt ale urmărilor actului care aduce însemnate schimbări atît sistemului politic britanic, cît și poziției acestui stat în lume.

Aderarea Marii Britanii la comunitatea economică vest-europeană este, de fapt, însemnul schimbării în politica externă britanică, o cotitură cu efecte pe plan intern dar, în același timp, cu urmări în întreg spațiul geografic în care se află așezate cele 32 de state ale Commonwealth-ului.

ETAPELE

Pentru că politicienii britanici care au atras admirația multora prin clădirea unui sistem parlamentar greu de adaptat în alte țări, continuau să creadă, așa cum asigura Winston Churchill în urmă cu 25 de ani, că Anglia va alege întotdeauna „marele larg", propunerile din cadrul planului lui Schumann din 1950 de a alcătui o comuniune în Europa de vest n-au întîlnit adepți printre britanici sau cum se considera, au sosit „prea devreme" pentru opinia britanică. „Prea devreme" a fost și momentul încheierii tratatului de la Roma care a pus bazele Pieței comune, deși, numai cu doi ani mai înainte, în criza Suezului din 1956, britanicii au înțeles că, împotrivindu-se unui curs istoric normal de formare a unor state independente și suverane, vor avea împotrivă (sau nu vor avea aliați, ceea ce în viziunea alcătuitorilor politicii externe engleze era aproape același lucru) pe toți sau aproape toți membrii întinsei organizații a Commonwealth-ului. Din criza Suezului s-a înțeles că nu va mai exista vreun sprijin în „modul tradițional" nici chiar din partea Statelor Unite de care britanicii erau legați prin „relații speciale", recunoaștere exprimată clar de Harold Macmillan în februarie 1960, în fața parlamentului sud-african, prin acel „wind of change" (vînt al schimbării). Întorcîndu-se, în această schimbare, către Europa, conservatorii erau pe cale să accepte, în acordul cu Piața comună (candidatura a fost înaintată la 9 august 1961), termeni pe care opinia britanică i-ar fi respins. Prima tentativă de aderare la Piața comună a eșuat datorită opoziției ferme a Franței. Generalul de Gaulle, exprimînd temerile franceze că, prin intrarea englezilor în organism, acesta ar cădea sub dominația nord-americană, declară în ianuarie 1963 că Marea Britanie „trebuie să se transforme ea însăși suficient pentru a face parte din C.E.E.". În ciuda eșecului categoric din 1963, patru ani mai tîrziu, la 2 mai, alt premier britanic, de astădată laburistul Harold Wilson, prezenta o nouă candidatură. Poziția Franței rămăsese neclintită și, timp de peste doi ani, pînă la întîlnirea la nivel înalt de la Haga (începutul lunii decembrie 1969), negocierile n-au putut demara. „Relansarea", hotărîtă la Haga a dus la deschiderea, la 30 iunie 1970, a negocierilor privind aderarea la Piața comună a celor patru candidați. După 13 conferințe ministeriale între Marea Britanie și Piața comună și o întrevedere Pompidou-Heath la Paris, se ajunge, la 23 iunie 1971, la un acord de aderare, semnat la 22 ianuarie 1972.

Să se fi transformat suficient Anglia — după cum sugera generalul de Gaulle — pentru a putea face parte din C.E.E., să fi devenit mai puțin „insulară", după cum spunea tot generalul de Gaulle ? Opinia oamenilor politici și a comentatorilor este că Anglia a încetat a mai fi „insulară", în cei opt ani de la opoziția fermă a fostului președinte francez petrecîndu-se o serie de procese care au transformat mult politica arhipelagului. Pe de o parte, vremurile „marelui larg" churchillian au rămas în urmă, pe de altă parte noile generații de politicieni englezi descoperă și lucrează la clădirea a ceea ce unii numesc „vocația europeană a Angliei". Așa cum nu era departe de adevăr, în urmă cu un an, un comentariu al cotidianului „Le Monde" în care se afirma că, avînd în vedere actuala situație economică mondială, Anglia a făcut, în fond, „un pariu asupra viitorului ei".

„LE MAL ANGLAIS"

Articolul 62 al Cărții Albe privind aderarea britanică la Piața comună, emis de guvernul conservator în iulie 1971, spune: „Pentru Marea Britanie alegerea este clară. Sau intrăm în Comunitate și contribuim la construirea unei Europe puternice pe fundațiile ridicate de «cei șase», sau alegem să rămînem în afara acestei întreprinderi și încercăm să ne menținem interesele plecînd de la datele de bază din ce în ce mai restrînse pe care le cunoaștem de cîțiva ani". În acest articol al Cărții Albe, viu criticate de opoziție, englezii recunosc un adevăr pe care experții în economie din afara granițelor Angliei îl constataseră cu mult înainte, numit nu o dată „le mal anglais". Un adevăr ale cărui coordonate sînt, spre surprinderea multora, contradictorii, și care dezvăluie rațiunile predominant economice (și industriale în special) ale aderării la comunitatea economică vest-europeană.

Urmărind procentul investițiilor în Anglia în ultimii 25 de ani, se constată că e departe de a-l atinge pe acela al vecinilor continentali ori pe cel al Japoniei. Economia britanică, nu numai tradițional dar și ca urmare a unor relativ recente condiții istorice, se află într-o extremă dependență de comerțul exterior. La sfîrșitul ultimului război mondial s-a considerat că sînt necesare, cu orice preț, exporturile pentru a satisface necesitățile unei populații dornice de o schimbare după cîțiva ani de privațiuni. Or, exportînd (capital mai ales), implantîndu-se în alte regiuni ale lumii, industria britanică, asemenea flotei britanice, a început modernizarea mult mai tîrziu și diferit de tactica vest-germanilor sau japonezilor care investeau cît mai prompt posibil și fără zgîrcenie. (O interesantă statistică publicată în timpul congresului T.U.C. din 1970 demonstra că, din primele 21 de societăți multinaționale, locurile 1 și 2 erau ocupate de două societăți anglo-olandeze — Royal Dutch-Shell și Unilever — următoarele patru erau societăți britanice,

iar alte firme britanice ocupau locurile 10, 11, 12. Cea mai mare parte din ele acționează însă în afara Angliei). A rezultat un decalaj pe care, astăzi, toți sînt de acord că numai cu mari eforturi Marea Britanie îl mai poate acoperi. Dezvoltarea britanică postbelică s-a caracterizat prin acea politică „stop and go", de alternare a stagnărilor cu salturi controlate și limitate, care, în ansamblu, nu duceau decît la o redusă ascensiune și la permanentizarea unor tare, cum ar fi șomajul (cel mai ridicat din Europa occidentală). Într-un excelent volum apărut anul trecut, „Marea Britanie în Europa", Claude Moindrot afirma că economia britanică oferă imaginea unui animal uriaș, neîndemînatic clădit, ce nu se poate mișca decît cu lentoare, chiar în caz de pericol. Experții în economie sînt de părere că, aderînd la Piața comună, Anglia, care investește mult în alte părți, ar putea fi determinată să investească mai mult și la ea acasă, cîștigînd. „Există o oarecare neliniște — scrie Anthony Sampson în „The Observer Review" — la ideea că industria britanică, în starea de spirit destul de molatică ce o caracterizează, ar putea înfrunta brutala competiție vest-germană. Dar, pentru că oricum supraviețuirea industriei britanice depinde de exporturi, aceasta nu poate scăpa concurenței cu alte țări, fie în interiorul, fie în afara Pieței comune. Cel puțin Piața comună oferă un cadru în interiorul căruia industria britanică s-ar putea transforma în mod progresiv mai mult decît a făcut-o în mod izolat pînă acum".

Pe de altă parte (ori, mai precis, ca un fundament al situației economice), Marea Britanie e încă o „prizonieră" a rolului ei de bancher, constrînsă la o politică de credit nefastă investițiilor interne. Lira sterlină este încă o monedă de rezervă utilizată pentru cel puțin un sfert din tranzacțiile mondiale, arhaism care se repercutează nefavorabil asupra Angliei. În condițiile în care, politicește privind, imperiul britanic s-a destrămat, din punct de vedere monetar s-a menținut un imperiu, evident fie și numai în faptul că Londra, în ciuda eroziunii de după război a lirei, s-a dezvoltat ca centru bancar. Or, contradictoriu este că, în actuala stare de lucruri mondială, deși economia ei continuă să depindă strîns de comerțul exterior, Marea Britanie a pierdut privilegiile pe care le deținea altădată, nemaiocupînd azi decît al patrulea loc în ierarhia schimburilor internaționale. Mai mult: se menține statutul internațional al lirei, dar rolul de organizator în comerțul mondial al Angliei nu mai e — cum de multe ori s-a spus — „decît o amintire".

PRO ȘI CONTRA

Îndelungile dezbateri parlamentare și opoziția declarată a laburiștilor și sindicatelor față de aderare au avut drept punct de pornire termenii negociați la Bruxelles de guvernul lui Edward Heath, în primul rînd politica agricolă comună și taxa asupra valorii adăugate. Laburiștii au și hotărît, de altfel, ca, în momentul în care vor reveni la conducerea statului, să renegocieze termenii acordului. Mulți se tem că, după intrarea efectivă, numărul șomerilor, și așa ridicat, va crește, că inflația va spori și ea, aducînd și alte consecințe neprevăzute. În ultimii doi ani, de după acordul de la Bruxelles, partidul laburist, sindicatele și partidul comunist din Marea Britanie s-au pronunțat ferm împotriva nu numai a condițiilor negociate dar și asupra aderării în genere la organismul vest-european. Rezoluțiile sindicatelor și ale comuniștilor arătau că, datorită modului de decizie din cadrul Pieței comune și necesității ca fiecare din membri să se supună hotărîrilor chiar și atunci cînd opinia publică din țara respectivă nu e de acord, se atentează la suveranitatea statului. Demonstrațiile diferitelor pături ale populației împotriva aderării s-au înmulțit, presa de diferite orientări, de la „Morning Star" la „Daily Express", publica articole despre consecințele negative ale intrării în C.E.E., mai cu seamă în această perioadă de dificultăți social-economice, de sporire într-un ritm vertiginos a inflației și de devalorizare a lirei. În acest context protestatar, partidul comunist din Marea Britanie s-a declarat în mod clar împotriva intenției guvernului conservator de alăturare la „cei șase", precum și împotriva oricăror măsuri care ar avea drept urmare pierderea deplinei suveranități a statului și accentuarea dificultăților care au cuprins masele muncitoare.

Pe de altă parte, opoziția consideră că Heath n-a încercat să obțină avantaje pentru țările Commonwealth-ului, uitînd sau neglijînd responsabilitatea pe care o are Marea Britanie. După aderare, muncitorii din țările C.E.E. vor putea lucra în Marea Britanie, potrivit reglementărilor acordului, în timp ce intrarea muncitorilor din Commonwealth e îngrădită de diverse legi asupra imigrației adoptate în ultimii ani. (Pe această temă, acum cîteva săptămîni, conservatorii au fost înfrînți serios în Camera Comunelor, în momentul în care încercau introducerea unor modificări la legea asupra imigrației).

O privire comparativă asupra cîtorva recente date economice esențiale poate fi sugestivă, acum, la intrarea în C.E.E. Indicele creșterii economice anuale în Marea Britanie a fost în ultimii cinci ani, potrivit săptămînalului „The Economist", de numai 2,1 la sută (cel mai scăzut dintre țările nordice, în afara Islandei și Irlandei), în timp ce în Piața comună s-a ridicat la 5,1 la sută. Rata anuală a inflației — 6,5 la sută; în țările Pieței comune — 6 la sută. „Temerile exprimate de opinia publică din Marea Britanie — scria Paul Turot în «Revue politique et parlementaire» — asupra costului intrării în Piața comună sînt exagerate: în fond, costul finanțării politicii agricole comunitare va corespunde, pentru Marea Britanie, achiziționării a opt avioane «Boeing» americane și nu va depăși suprapreţul plătit cumpărării de produse petroliere din emiratele arabe". Dacă ritmul dezvoltării e scăzut și situația industriei britanice slabă, comparativ cu aceea din unele state ale vechii Piețe comune, există suficiente domenii în care britanicii sînt capabili să se apere — finanțe, cercetare științifică, informații — și care pot fi de real folos „celor șase". Analize detaliate, apărute în diverse publicații de specialitate din Marea Britanie, demonstrau că, în mare, multe sectoare ale vieții publice nu vor fi neplăcut afectate de intrarea în Piața comună. În industrie, aderarea ar putea determina industriașii să investească la ei acasă pentru a diminua eventuala pătrundere a altora și concurența. În domeniile sănătății publice și mediului înconjurător cooperarea va fi folositoare insularilor. Informațiile și presa britanică au de multă vreme un bun renume, pentru a mai exista temeri. În domeniul transporturilor, Camera Comunelor a votat deja o lege care limitează accesul uriașelor camioane ce circulă pe drumurile celor șase țări, la anumite șosele, pentru prezervarea mediului. În industria forestieră, taxa de 8 la sută asupra importurilor, existentă în C.E.E., va îngrădi intrarea lemnului scandinav (finlandez în special), stimulînd industria britanică din această ramură (există chiar o anume mulțumire a celor interesați).

Cunoscută fiind dependența țării de comerțul exterior, Marea Britanie n-a așteptat intrarea de facto în Piața comună pentru a spori schimburile cu Europa occidentală. Se importă mult de la „cei șase", iar exporturile către ei au crescut în așa măsură încît C.E.E. ocupă astăzi de departe primul loc printre partenerii britanici: în anul 1970, 41,2 la sută din exporturile engleze s-au îndreptat spre Europa occidentală, din care 21,8 la sută numai către „cei șase". Marea Britanie a devenit de-acum în mod evident mai europeană în comerțul ei, păstrînd însă (în special în schimbul serviciilor invizibile) acea „vocație universală".

O consecință nefavorabilă a aderării ar putea apare, se susține, în dezvoltarea regională. Profundele și recunoscutele disproporții dintre diferitele regiuni s-ar putea accentua, sudul și în special sud-estul apropiindu-se de dezvoltarea regiunilor continentale vecine, în timp ce vestul, o parte din est și nordul statului ar dobîndi aspectul unui „mezzogiorno" al Europei de nord. Aici se află unul din motivele pentru care britanicii privesc cu multă atenție politica regională comunitară, o atenție pe cale să determine divergențe în primul rînd cu Franța. Optimiștii susțin că s-ar găsi remedii suficiente. Nu e departe vremea (1970) cînd Consiliul scoțian sugera într-un raport ca Lowlands să devină „o poartă de intrare a Pieței comune", un superport capabil să primească în apele adînci ale rîului Clyde navele de un milion de tone ce nu pot pătrunde în porturile din Europa; în egală măsură ar fi și „o poartă de ieșire". O asemenea acțiune ar provoca, inevitabil, saltul dezvoltării în Scoția și în regiunile britanice mai puțin dezvoltate și, transformînd Marea Britanie într-o peninsulă, i-ar oferi o „nouă dimensiune europeană" (Kenneth Younger în „International Affairs"). Nu trebuie uitat că, actul aderării odată împlinit, pînă la o eventuală rediscutare a acordului, așa cum a promis partidul laburist, instituțiile politice britanice se află în fața unui fapt împlinit, nevoite să adopte o atitudine explicită, cîntărită în așa fel încît să nu dăuneze relațiilor și activităților interne. Dacă laburiștii încă mai discută trimiterea unor reprezentanți în parlamentul european (decizia s-a amînat pentru un an), T.U.C. pare dispus să se alăture sindicatelor din celelalte opt state membre, și să trimită reprezentanți (în frunte cu Vic Feather) la conferința sindicală din februarie de la Bruxelles, tocmai în speranța de a găsi, împreună cu colegii lor continentali, remedii împotriva șomajului și inflației.

De fapt această „nouă dimensiune europeană" de care vorbea Kenneth Younger (și nu numai el) a fost și este un subiect controversat de ambele părți ale Canalului Mînecii. Întîi pentru că se părăsește conceptul „three circles" al lui Churchill (relații speciale cu Commonwealth-ul, Statele Unite și Europa, fără a se acorda exclusive favoruri vreunuia), iar conservatorii anti-europeni suferă. Pe de altă parte, pentru că adaptarea instituțiilor britanice la cele europene este și va fi dificilă; cu atît mai mult cu cît Marea Britanie are procentul cel mai mare al populației, în Europa occidentală, ocupate în sectorul serviciilor — 50,6 la sută (e depășită numai de Danemarca). În altă ordine de idei, se pare că mocnitele rivalități dintre Franța și R.F.G. se vor împărți în trei în Piața comună lărgită, Franța îndepărtîndu-se și mai mult de principiul **primus inter pares** pe care nemărturisit, îl nutrește. De altfel n-au încetat cu totul suspiciunile franceze de a se fi introdus în Piața comună, odată cu acceptarea britanicilor, „calul troian" nord

american. „Relațiile speciale" dintre Anglia și Statele Unite nu mai au însă astăzi prospețimea de la începutul deceniului trecut, uzate fiind de acțiunile americane, manifestate pregnant în criza monetară din 1971. Evoluția „relațiilor speciale" cu S.U.A., după intrarea în Piața comună, pare să preocupe mai puțin, deocamdată, cercurile oficiale britanice. Cît privește relațiile britanice cu foștii parteneri din A.E.L.S., care, oricum, nu erau prea strînse, s-au emis opinii potrivit cărora ar exista suficiente „jubilații" britanice, un maxi-C.E.E. avînd mai multă greutate decît un maxi-A.E.L.S., prin urmare fiind mai profitabil.

RELAȚIILE CU COMMONWEALTH-UL

Impactul asupra Commonwealth-ului de multă vreme socotit „muribund" este cea mai brutală consecință a aderării britanice. „Noua identitate europeană a Angliei — scria Melvyn Westlake în «The Times» — și, de altfel, legăturile comunității vest-europene cu Africa și bazinul mediteraneean par să antreneze aproape brutal dizolvarea legăturilor cu Asia, Australia și America de Nord. O asemenea schimbare în configurația relațiilor internaționale ar putea constitui reajustarea de cea mai mare anvergură de după primul război mondial, și trebuie să constatăm că principalii care pierd vor fi țările asiatice, «părăsite» economicește vorbind, de către continentul european și plasate în aceleași condiții de concurență cu numeroase alte țări pe cale de dezvoltare".

Există în cadrul Commonwealth-ului trei mari categorii de state, asupra fiecăreia urmările fiind de alt gen. Australia și Canada, țări dezvoltate și dispunînd de însemnate resurse, deși nu obțin nici o concesie din partea Pieței comune, sînt suficient de puternice pentru a înfrunta concurența și a negocia acorduri. În cazul Noii Zeelande s-au stabilit aranjamente speciale — timp de cinci ani se garantează accesul produselor sale de unt și brînză în Piața comună lărgită, perioadă după care va putea negocia un acord permanent pentru unt. Membrii Commonwealth-ului din Mediterana — Malta și Cipru — ocupînd o poziție geografică deosebită, se încadrează în acțiunile C.E.E. vizînd această regiune.

Reevaluările — dureroase — se vor face la nivelul celor două mari categorii de state grupate în ceea ce se cheamă de obicei „asociabilii" și „neasociabilii". India, Bangladesh, Sri Lanka, Malayezia, Singapore și Pakistan (chiar dacă acesta nu mai aparține Commonwealth-ului) — state care formează grupul „neasociabililor" — vor beneficia, ca alte state pe cale de dezvoltare, de s.s'emul tarifelor preferențiale generalizate stabilite de Piața comună, dar pierderea „preferințelor" din Commonwealth nu va putea fi compensată. Aceste țări exportau pînă acum în Marea Britanie produse agricole, în special, scutite de taxe vamale. Or, după 1 ianuarie, jumătate din aceste exporturi (în valoare de aproximativ 150 milioane de lire) vor fi taxabile, singura soluție rămînînd în încercările amintitelor state de a negocia izolat, acorduri cu Piața comună, în genul celor încheiate de India (pentru iută și nuci de cocos), Pakistan și Bangladesh (pentru iută).

Grupul țărilor „asociabile" e compus din 20 de state din Africa, din Caraibe și Pacific, cărora li se oferă trei opțiuni:

— o asociere cu Piața comună după modelul convenției de la Yaoundé (ceea ce ar însemna alăturarea la cele 18 state africane asociate deja la C.E.E.);

— o formă mai limitată de asociere de tipul celei încheiate la Arusha, în 1969, de Kenya, Uganda și Tanzania, prevăzînd schimburi comerciale dar nu și ajutor financiar;

— un acord special comercial pentru produse bine delimitate.

Nouăsprezece din cele douăzeci de state (Mauritius a aderat la convenția de la Yaoundé în ianuarie 1972) trebuie să opteze pentru una din posibilitățile amintite pînă în aprilie acest an, pentru ca începerea, în august, a negocierilor pentru revizuirea convenției de la Yaoundé, să nu-i surprindă nepregătiți. Există însă îngrijorări în legătură cu viitoarele relații cu țările Commonwealth-ului chiar în cadrul Pieței comune. Dacă se admite că statele „asociabile" vor opta pentru un acord de tipul Yaoundé și Piața comună va acorda tuturor țărilor asociate ajutorul pe care îl primesc astăzi beneficiarii convenției de la Yaoundé, specialul Fond European de Dezvoltare al Pieței va trebui triplat ; de aici o anumită reorientare a „politicii de cooperare", elaborată de comunitatea economică vest-europeană. În același timp, anumite acorduri — cum este, de pildă, „Commonwealth Sugar Agreement" — încheiate în sînul Commonwealth-ului se apropie mai curînd sau mai tîrziu de expirare și celor nouă le-ar reveni sarcina să renegocieze înțelegerile. Opinia majoritară acum este că membrii Commonwealth-ului vor avea, din nou, de suferit.

Aderarea britanică la Piața comună apare, prin urmare, suficient de sumbră majorității membrilor Commonwealth-ului, acest organism ce, în ciuda unor optimiste luări de poziție oficiale, se află într-un pronunțat declin. Britanicii simt încă responsabilitățile vechiului imperiu, pe care încearcă să le împlinească într-un fel sau altul (contribuția la rezolvarea recentei crize a expulzaților din Uganda e un exemplu), și au promis în repetate rînduri că nu-și vor părăsi partenerii din organizația pe care au fondat-o în 1932. În cadrul Pieței comune lărgite, rolul lor va fi crucial în convingerea celorlalți membri de a decide măsuri cît mai apropiate de interesele țărilor pe cale de dezvoltare din Commonwealth. Numai că, deocamdată, britanicii au optat deja pentru apărarea în primul rînd a intereselor proprii, „smulgînd" de la „cei șase" mult mai puțin decît se așteptau membrii Commonwealth-ului să li se ofere. În același timp, aderarea britanică la C.E.E. chiar și cu „reajustările" ce vor urma, nu implică dizolvarea Commonwealth-ului, la viitoarele întruniri din 1973 urmînd a fi luate cu siguranță hotărîri importante pentru revirimentul, pe alte baze, al organismului.

Faza discuțiilor aprinse, violente uneori, a fost depășită. După semnarea Tratatului de aderare, după aprobarea modificărilor în legislația internă care să permită o mai ușoară conlucrare cu organismele din statele membre ale Pieței, urmează inevitabila perioadă de adaptare. Numai timpul și confruntările directe vor arăta cum și cît de repede vor apărea schimbări în modul de viață britanic și în politica internă. Hotărînd aderarea, Marea Britanie și-a modificat imaginea despre sine însăși și despre rolul său în lume, optînd pentru o contribuție mai amplă la rezolvarea problemelor bătrînului continent.

Stelian Țurlea

REFLECTOR

Vizita lui Giuseppe Medici la Pekin

Timp de trei zile șeful diplomației italiene, Giuseppe Medici, a vizitat China, răspunzînd invitației adresate de Ci Pîn-fei, ministrul afacerilor externe al R. P. Chineze. Convorbirile purtate cu acest prilej între cei doi miniștri de externe au prilejuit un bilanț pe plan bilateral al realizărilor de pînă acum și au creat bazele unei dezvoltări pe viitor în toate domeniile relațiilor dintre cele două țări. În acest context, în cuvîntarea rostită la banchetul oferit în cinstea ministrului de externe italian, Ci Pîn-fei a subliniat, printre altele, faptul că „stabilirea de relații diplomatice între China și Italia, cu doi ani în urmă, a deschis un nou capitol în relațiile dintre cele două țări și noi perspective largi pentru dezvoltarea prieteniei tradiționale dintre cele două popoare". „Deși sistemele sociale chinez și italian se deosebesc, a spus Ci Pîn-fei, ambele țări sînt în favoarea dezvoltării relațiilor dintre cele două țări ale noastre pe baza celor cinci principii ale coexistenței pașnice."

La rîndul său, Giuseppe Medici a arătat că „marea distanță care separă Italia de China nu poate împiedica popoarele celor două țări să colaboreze reciproc. De aceea sperăm că relațiile actuale se vor dezvolta pe baza avantajului reciproc... Popoarele celor două țări ale noastre sînt convinse că orice progres în viața colectivă are la bază respectul reciproc și căutarea permanentă a unui dialog".

În timpul convorbirilor dintre cei doi miniștri de externe a fost trecută în revistă și o gamă largă de probleme internaționale, de interes comun, asupra cărora cele două părți și-au precizat punctele de vedere.

După cum se menționa în ambele alocuțiuni, vizita la Pekin a lui Giuseppe Medici constituie un pas concret și un indiciu al dorinței comune de colaborare, ea fiind urmată într-un viitor foarte apropiat de o vizită oficială în Italia a ministrului de externe chinez.

WASHINGTON

Al 93-lea Congres al S.U.A.

Corespondență de la Constantin Alexandroaie

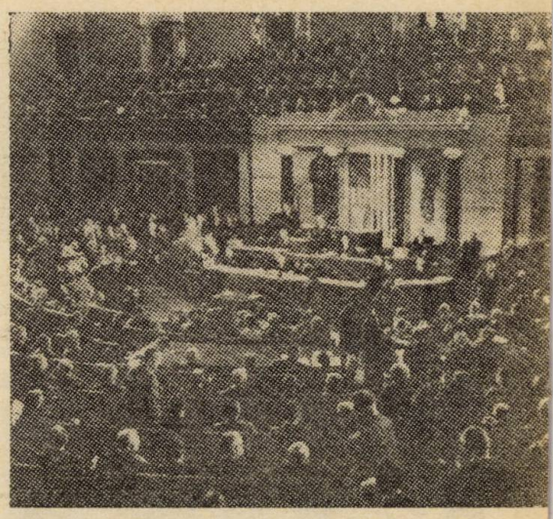

Sala Congresului S.U.A.

În viața politică americană s-a înrădăcinat tradiția ca în anul precedat de alegerile prezidențiale forul legislativ suprem să-și înceapă lucrările după consumarea festivităților de inaugurare a noului mandat prezidențial și cu cîteva zile înainte de prezentarea mesajului privitor la „Starea Uniunii".

Anul acesta însă, cel de-al 93-lea Congres al S.U.A. a ignorat tradiția întrunindu-se, la cererea expresă a liderului majorității democrate din Senat, Mike Mansfield, și a președintelui Camerei Reprezentanților, Carl Albert, cu peste două săptămîni înaintea inaugurării. Săptămînalul „Newsweek" interpretează acest fapt drept „un afront calculat adus președintelui Richard Nixon și un indiciu clar al atitudinii independente a noului Congres", iar „Los Angeles Times" și „Chicago Tribune" consideră că motivul îl constituie orientarea din ultimele două săptămîni ale anului trecut în problema Vietnamului. Manevra democraților a fost posibilă ca urmare a poziției numericește dominantă pe care o dețin în Congres, identică cu cea a legislaturii de acum patru ani cînd republicanii au cucerit Casa Albă: în Senat și în Cameră, democrații dețin majorități confortabile — 57 la 43 și respectiv 243 la 192 locuri. Observăm că numele multor membri ai vechii gărzi ultraconservatoare au dispărut de pe lista congressmenilor; unii dintre ei s-au retras la pensie, iar alții și-au pierdut mandatele în alegerile recente. În ce măsură restrîngerea numărului durilor se va reflecta sau nu în activitatea legislativă, nu se poate încă anticipa, clar este însă că atît Richard Nixon — care prin alegerile din noiembrie '72 a devenit cel de-al treilea președinte din istoria Statelor Unite al cărui partid nu a reușit, în alegerile pentru cele două termene prezidențiale, să controleze forul legislativ — cît și liderii partidului democrat se așteaptă la o serie de confruntări între forul executiv și cel legislativ atît în probleme de politică internă cît și externă. Rezultatele acestor confruntări vor depinde în mare măsură de lichidarea sciziunii din rîndurile partidului democrat, dar și de abilitatea președintelui de a menține relații de coexistență cu Congresul prin avansarea de proiecte de lege necontroversate, flexibilitate greu de realizat în condițiile în care democrații au trecut deja la avansarea unui program legislativ propriu.

Astfel, în cadrul Conferinței senatorilor democrați, convocată cu două ore înaintea deschiderii sesiunii Congresului, liderul majorității democrate, Mike Mansfield, a prezentat „Micul mesaj al Stării Uniunii" în cadrul căruia a fost expus în detaliu programul legislativ al partidului democrat, pe care conferința l-a adoptat apoi în unanimitate. Programul înscrie ca prioritate esențială a activității noului for legislativ încetarea războiului din Indochina. „Nu există o altă necesitate mai acută decît încetarea imediată a amestecului nostru în Vietnam. Este de datoria Congresului să caute să realizeze dezangajarea completă a S.U.A.", arăta senatorul Mansfield. Liderul senatorilor democrați a evitat în mod deliberat, în interesul menținerii unității fragile a partidului, trasarea vreunei căi legislative pentru realizarea obiectivului stabilit. Această sarcină a revenit senatorului Edward M. Kennedy, virtual lider al partidului democrat după înfrîngerea în alegeri a senatorului George McGovern, care a prezentat conferinței celor 57 de senatori o rezoluție în care se sublinia că politica democraților în problema războiului din Asia de sud-est este de a suspenda definitiv alocarea oricăror fonduri pentru continuarea războiului din Indochina și totodată de a obține realizarea unui acord pentru eliberarea prizonierilor de război americani. Supusă aprobării conferinței, rezoluția a întrunit 36 voturi pentru și 12 contra. O rezoluție similară a obținut în cadrul conferinței membrilor democrați ai Camerei Reprezentanților 154 de voturi, 75 contra. Deși aceste documente nu au un caracter obligatoriu pentru Administrație, semnificația lor în ce privește starea de spirit din rîndurile majorității democrate nu poate scăpa nici unui observator politic și cu atît mai puțin Casei Albe, căreia liderii partidului de opoziție i-au declarat clar că trebuie să ajungă la o soluție a conflictului din Vietnam pînă la 20 ianuarie la masa tratativelor de la Paris. În caz contrar, declara președintele Comitetului senatorial pentru relații externe, William Fulbright, democrații vor atașa proiectului de lege pentru ajutorul destinat străinătății un amendament vizînd încetarea războiului prin blocarea fondurilor bugetare, ori vor supune Congresului un proiect de lege separat.

Șansele trecerii prin Congres a unei astfel de legislații nu pot fi încă cunoscute, întrucît, arăta „Washington Post", „republicanii dispun de arma filibusterismului pe care o pot folosi împotriva democraților".

Fără a mai arăta că în alți ani curtoazia cuvenită președintelui cînd îl așteptau să-și înainteze programul legislativ pe următorii patru ani, democrații au trecut acum la stabilirea de către ei înșiși a priorităților legislative potrivit propriului program. Lista întocmită cuprinde, între altele, revizuirea sistemului asigurărilor de boală, reformarea sistemului actual al pensiilor, revizuirea legilor referitoare la impozite, asigurarea cheltuirii totale a fondurilor destinate luptei împotriva poluării și războiului contra sărăciei, stabilirea unui plafon minim al salariilor, protejarea consumatorului împotriva speculei, reducerea criminalității, consumului de stupefiante și combaterea discriminării rasiale etc. Liderii democrați au mers și mai departe dezgropînd o duzină de proiecte de legi cărora președintele le-a supus veto-ul anul trecut și cu modificări minime le-au readus în fața forului legislativ într-o încercare de a reafirma puterea Congresului pe planul politicii interne și externe a țării. „De ce nu au făcut acest lucru pe timpul Administrației democrate ? De ce nu s-au ridicat atunci să vorbească despre restabilirea drepturilor constituționale ale forului legislativ ?" se întreabă congressmenii republicani și unii democrați.

Administrația avertizează împotriva promovării programului legislativ democrat, arătînd că acesta ar putea elibera frînele inflației și afunda economia țării într-una din cele mai grele recesiuni, care s-ar repercuta negativ asupra stabilității dolarului pe piața internațională, a salariilor și prețurilor, activității de afaceri și șomajului. Casa Albă apreciază că inflația trebuie ținută sub un sever control prin continuarea politicii de înghețare a salariilor și prețurilor și limitarea cheltuielilor din bugetul federal. Ca atare, scrie „New York Times", președintele pregătește în prezent o serie de măsuri legislative modeste care să implice cît mai puține cheltuieli — restricții care însă nu sînt de natură să afecteze în nici un fel cheltuielile militare ale țării. Liniile directoare ale programului său vor fi cunoscute în general după ziua inaugurării, fixată pentru 20 ianuarie, acestea urmînd a fi cuprinse în detaliu în seria mesajelor prezidențiale ce vor fi prezentate Congresului.

Dar în ciuda confruntărilor anunțate de democrați cu forul executiv, Casa Albă apreciază că în cele din urmă va reuși să restabilească coexistența cu Congresul. Observatorii politici nu pun la îndoială posibilitatea unei astfel de evoluții, însă condiționează realizarea ei de ajungerea la un acord la masa tratativelor de la Paris pentru încetarea totală a bombardamentelor S.U.A. asupra R.D. Vietnam și retragerea tuturor forțelor americane din Indochina. Asemenea măsuri — și în favoarea cărora se declară întreaga opinie publică americană — ar contribui la restabilirea încrederii în Administrație, la ameliorarea disensiunilor interne, la slăbirea presiunilor inflaționiste exercitate de cheltuielile pentru război asupra economiei, la eliberarea unor însemnate fonduri care ar putea facilita realizarea fără restricții a programelor economice și sociale ale noului guvern.

Zarurile au fost deja aruncate de democrați. Reacția Casei Albe a fost cît se poate de moderată pentru a nu încorda și mai mult situația și pentru a cîștiga timp să-și regrupeze forțele din Capitoliu și apoi a hotărî planul de contraatac sau apărare. Opinia publică americană ar prefera ca ofensiva Casei Albe contra programului democraților să înceapă prin încetarea războiului din Indochina.

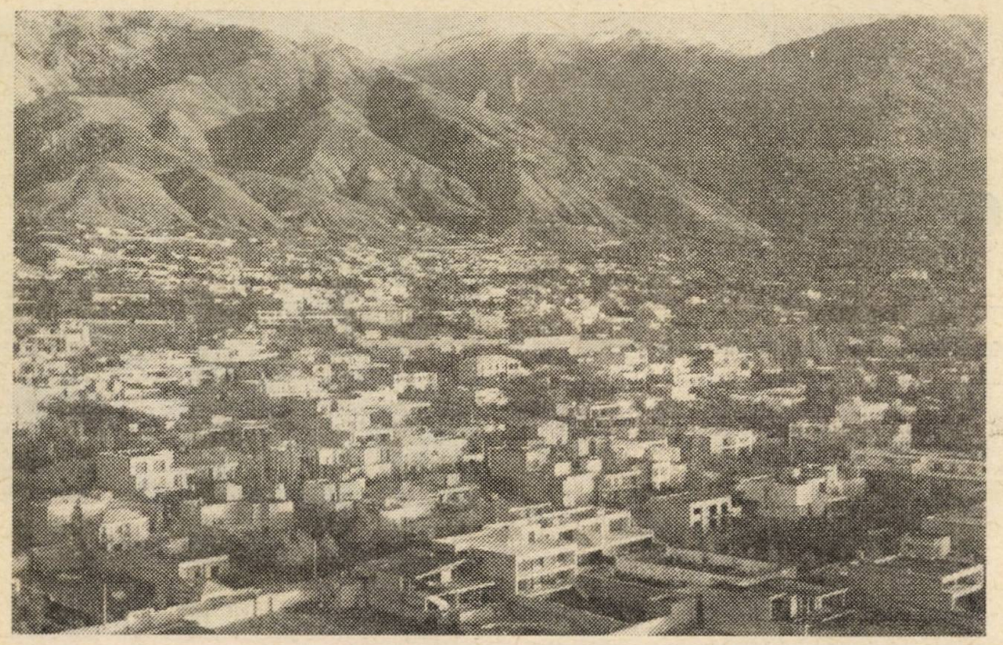

TEHERAN. Vedere panoramică

REPORTAJ PE GLOB

IRAN: ritmuri contemporane

Ion Mărgineanu

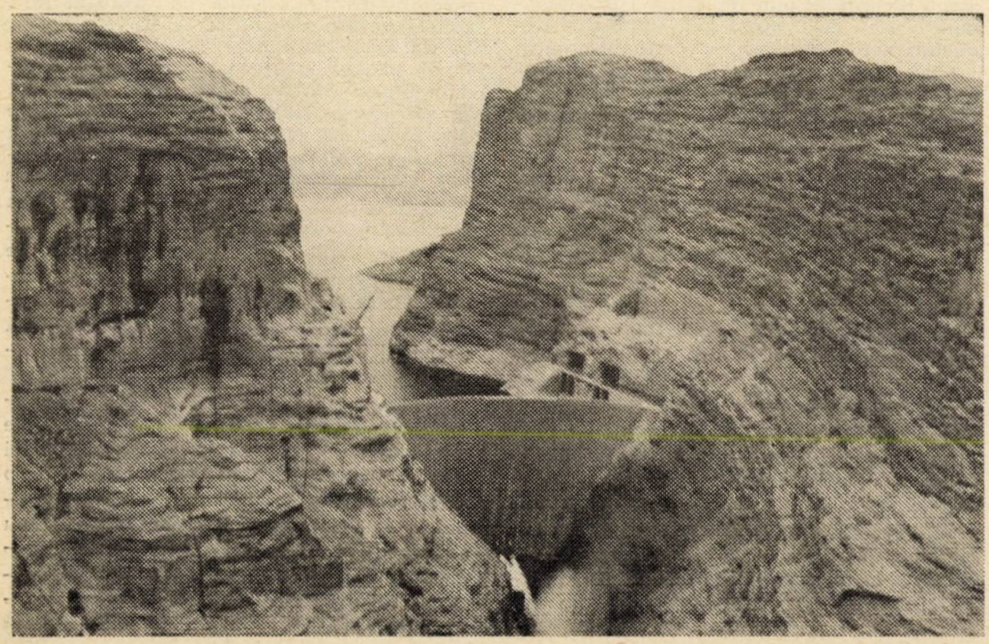

O străveche legendă persană atribuia peruzelei, piatra prețioasă despre care Pliniu cel Bătrîn spunea că „este mai albastră decît azurul cerului", puteri miraculoase, capabile să-l ferească pe om de necazuri, să-l facă fericit. De aici poate și tradiția de a folosi minunatul dar al naturii, sub formă de talisman sau de inel.

Dar legendele, purtate pe apele istoriei și ale veacurilor, n-au putut niciodată dărui oamenilor nici fericire și nici prosperitate. Pămîntul Iranului cu toate marile sale bogății a păstrat multă vreme doar amintirile unui trecut glorios, a oferit contemporanilor imaginea singulară a unei civilizații înfloritoare pe care istoria o consemnează cu litere de aur. O țară, un popor nu poate trăi însă doar la umbra trecutului, oricît de falnic ar fi. Prezentul și mai cu seamă necesitățile viitorului impun evadarea din tradițional, adaptarea la ritmurile moderne ale epocii, depășirea stadiului de subdezvoltare și înscrierea, pe spirala progresului, a dezvoltării independente, de sine stătătoare.

Scriam în reportajul publicat la sfîrșitul anului trecut (n.r. — vezi „Lumea" nr. 52/1972) că desprinderea de trecut a Iranului a adus imagini noi pe harta economică a țării, prin apariția în peisajul acesteia a marilor cetăți ale industriei. Acestea sînt, de fapt, adevăratele și cele mai prețioase peruzele, mai strălucitoare decît orice piatră rară.

Aș putea spune că omul Iranului zilelor noastre a transformat peisajul, a făcut ca semnele noului să-și pună pecetea, ca o adevărată marcă a progresului, pe locuri unde nu era decît bogăția relicvelor arheologice sau a monumentelor arhitecturii islamice. Iranul de astăzi înaintează cu pași mari și într-un ritm rapid pe calea progresului tehnic.

Acum, în ianuarie, se împlinește un deceniu de la așa-numita „Revoluție albă" inițiată și pusă în valoare de Șahinșahul Reza Pahlavi Aryamehr. În timpul vizitei pe care am făcut-o în această țară, am putut vedea, pretutindeni, mărturiile unei etape istorice scurtă, dar care înseamnă transformări în agricultură, în industrie, în cultură, în peisajul urbanistic.

Sigur, evoluția spre stadiul de țară în curs de dezvoltare nu a lichidat încă sechelele unui trecut împovărat de relații anacronice în agricultură, de lipsa unei industrii puternice naționale, a unor cadre proprii de muncitori și specialiști. Dar ce s-a înfăptuit în decursul unui deceniu, pe fundamentul căruia s-au putut face planuri cutezătoare pentru noul cincinal, reprezintă un puternic factor stimulator și mai ales o certitudine pentru alte împliniri.

Se știe că Iranul, cu clima sa aridă, nu oferea cele mai propice condiții pentru practicarea unei agriculturi moderne, intensive. Resursele de apă aparțineau pînă nu de mult nu statului, ci marilor latifundiari. De aceea, s-a trecut la naționalizarea lor, la alcătuirea unui program național pentru construirea de baraje, de sisteme de irigații, menite, pe de o parte, să asigure apa în zonele deficitare, iar pe de altă parte să elimine excesul de umiditate care nu o dată a dus la inundații catastrofale.

Numai în perioada 1970–1971, au fost terminate cinci baraje importante, altele sînt în curs de construcție. În spiritul colaborării româno-iraniene, experți români își aduc aportul la realizarea barajului și sistemului de irigații de la Saveh.

În strînsă legătură cu marile lucrări hidrotehnice sînt obiectivele chemate să contribuie la dezvoltarea industriei energetice. În primii trei ani ai cincinalului 1968–1972, capacitatea de producție a atins 1 330 de megawați, iar lungimea rețelei și consumul de energie s-au dublat aproape.

Una din marile bogății ale Iranului este petrolul. Am avut prilejul să văd uriașele zăcăminte din sud, impresionanta rafinărie de la

Barajul Mohammad Reza Șah

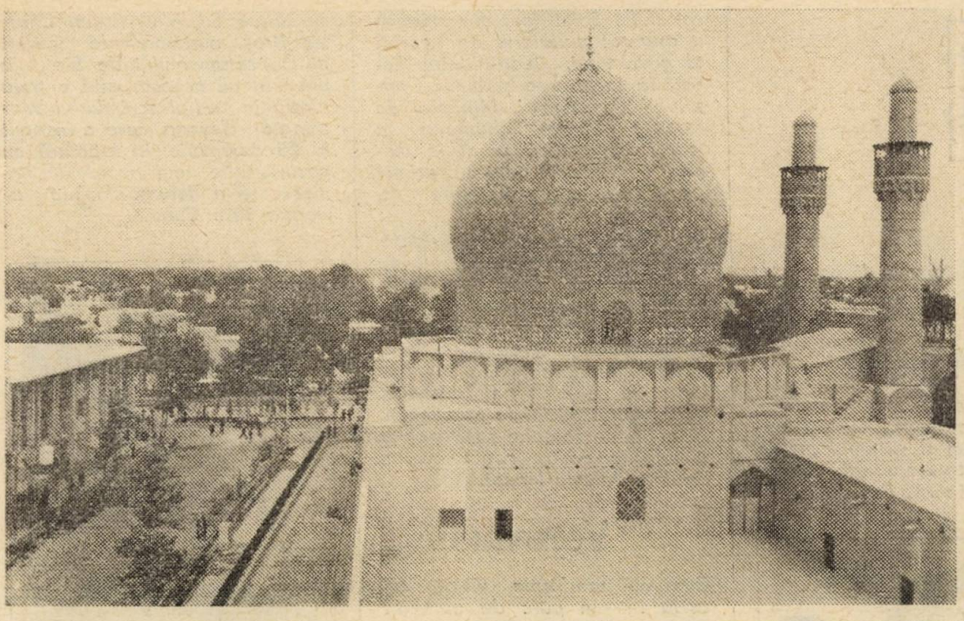

ISFAHAN. Arhitectură tradițională într-un oraș în plină dezvoltare

Abadan și acea minune a tehnicii care este Khargul, cea mai mare stație de pompare din lume în vecinătatea căreia a fost făurită o insulă artificială înzestrată cu utilaje de înaltă tehnicitate. O asemenea avuție ca „aurul negru", care, în urmă cu un deceniu doar, era în cea mai mare parte subordonată capitalului străin, este în prezent tot mai mult un atribut al suveranității țării, aparținînd Iranului. Deosebit de semnificative pentru transformările petrecute în această ramură a industriei sînt relatările din „Journal de Teheran". Iată ce scrie această publicație :

„Progresul realizat de industria petrolieră iraniană este, fără îndoială, cel mai important din acest domeniu. Tînără, naționalizată de numai cîțiva ani, această industrie s-a dezvoltat într-un ritm spectaculos. Operațiunile de exploatare a petrolului se desfășoară, în prezent, în 28 de zone, fiecare dispunînd de importante zăcăminte. Veniturile petroliere ale Iranului au crescut, în mai puțin de zece ani, de la 308 milioane dolari, la 1 miliard 920 milioane dolari (cifră atinsă în anul 1971).

În cadrul societății naționale iraniene de petrol — S.N.I.P. — lucrează opt grupuri de savanți și experți, care efectuează cercetări asupra unui ansamblu de probleme, printre care desalinizarea apei de mare, combaterea poluării, stabilizarea dunelor. Ei au la dispoziție laboratoare și instalații ultramoderne. În decursul acestui deceniu a fost construită importanta rafinărie de la Teheran, iar rețeaua conductelor petroliere a atins 38 329 kilometri.

Rolul S.N.I.P. a crescut continuu. Societatea națională iraniană de petrol și-a extins considerabil activitatea în industria petrochimică. Actualmente, Iranul dispune de complexe petrochimice de primă importanță, dintre care unele sînt unice în lume din punctul de vedere al capacității și al varietății produselor. Investițiile consacrate celor trei complexe de la Chahpour, Abadan și Kharg au atins peste 400 milioane dolari, iar vînzarea produselor petrochimice va aduce țării 460 milioane de dolari anual. Crearea petrochimiei și progresul său extraordinar din ultimii zece ani încununează cu succes eforturile întreprinse în domeniul dezvoltării generale a țării".

În timpul discuțiilor pe care le-am avut cu personalități politice din Iran, și în primul rînd cu specialiștii din economie, cu toții au ținut să sublinieze că noul plan cincinal de dezvoltare a țării, care urmează să intre în vigoare la 21 martie, va propulsa Iranul pe orbita progresului. Prin sumele ce vor fi investite — circa 2460 miliarde de riali — se vor înălța noi capacități de producție, se va moderniza agricultura, vor fi construite noi obiective social-culturale. Important este, de asemenea, faptul că vor fi create circa 760 000 noi locuri de muncă în industrie, ceea ce va permite formarea de specialiști iranieni. Am vizitat oțelăria de la Isfahan, așezare milenară, fosta capitală persană. Aici, în orașul care trăia doar prin celebrele sale monumente, unde palatul celor 40 de coloane, ridicat de șahul Abbas, a rămas o perlă a arhitecturii, a fost construită, ca o replică a prezentului, cea mai mare oțelărie a țării. Ea își va spori capacitatea de producție cu 1 milion 900 000 tone pe an, ajungînd în final la 4 milioane tone. O altă oțelărie va fi construită în noul cincinal la Bandar-Abbas, în sudul țării, și va utiliza gazele naturale aflate din abundență în această zonă.

Arătam în reportajul anterior că lîngă Teheran, marea uzină „Iran National" devine tot mai mult o producătoare de autovehicule care duc faima măiestriei și priceperii tehnice iraniene. Este demn de remarcat faptul că în perspectiva următorilor cinci ani aici se vor produce 95 000 de automobile, ale căror motoare vor fi realizate în întregime în țară, iar importul pieselor se va reduce cu 75 la sută.

Pentru călătorul român pe meleagurile iraniene este deosebit de îmbucurătoare constatarea că relațiile dintre țările noastre cunosc o continuă dezvoltare, pe multiple planuri, că ele își află materializarea în colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică. Practic, la ora actuală, multe obiective economice au fost realizate de specialiști români, cu asistență tehnică românească și există toate condițiile ca și în viitor să se extindă raporturile economice, reciproc avantajoase. De altfel, ministrul resurselor naturale Naoser Galessorkhi aprecia că se realizează o bună cooperare cu România, care are o bogată tradiție industrială.

În același timp, oameni politici iranieni, printre care ministrul adjunct al afacerilor externe M. Fartash, subliniau faptul că poporul iranian cunoaște bine realizările României socialiste, politica sa externă consacrată păcii și prieteniei între națiuni egale în drepturi, triumfului unor noi principii de relații, întemeiate pe respectul independenței și suveranității, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc.

Vizita pe care o face în zilele de 12 și 13 ianuarie în Iran, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația maiestăților lor imperiale Șahinșahul Reza Pahlavi Aryamehr și împărăteasa Farah Pahlavi Șahbanu, convorbirile care vor avea loc constituie o nouă și importantă etapă în dezvoltarea relațiilor de prietenie dintre țările și popoarele noastre, în folosul reciproc, al cauzei păcii și destinderii internaționale.

REFLECTOR

Dileme romane

Periodic, apare la suprafață problema succesiunii lui Paul al VI-lea în jilțul pontifical. A reapărut și acum. De unde, din nou, acest moment de febră interogativă ? După cum se știe, Paul al VI-lea a retras cardinalilor octogenari dreptul de a participa la desemnarea papei, pentru ca acesta să nu apară ca un „ales al bătrînilor", după expresia unui comentator. De unde, un simplu calcul aritmetic arată : în aprilie 1969 cardinalii erau în număr de 134 ; între timp au murit 18, rămîn 116 ; dintre aceștia 32 au împlinit în același interval vîrsta fatidică de 80 de ani, calitate de electori mai au deci 84. Se așteptă, pentru sfîrșitul lui decembrie, ca un număr de înalți prelați să fie investiți cu purpura cardinalică. Numirile nu s-au făcut.

În primul rînd, probabil, pentru că nu se știe dacă alegerea papei va rămîne o prerogativă exclusivă a cardinalilor. Aceasta este una din problemele pe care le ridică tendințele de modernizare instituțională a bisericii catolice ; s-a preconizat, de pildă, ca o măsură de democratizare, ca papa să fie desemnat de sinodul episcopal, sau, dacă aceasta presupune un număr prea mare de participanți — și care, firește, nu ar cunoaște toți îndeajuns de bine pe cardinalii „papabili" — măcar de adunarea președinților de conferințe episcopale, dintre care unii sînt cardinali și alții nu. Pe de altă parte, acordarea purpurei ar lărgi automat numărul „papabililor". În fine, cum, în condițiile lumii contemporane, printre noii cardinali un număr relativ important ar trebui să fie ne-italieni, nu ar fi amenințată tradiția — datînd din 1523 — ca suveranul pontif să fie originar din peninsulă ?

Fapt este că din cei 84 cardinali electori actuali, numai 24 sînt italieni. Dacă se pune capăt uzanțelor în vigoare de 450 de ani, ce naționalitate ar putea avea viitorul papă ? Cei șapte cardinali americani sînt considerați la Roma ca excluși din competiție : se apreciază, notează săptămînalul „L'Express", că „nu trebuie aleși cei mai bogați". Pe de altă parte cei mai săraci — „a treia lume" — nu inspiră încredere : au „prea multe probleme specifice" (citiți : se situează deseori prea la stînga). Rămîne deci Europa occidentală : „Cînd veți avea un papă francez...", ar fi spus nu de mult Paul al VI-lea unui prelat, într-o convorbire privată.

Cercurile romane tradiționaliste au o obiecție : papa este succesorul sfîntului Petre, deci în primul rînd episcop al Romei. Cum o să fie un ne-italian episcop al Romei ? Chiar dacă monseniorul Jean Villot, fost arhiepiscop de Lyon, este secretarul de stat (adică primul ministru) al Vaticanului, chiar dacă monseniorul Gabriel Garrone, venit de la Toulouse, este președintele congregației (echivalentul aproximativ al unui minister) pentru învățămîntul catolic... Amîndoi se arată interesați și accesibili ideilor moderne. Dar nu despre asta este vorba, declară tradiționaliștii romani. Ci despre succesiunea sfîntului Petru, despre moștenirea apostolică a bisericii romane.

Fl. Ș.

1000 +1

Onoruri

Lista onorurilor pe care regina Marii Britanii le acordă anual personalităților din diverse sectoare de activitate a fost alcătuită pe baza unor considerente „foarte europene". Figurează Duncan Sandys, fost ministru conservator, unul dintre fervenții susținători ai aderării Angliei la Piața comună, Michael Palliser, ambasadorul britanic pe lîngă C.E.E., Raymond Bell, de la Ministerul Finanțelor, care a făcut parte din delegația participantă la negocierile de la Bruxelles. Printre alte nume figurează : șeful Scotland Yardului și căpitanul echipei engleze de cricket.

Conferință

Conferința conducătorilor partidelor Internaționalei socialiste va avea loc între 13 și 14 ianuarie, în clădirea Senatului francez. Ea se va desfășura sub președinția lui François Mitterrand, prim-secretar al Partidului Socialist Francez, care a lansat invitația pentru această conferință în iunie 1972. Situația internațională va fi analizată într-un raport prezentat de James Callaghan, vicepreședintele Partidului Laburist britanic, purtător de cuvînt al grupului parlamentar laburist pentru afacerile externe. Problemele europene (securitate și integrare) vor fi evocate de Bruno Kreisky, cancelarul federal al Austriei, președintele Partidului Socialist din Austria. Problema războiului din Vietnam va face obiectul unui raport care va fi prezentat de Joop den Uyl, conducătorul Partidului Socialist din Olanda.

Monede

Începînd de luni, 1 ianuarie, Nigeria a adoptat sistemul monetar zecimal și sistemul metric. Noua unitate monetară, nairo, se împarte în 100 de kobos.

De la Rainer Barzel pentru Willy Brandt, un buchet de trandafiri cu ocazia împlinirii vîrstei de 59 de ani. Cu sau fără spini ?

Fuzionare

Cele patru partide musulmane indoneziene „Nahdatul Ulama", „Parmusi", „Psii" și „Perti" au hotărît să se constituie într-un partid unic : Partidul Unit al Dezvoltării. A fost numită o comisie pentru pregătirea unui raport asupra consecințelor acestei fuziuni, raportul urmînd a fi prezentat, luna viitoare, președintelui Suharto. S-a ținut cont de necesitatea simplificării structurilor politice ale țării.

Justiție

O reorganizare radicală a sistemului judiciar newyorkez a fost propusă de comisia numită să studieze reformele posibile ale funcționării curților de justiție. Creată în mai 1970 de guvernatorul Nelson Rockefeller, comisia a recomandat, printre altele, abolirea plății unei cauțiuni pentru punerea în libertate provizorie a unui suspect.

Reconstrucție

■ Guvernul francez a hotărît să aloce credite excepționale pentru echiparea și modernizarea spitalului Saint-Paul din Hanoi, a anunțat purtătorul de cuvînt al guvernului, Jean-Phillipe Lecat, la încheierea ședinței Consiliului de Miniștri. Ministrul de externe Maurice Schumann a fost însărcinat să pună la dispoziție creditele pentru primul an, fixate la 2 milioane de franci.

■ Două comitete suedeze pentru ajutorarea Vietnamului de nord au hotărît să trimită la Hanoi, în lunile ianuarie și februarie, medicamente în valoare de 35 milioane coroane suedeze, hîrtie și produse textile în valoare de 55 milioane coroane, s-a anunțat oficial la Stockholm. 70 milioane coroane suedeze vor fi folosite pentru construirea a două spitale la Hanoi.

Vezuviu

Cum ați transforma vîrful Vezuviu într-un parc de odihnă ? Revista „Nouveau Réalisme" a pus întrebarea la circa o sută de artiști din Europa, Japonia și Statele Unite. Răspunsurile n-au fost lipsite de varietate : cineva a dat foc hărții trimise ca bază de studiu, altul a imaginat un labirint în interiorul craterului, în sfîrșit altcineva a propus ca toți cei vinovați de speculațiile edilitare napolitane să fie... scufundați în crater.

Propuneri

De la Havana au fost primite noi propuneri privind un acord împotriva deturnărilor de avioane dintre S.U.A. și Cuba. Charles Bray, purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, a precizat că aceasta este a treia rundă în cadrul schimbului Washington-Havana, care a început la 25 noiembrie, în legătură cu posibilitățile unui acord de împiedicare a deturnărilor de avioane spre Cuba.

Încet dar sigur, o mare cantitate de zăpadă se deplasează, în Alpii elvețieni (Wallis), cu doi cm pe zi. Așa indică aparatul laser așezat în apropiere. Cei 350 de locuitori ai satului Weisshorn, de la poalele versantului, sînt pregătiți de evacuare.

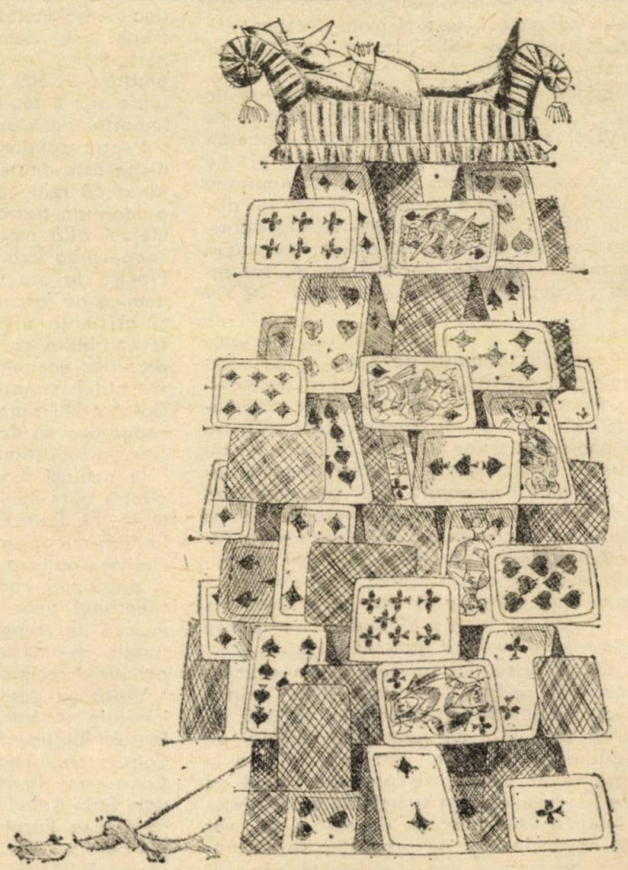

Stabilitate monetară

(Din „Süddeutsche Zeitung)